

ΑΤΕΙ ΗΠΕΙΡΟΥ

ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ ΤΗΣ:
ΓΑΛΛΗ ΜΑΡΙΑΣ - ΕΛΕΝΗΣ

A. M. : 13674

ΤΙΤΛΟΣ

Μετάφραση αποσπάσματος του Γαλλικού Αστικού Δικαίου:
Ιδιαιτερότητες του Νομικού Κειμένου

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΒΥΖΑΣ

ΗΓΟΥΜΕΝΙΤΣΑ

ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟ ΕΤΟΣ: 2015- 2016

Τίτλος Πτυχιακής Εργασίας: Μετάφραση αποσπάσματος του Γαλλικού Αστικού

Δικαίου: Ιδιαιτερότητες του Νομικού Κειμένου.

Όνοματεπώνυμο: ΓΑΛΛΗ ΜΑΡΙΑ ΕΛΕΝΗ 13674

Υπεύθυνος Επόπτης: Θ. ΒΥΖΑΣ

Δήλωση: Δηλώνω υπεύθυνα ότι το παρόν κείμενο αποτελεί προϊόν προσωπικής μελέτης και εργασίας και πώς όλες οι πηγές που χρησιμοποιήθηκαν για τη συγγραφή της δηλώνονται σαφώς και στις παραπομπές και στο βιβλιογραφικό κατάλογο.

Υπογραφή

Ευχαριστίες

Για την εκπόνηση της εν λόγω εργασίας θα ήθελα να ευχαριστήσω τον επιβλέποντα καθηγητή κ. Βυζά Θεόδωρο, για τις ιδιαίτερες χρήσιμες συμβουλές και οδηγίες που μου έδωσε. Και την άμεση ανταπόκριση του στις δυσκολίες που αντιμετώπισα κατά την διάρκεια συγγραφής της εν λόγω εργασίας.

Επιπλέον, θα ήθελα να ευχαριστήσω την Κισσά Βάια, δικηγόρο Θεσσαλονίκης και τον Γαλλή Δημήτριο, δικηγόρο Θεσσαλονίκης, οι οποίοι με ενημέρωσαν και μου παρέδωσαν υλικό σχετικό με τη νομοθεσία αναφορικά με το οικογενειακό δίκαιο. Καθώς επίσης με διευκόλυναν με τις απαραίτητες και πλέον χρήσιμες συμβουλές τους για την νομική ορολογία και το ύφος το νομικών κειμένων.

Περιεχόμενα

Εισαγωγή	9
Α΄ ΜΕΡΟΣ:	
ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ.....	11
1. ΠΕΡΙ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗΣ ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΜΕΝΩΝ ΚΕΙΜΕΝΩΝ	12
1.1 Τι είναι η μετάφραση και ποιες οι πτυχές της	12
1.1.1 Πτυχές του μεταφραστικού φαινομένου	13
1.1.2 Μεταφραστικές τεχνικές και γλωσσολογική ανάλυση.....	14
1.2 Τι είναι εξειδικευμένο κείμενο και ειδικότερα νομικό κείμενο.	15
1.3 Τι είναι εξειδικευμένη μετάφραση	16
1.4 Ιδιαιτερότητες της νομικής μετάφρασης	17
1.5 Τι είναι η ορολογία και ο όρος	20
2. ΕΙΔΙΚΟΣ ΣΧΟΛΙΑΣΜΟΣ	23
2.1 Μεθοδολογία μετάφρασης	23
2.2 Ανάλυση σε λεξιλογικό και μορφο-συντακτικό επίπεδο.	25
2.3 Ανάλυση σε σημασιολογικό επίπεδο	31
2.4 Ανάλυση σε υφολογικό επίπεδο	36
2.4 Ανάλυση σε πραγματολογικό επίπεδο	39
Β΄ ΜΕΡΟΣ	
ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ ΤΗΣ ΓΑΛΛΙΚΗΣ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ ΠΕΡΙΓΟΝΙΚΗΣ ΜΕΡΙΜΝΑΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ.....	43
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	74
ΓΛΩΣΣΑΡΙ.....	76
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	81
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	86

Εισαγωγή

Η παρούσα εργασία έχει σαν αντικείμενο μελέτης τη μετάφραση νομοθετήματος από τη γαλλική προς την ελληνική γλώσσα. Για το σκοπό αυτό η εργασία διακρίνεται σε δυο κύρια μέρη.

Το πρώτο αποτελεί τη γλωσσολογική ανάλυση της ως άνω μετάφρασης αποτελώντας μια απόπειρα μελέτης της νομικής μετάφρασης και πιο συγκεκριμένα της μετάφρασης νομοθετημάτων, με τις ιδιαιτερότητες που αυτή παρουσιάζει, από τη γαλλική στην ελληνική γλώσσα. Το τμήμα αυτό της εργασίας διακρίνεται σε πέντε επιμέρους ενότητες. Στην πρώτη γίνεται μια γενική αναφορά στη μετάφραση και στις διακρίσεις της, προκειμένου να σχηματίσουμε σε ένα πρώτο επίπεδο μια γενική εικόνα για το τους ορισμούς που έχουν δοθεί στη θεωρία για τη μετάφραση καθώς και τη βασική διάκρισή της σε γενική και εξειδικευμένη. Στη δεύτερη ενότητα γίνεται αναφορά στο εξειδικευμένο κείμενο αλλά και στο νομικό κείμενο, που απασχολεί την παρούσα εργασία, ενώ η τρίτη ενότητα αφορά πιο συγκεκριμένα στην εξειδικευμένη μετάφραση. Η τέταρτη ενότητα αναφέρεται στη νομική μετάφραση, στην οποία ανήκει το εν λόγω μετάφρασμα, και πιο συγκεκριμένα στις ιδιαιτερότητες που παρουσιάζει το είδος αυτό μετάφρασης στα επίπεδα που θα αναλυθούν στη συνέχεια. Η πέμπτη ενότητα, τέλος, αποτελεί μια συνοπτική αναφορά στην ορολογία και τον όρο, καθώς αποτελεί ένα σημαντικό στοιχείο της παρούσας εργασίας, όπως θα δούμε αναλυτικότερα στη συνέχεια.

Το δεύτερο κεφάλαιο του πρώτου μέρους αποτελεί την κατεξοχήν γλωσσολογική ανάλυση της μετάφρασης της παρούσας μελέτης και χωρίζεται σε τέσσερις ενότητες, οι οποίες αποτελούν και τα επίπεδα που συγκροτούν τη γλωσσολογική ανάλυση, την ανάλυση δηλαδή σε λεξιλογικό, μορφολογικό-συντακτικό, υφολογικό, σημασιολογικό και πραγματολογικό επίπεδο και περιλαμβάνει κειμενικά παραδείγματα από τη μετάφραση. Σκοπός της εν λόγω ανάλυσης είναι η κατανόηση και επεξήγηση της μεταφραστικής διαδικασίας που ακολουθήσαμε κατά τη μετάφραση του αποσπάσματος της γαλλικής νομοθεσίας περί της γονικής μέριμνας στην ελληνική γλώσσα, και πιο συγκεκριμένα η ανάλυση των δυσκολιών που συναντήσαμε, η επεξήγηση των επιλογών στις οποίες προβήκαμε κατά τη μεταφραστική διαδικασία για την απόδοση του

αποσπάσματος από τη γλώσσα-πηγή στη γλώσσα-στόχο, μέσω της ανάλυσης των κριτηρίων που οδήγησαν στις συγκεκριμένες επιλογές αλλά και η παράθεση των εναλλακτικών επιλογών τις οποίες απορρίψαμε. Η ως άνω ανάλυση στηρίζεται στις θεωρίες που έχουν αναπτυχθεί αναφορικά με τη μεταφραστική διαδικασία. Είναι σημαντικό να αναφέρουμε ότι η ανάλυση δεν γίνεται μόνο σε επίπεδο γλωσσικού σημείου (σημαίνοντος/σημαινόμενου), στο επίπεδο δηλαδή της ελάχιστης μονάδας που φέρει σημασία, αλλά λαμβάνοντας επίσης υπόψη τη θέση του γλωσσικού σημείου μέσα στη λεκτική πράξη και στο ευρύτερο κειμενικό περιβάλλον.

Το δεύτερο μέρος συνίσταται στην καθαυτή μετάφραση της γαλλικής νομοθεσίας περί της γονικής μέριμνας, η οποία αποτελείται από τα άρθρα 371 έως 381 του Αστικού Κώδικα της Γαλλίας. Η επιλογή των συγκεκριμένων άρθρων έγινε με βάση το ενδιαφέρον που

Τέλος, παραθέτουμε το γλωσσάρι, το οποίο περιλαμβάνει το σύνολο των όρων που εντοπίσαμε στο πρωτότυπο κείμενο με τη μετάφρασή τους στην ελληνική γλώσσα, τα συμπεράσματα της ως άνω μελέτης καθώς και τη βιβλιογραφία στην οποία αυτή στηρίχθηκε και τέλος το πρωτότυπο κείμενο στο παράρτημα της εργασίας.

Α΄ ΜΕΡΟΣ:
ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

1. ΠΕΡΙ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗΣ ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΜΕΝΩΝ ΚΕΙΜΕΝΩΝ

1.1 Τι είναι η μετάφραση και ποιες οι πτυχές της

Στη θεωρία έχει αναπτυχθεί ένα εύρος εννοιών που αποδίδονται στη μεταφραστική διαδικασία ανάλογα με την εστίαση του θεωρητικού στις πτυχές αυτής και την αντίληψή του για τη φύση της μετάφρασης, κατά πόσο δηλαδή αυτή μπορεί να θεωρηθεί τέχνη ή επιστήμη ή και τα δυο. Σύμφωνα με έναν γενικό ορισμό της μεταφραστικής διαδικασίας του Kearns (2012:9), αυτή περιλαμβάνει την «αλλαγή ενός πρωτότυπου γραπτού κειμένου (κείμενο-πηγή) που βρίσκεται στην πρωτότυπη γλώσσα αυτού (γλώσσα-πηγή) σε ένα άλλο γραπτό κείμενο (κείμενο-στόχος) σε μια άλλη γλώσσα (γλώσσα-στόχος)». Στα ίδια πλαίσια κινούνται και οι ορισμοί άλλων θεωρητικών. Έτσι, σύμφωνα με την Μπατσαλιά (2010:5) μετάφραση είναι «η μετάβαση από το επίπεδο ομιλίας της γλώσσα-πηγής στο επίπεδο ομιλίας της γλώσσα-στόχου, μέσω σύγκρισης μεταφραζόμενης και μεταφράζουσας γλώσσας», ενώ ο Κουτσιβίτης (1994:29-30) ορίζει τη μετάφραση ως «μια νέα σύνταξη ενός υπάρχοντος κειμένου. Μια σύνταξη σε γλώσσα X ενός κειμένου συντεταγμένου σε γλώσσα Y με βάση τις αναγκαίες θεματικές και γλωσσικές γνώσεις και δεξιότητες...και εν συνεχεία η μεταφορά της ουσίας από μια γλώσσα σε μια άλλη».

Σε έναν περισσότερο αναλυτικό ορισμό του για τη μετάφραση, και χρησιμοποιώντας αντίστοιχα με τους παραπάνω μελετητές τους όρους «γλώσσα αφετηρίας» και «γλώσσα αφίξεως», ο Κεντρωτής (1996:117) αναφέρει ότι «μετάφραση είναι γενικώς η μεταφορά ενός μηνύματος από τη γλώσσα αφετηρίας στη γλώσσα αφίξεως ή, πιο αναλυτικά, η μεταφορά ενός σταθερά συγκεκριμένου και, ως εκ τούτου, μονίμως προσφερόμενου ή κατ'αρεσκείαν επαναλαμβανόμενου κειμένου, που έχει συνταχθεί σύμφωνα με τους κανόνες της γλώσσας αφετηρίας, από τη γλώσσα αφετηρίας στη γλώσσα αφίξεως, και δη σε ένα κείμενο, που α) συντάσσεται σύμφωνα με τους κανόνες της γλώσσας αφίξεως, β) διατηρεί το νόημα του πρωτοτύπου και γ) ανά πάσα στιγμή μπορεί να ελεγχθεί ως προς τη σταθερότητά του και να διορθωθεί».

Από τη μεριά του, ο Munday (2001, 2002:24), αποδεχόμενος τη διάκριση του Jacobson σε ενδογλωσσική, διαγλωσσική και διασημειωτική μετάφραση, εστιάζει στη

διαγλωσσική, η οποία και είναι αυτή που ενδιαφέρει την παρούσα εργασία, και αναγνωρίζει ότι ο όρος «μετάφραση» μπορεί να αναφέρεται στο γνωστικό πεδίο, στο προϊόν της μεταφραστικής διαδικασίας αλλά και στην ίδια τη μεταφραστική διαδικασία. Πιο συγκεκριμένα, ο συγγραφέας σημειώνει ότι «κατά τη διαδικασία της μετάφρασης ανάμεσα σε δυο γλώσσες, ο μεταφραστής μετατρέπει το αρχικό γραπτό κείμενο (το κείμενο-πηγή ή ΚΠ) που βρίσκεται στην αρχική φυσική γλώσσα (τη γλώσσα-πηγή ή ΓΠ) σε ένα γραπτό κείμενο (το κείμενο-στόχο ή ΚΣ) σε μια άλλη φυσική γλώσσα (τη γλώσσα-στόχο ή ΓΣ)».

1.1.1 Πτυχές του μεταφραστικού φαινομένου

Θεωρούμε επίσης σημαντικό να παραθέσουμε στα πλαίσια της εν λόγω εργασίας εν συντομία ορισμένες από τις δυσκολίες που αντιμετωπίζει ο μεταφραστής κατά τη μεταφραστική διαδικασία, τους στόχους που θέτει καθώς και τις επτά μεταφραστικές τεχνικές που έχουν καθιερωθεί στη θεωρία της μετάφρασης και τις οποίες ακολουθήσαμε και εμείς στην παρούσα εργασία, προσαρμοσμένες ασφαλώς στην ιδιαιτερότητα ενός νομικού κειμένου. Αναφορικά κατ' αρχάς με τις δυσκολίες που απαντώνται κατά τη μεταφραστική διαδικασία γενικότερα αυτές συνδέονται άμεσα με τους στόχους που θέτει ο μεταφραστής. Σύμφωνα με την Μπατσαλιά (2003: 511) ο μεταφραστής πρώτα και κύρια «οφείλει να αναγνωρίσει τον επικοινωνιακό σκοπό του πρωτοτύπου, να προσδιορίσει τον επικοινωνιακό σκοπό του μεταφράσματος και να εναρμονίσει τις μορφοσυντακτικές και υφολογικές του επιλογές στις γλωσσικές εκείνες συμβάσεις, οι οποίες διέπουν στην γλώσσα-στόχο κείμενα με αυτήν την επικοινωνιακή λειτουργικότητα».

Στα πλαίσια αυτά, όπως αναφέρει η Lederer (1994:115) ο μεταφραστής καλείται, προκειμένου να φέρει σε πέρας μια πετυχημένη μετάφραση, να αντιμετωπίσει μια σειρά από δυσκολίες στις οποίες περιλαμβάνονται η εύρεση του πραγματικού νοήματος της λέξης, η πιστότητα στο νόημα και όχι στο γράμμα του κειμένου, η κατανόηση μιας πρότασης ανάλογα με το λεκτικό πλαίσιο στο οποίο αυτή εντάσσεται και ασφαλώς, για να παραθέσουμε συμπληρωματικά την άποψη των Gutknecht & Rölle (1996:273) η σύνθεση του σημασιολογικού, συντακτικού, υφολογικού και πραγματολογικού πεδίου

για να δημιουργηθεί ένα ενιαίο όλον, το κείμενο-στόχος.

1.1.2 Μεταφραστικές τεχνικές και γλωσσολογική ανάλυση

Αναφορικά με τις επτά μεταφραστικές τεχνικές, όπως αυτές παρατίθενται συνοπτικά στο άρθρο του Kearns (2009:284-5) αυτές είναι α) το δάνειο, το οποίο αφορά στην αυτούσια μεταφορά ενός λεξήματος, β) το έκτυπο, το οποίο είναι είδος δανείου και πιο συγκεκριμένα ο δανεισμός ενός συντάγματος από τη γλώσσα-πηγή και η κατά λέξη μετάφραση αυτού στη γλώσσα-στόχο, γ) η κατά λέξη μετάφραση, η οποία είναι εύκολα κατανοητή, δ) η μετάταξη, κατά την οποία ένα μέρος του λόγου αντικαθίσταται από κάποιο άλλο χωρίς ωστόσο αυτό να συνεπάγεται αλλαγή στο νόημα του μηνύματος (π.χ. μετατροπή ρήματος σε όνομα, ονόματος σε ρήμα κ.ά.), ε) η μετατροπία, κατά την οποία γίνεται αλλαγή προοπτικής του μηνύματος ώστε αυτό να γίνεται πιο σαφές και να ανταποκρίνεται στα πλαίσια του πολιτισμού της γλώσσας-στόχου, στις περιπτώσεις όπου η μετάταξη και η κατά λέξη μετάφραση δίνουν ένα μήνυμα το οποίο θεωρείται γραμματικά σωστό αλλά δεν έχει νόημα ή δεν είναι γενικά αποδεκτό, στ) η ισοδυναμία, η οποία εφαρμόζεται όταν το πρωτότυπο και το μετάφρασμα περιγράφουν την ίδια κατάσταση με διαφορετικά υφολογικά και δομικά μέσα και τέλος, ζ) η προσαρμογή η οποία εφαρμόζεται σε περιπτώσεις όπου η κατάσταση, για την οποία γίνεται αναφορά στο μήνυμα, δεν υφίσταται στη γλώσσα-στόχο και επομένως πρέπει να μεταφερθεί κάποια κατάσταση που να μπορεί να θεωρηθεί ισοδύναμη αυτής της γλώσσας-πηγής.

Τέλος, δεδομένου ότι αντικείμενο της παρούσας εργασίας είναι η γλωσσολογική ανάλυση της μετάφρασης, θεωρούμε σημαντικό να παραθέσουμε εν συντομία το θεωρητικό πλαίσιο της ανάλυσης αυτής. Η σχέση της γλωσσολογίας με τη μετάφραση έχει προκαλέσει διχογνωμίες στη θεωρία. Έτσι, αναφέροντας την ιστορική αναδρομή αναφορικά με τη μετάφραση την οποία παραθέτει η Malmkjaer (2011:161) ενώ ένα μεγάλο μέρος της θεωρίας διατείνεται ότι η γλωσσολογία αποτελεί αναπόσπαστο και σημαντικό κομμάτι της μετάφρασης, ένα άλλο μέρος θεωρεί ότι η επιστήμη της γλωσσολογίας περιορίζει το πεδίο ανάπτυξης αυτής εγκλωβίζοντάς την στην ανάπτυξη ισοδυναμιών οι οποίες πολλές φορές είναι αδύνατο να υπάρχουν μεταξύ ορισμένων γλωσσικών συστημάτων. Από την άλλη, ακόμη και στα πλαίσια της γλωσσολογικής

ανάλυσης της μετάφρασης έχουν αναπτυχθεί επιμέρους θεωρητικές μελέτες στις σημαντικότερες μεταξύ των οποίων συγκαταλέγονται η θεωρία των Vinay και Darbelnet, η οποία στηρίζεται στη γλωσσολογία του Saussure, η θεωρία του Catford καθώς και αυτή του Gutt. Ασφαλώς, πέραν των ως άνω θεωριών η γλωσσολογική ανάλυση στηρίζεται σε μεγάλο βαθμό στο συγκερασμό διαφόρων απόψεων θεωρητικών του κλάδου. Έτσι, όπως τονίζει η Τσίγκου (2008:5) «μεταξύ αυτών που μπορεί να προσφέρει η επιστήμη της γλώσσας στη μετάφραση είναι η γνώση βασικών αρχών της γενικής γλωσσολογίας συνδυασμένη με βασική γλωσσολογική ανάλυση και εκμάθηση/εφαρμογή βασικών μεταφραστικών τεχνικών», ο συνδυασμός των οποίων είναι καθοριστικός για την κατανόηση του κειμένου-πηγής. Από τη μεριά της η Μπατσαλιά (2003:280) αξιοποιεί τη Συγκριτική Γλωσσολογία για την ανάλυση των κειμένων πηγής και στόχου και των επικοινωνιακών σκοπών τους, η οποία περιλαμβάνει τη Συγκριτική Σημασιολογία, τη Συγκριτική Μορφολογία / Σύνταξη, τη Συγκριτική Πραγματολογία και τη Συγκριτική Υφολογία.

1.2 Τι είναι εξειδικευμένο κείμενο και ειδικότερα νομικό κείμενο.

Η κατανόηση της έννοιας του εξειδικευμένου κειμένου και εν συνεχεία του νομικού κειμένου, αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για την υλοποίηση της μεταφραστικής διαδικασίας που ακολουθήσαμε κατά τη μετάφραση του κειμένου που αποτέλεσε το αντικείμενο της παρούσας εργασίας. Σύμφωνα με τον Schubert (2010:352) το ειδικό κείμενο ή το κείμενο που είναι γραμμένο σε γλώσσα με ειδικό σκοπό, από τη γλωσσολογική σκοπιά χαρακτηρίζονται από «ειδικά χαρακτηριστικά σε λεξιλογικό, μορφολογικό, λεξικομορφοποιητικό, συντακτικό και κειμενογλωσσολογικό επίπεδο». Πιο συγκεκριμένα και με βάση τα παραπάνω, το ειδικό κείμενο παρουσιάζει λόγω χάρη όρους αλλά και μορφολογία ασυνήθιστη για τα γενικά κείμενα. Στα ίδια πλαίσια, ο Πολίτης (2009:9-11) αναγνωρίζει ως ειδικό το κείμενο που «έχει ειδικό σκοπό» και το οποίο είναι γραμμένο σε έναν «τεχνικό κώδικα», δηλαδή σε ένα «υπο-σύστημα της φυσικής γλώσσας, ο οποίος περιλαμβάνει στοιχεία της γενικής γλώσσας, όρους και ειδική φρασεολογία». Ο συγγραφέας συνοψίζοντας αναφέρει ότι τα ειδικά κείμενα «προορίζονται για τη διευκόλυνση και την επιτάχυνση της επικοινωνίας μεταξύ ειδικών, έχουν συγκεκριμένη τυπολογία καθώς και μεγάλη συχνότητα και πυκνότητα

όρων και ειδικής φρασεολογίας».

Όσον αφορά στην έννοια του νομικού κειμένου, σύμφωνα με τον Πολίτη (2013:2) το νομικό κείμενο είναι αυτό που «περιέχει μήνυμα που παράγει έννομα αποτελέσματα», όπως είναι οι κανονισμοί, οι δικονομικές πράξεις ή αυτές που σχετίζονται με οποιονδήποτε κλάδο του δικαίου. Ο Κριμπάς (2013:249) αποδεχόμενος την κατηγοριοποίηση των νομικών κειμένων από τους Politi & Canellopoulou-Botti (2000) σε πέντε κατηγορίες - α) κείμενα που περιέχουν δικαιοϋκούς κανονισμούς, β) κείμενα που αποτελούν εφαρμογή των δικαιοϋκούς κανονισμών, γ) όλα τα κείμενα που παράγουν έννομα αποτελέσματα, δ) ακαδημαϊκά κείμενα, καθώς και ε) κείμενα εκλαϊκευτικά νομικών εννοιών και άρθρα εφημερίδων και σχόλια που πραγματεύονται νομικά ζητήματα – και σε μια απόπειρα συγκέντρωσης των ιδιοτεροτήτων που παρουσιάζει το νομικό κείμενο σε σύγκριση με τα λοιπά ειδικά κείμενα αναγνωρίζει ότι ένα μοναδικό χαρακτηριστικό των νομικών κειμένων αποτελεί το γεγονός ότι «εντός νομικού κειμένου που ανήκει σε μία από τις τρεις πρώτες από τις προαναφερθείσες κατηγορίες νομικών κειμένων, κάθε όρος (τεχνικός, επιστημονικός κ.λπ.) αποκτά νομική σημασία, καθίσταται δηλαδή νομικός όρος» (Κριμπάς, 2013:251).

1.3 Τι είναι εξειδικευμένη μετάφραση

Σύμφωνα με στους περισσότερους θεωρητικούς η βασική διάκριση της μετάφρασης είναι αυτή σε γενική και ειδική ή εξειδικευμένη ή τεχνική μετάφραση. Σε μια μελέτη του για τη διάκριση μεταξύ γενικής και ειδικής μετάφρασης ο Newmark (2004:8-9) παραθέτει μια σειρά από διαφορές που εντοπίζει μεταξύ της λογοτεχνικής και μη λογοτεχνικής μετάφρασης στις οποίες περιλαμβάνονται το περιεχόμενο και ο σκοπός των κειμένων, το ύφος και η ιδιοτεροτητα των δυσκολιών που συναντώνται σε κάθε είδος. Έτσι, ενώ το περιεχόμενο των λογοτεχνικών κειμένων διακρίνεται περαιτέρω σε ποίηση, μυθιστόρημα, θέατρο, κωμωδία και σάτιρα και ο σκοπός τους περιλαμβάνει το πνεύμα και τη φαντασία, το περιεχόμενο των μη λογοτεχνικών κειμένων πραγματεύεται τον κόσμο της πραγματικότητας, των πραγματικών περιστατικών και των γεγονότων. Το κοινό στο οποίο απευθύνεται το κείμενο-πηγή και το κείμενο-στόχος αποτελεί επίσης σημαντικό κριτήριο διάκρισης μεταξύ των δυο κατηγοριών. Έτσι, η ειδική

μετάφραση αναφέρεται στη μετάδοση του νοήματος και την παραγωγή ενός μη λογοτεχνικού, πραγματιστικού κειμένου η χρήση του οποίου σκοπείται στα πλαίσια ειδικών πεδίων ή τομέων, όπως η τεχνολογία, η υγεία, η επιστήμη, η νομική, η οικονομία. Η γλώσσα δηλαδή τόσο του κειμένου-πηγή όσο και του κειμένου-στόχου αφορά στην επικοινωνία που συμβαίνει - σε ορισμένες περιπτώσεις - μεταξύ των ειδικών ενός πεδίου, πάνω σε ένα συγκεκριμένο αντικείμενο και με τη χρήση συγκεκριμένης ορολογίας και εννοιών του κλάδου στον οποίο αυτό ανήκει. Αντίθετα, υπάρχει ένα μέρος της θεωρίας το οποίο δεν αναγνωρίζει ότι οι διαφορές αυτές παρουσιάζουν τέτοια σπουδαιότητα ώστε να οδηγούμαστε στο συμπέρασμα ότι πρόκειται για δυο διαφορετικές μεθοδολογικές προσεγγίσεις. Όπως αναφέρει χαρακτηριστικά ο Πολίτης (2012:127-128) «όπως υποστηρίζουν οι οπαδοί της δεύτερης προσέγγισης, ακόμη και τα κείμενα τα οποία θεωρούμε ότι συντάσσονται βάσει αυστηρών κανόνων συγγραφής βρίθουν σημείων στα οποία ο συντάκτης τους κάνει χρήση απρόσμενων υφολογικών επιλογών».

Όπως γίνεται κατανοητό από τα παραπάνω η ειδική μετάφραση παρουσιάζει, σύμφωνα με τη μερίδα της θεωρίας που αποδέχεται τη διάκριση, ορισμένες ιδιαιτερότητες σε σχέση με τη γενική στις σημαντικότερες εκ των οποίων συμπεριλαμβάνονται η χρήση ορολογίας και ειδικής γλώσσας, η έλλειψη πολυσημίας, η χρήση συγκεκριμένων γραμματικών και συντακτικών δομών όπως η παθητική φωνή, αλλά και η ενεργητική ιδίως στα νομοθετικά κείμενα, οι μετοχές, το τρίτο πρόσωπο ενικού ή πληθυντικού αριθμού, τα επιτελεστικά εκφωνήματα και τα ρήματα συναίνεσης, καθώς και χαρακτηριστικά που συνδέονται με τη μορφή των ειδικών κειμένων όπως η επίσημα καθορισμένη και οργανωμένη δομή τους. Με άλλα λόγια η διάκριση των ειδικών κειμένων στηρίζεται σε μια μελέτη αυτού σε λεξιλογικό και μορφοσυντακτικό, σημασιολογικό, υφολογικό και πραγματολογικό επίπεδο, όπως αυτή ακολουθεί στο επόμενο κεφάλαιο.

1.4 Ιδιαιτερότητες της νομικής μετάφρασης

Η νομική μετάφραση εντάσσεται, όπως αναφέρθηκε ανωτέρω, στην ειδική ή εξειδικευμένη ή τεχνική μετάφραση, καθώς συγκεντρώνει τα χαρακτηριστικά της

κατηγορίας αυτής, και αφορά στο νόμο και τις νομικές διαδικασίες, στη μεταφορά δηλαδή νομικών κειμένων από τη γλώσσα-πηγή στη γλώσσα-στόχο. Η νομική μετάφραση με τη σειρά της και ανάλογα με τα κατά περίπτωση κριτήρια διακρίνεται σε επιπλέον κατηγορίες. Έτσι, λόγου χάρη, όπως αναφέρει η Cao (2010:191) με βάση το αντικείμενο του κειμένου-πηγή η νομική μετάφραση διακρίνεται σε τέσσερις κατηγορίες οι οποίες είναι η μετάφραση εγχώριων νομοθεσιών και διεθνών συμφωνιών, ιδιωτικών νομικών εγγράφων, νομικών ακαδημαϊκών έργων και τέλος η μετάφραση νομολογίας. Άλλα κριτήρια διάκρισης των νομικών κειμένων σε κατηγορίες αποτελούν η λειτουργία του νομικού κειμένου στη γλώσσα-πηγή αλλά και ο σκοπός του νομικού κειμένου στη γλώσσα-στόχο.

Αναφορικά κατ' αρχάς με τα στοιχεία εκείνα που καθιστούν τη νομική μετάφραση ειδική αναφέρουμε πρώτα και κύρια τη νομική ορολογία η οποία περιλαμβάνει λέξεις αλλά και φράσεις στις οποίες κωδικοποιείται η εξειδικευμένη γνώση του επιστημονικού αυτού πεδίου. Ως εξειδικευμένη γνώση αυτή από τη μια κατέχεται από ένα σώμα ειδικών που έχουν εντρυφήσει στο πεδίο και επομένως αξιοποιούν την ειδική αυτή γλώσσα και από την άλλη γίνεται κατανοητή από ένα τέτοιο σώμα, και όχι από το ευρύ κοινό. Η νομική γλώσσα αποτελεί επομένως το επικοινωνιακό μέσο μεταξύ συγκεκριμένης ομάδας ανθρώπων. Ακόμη και σε αυτή την περίπτωση, ωστόσο, ο μεταφραστής οφείλει να εξετάσει τον επικοινωνιακό σκοπό του νομικού κειμένου και να καταφάσκει σε κάθε περίπτωση την ειδική απεύθυνσή του, ειδάλλως υπάρχει περίπτωση κατάταξής του στην κατηγορία των γενικών κειμένων. Επιπλέον, εάν ακολουθήσουμε τη διάκριση της Reiss και γενικότερα των μελετητών της λειτουργικής προσέγγισης (Munday, 2002:124) για τα είδη των κειμένων – διάκριση των κειμένων σε πληροφοριακά, εκφραστικά και λειτουργικά -, τότε το ίδιο το περιεχόμενο του νομικού κειμένου με τον ενεστώτα που χρησιμοποιείται έχει χαρακτήρα επιβολής του νόμου και κατατάσσεται ασφαλώς στα μη λογοτεχνικά ή ειδικά κείμενα. Τέλος, η νομική μετάφραση ακολουθεί, προκειμένου να είναι λειτουργική, όλους εκείνους τους γραμματικοσυντακτικούς κανόνες που έχουν καθιερωθεί για την ειδική μετάφραση, όπως τους παραθέσαμε ανωτέρω, λόγου χάρη η χρήση του τρίτου προσώπου και της παθητικής φωνής, οι οποίες συμβάλλουν στο απρόσωπο και γενικό ύφος του κειμένου, και η έλλειψη πολυσημίας για την αποφυγή παρερμηνείας της ορολογίας.

Επιπλέον, πέραν των δυσκολιών που συναντάμε γενικά στη μεταφραστική διαδικασία, όπως αυτές αναλύθηκαν παραπάνω, η κύρια και ιδιαίτερη δυσκολία που συναντάται στη νομική μετάφραση εντοπίζεται, όπως γίνεται εύκολα κατανοητό, στο γεγονός ότι στην εν λόγω μετάφραση διαπλέκονται δυο γλωσσικά αλλά και δυο νομικά συστήματα, εγείροντας έτσι πολυπλοκότητες τις οποίες ο μεταφραστής καλείται να αντιμετωπίσει. Πρόκειται με άλλα λόγια για συστηματικές διαφορές οι οποίες εντοπίζονται σε γλωσσικό, νομικό και πολιτισμικό επίπεδο και οι οποίες συνδέονται στενά μεταξύ τους. Πιο συγκεκριμένα, η δυσκολία προκύπτει από το γεγονός ότι τα νομικά συστήματα – στα οποία περιλαμβάνονται οι νομικές έννοιες, οι νομικοί κανόνες αλλά και η εφαρμογή των νόμων – παρουσιάζουν σημαντικές διαφορές και ιδιαιτερότητες μεταξύ των χωρών, διαφορές οι οποίες αντανακλώνται στη νομική γλώσσα και οι οποίες έχουν τις ρίζες τους στα – και ενισχύονται από τα – διαφορετικά ιστορικά, κοινωνικά και πολιτιστικά στοιχεία κάθε χώρας. Παραθέτοντας την Sarcevic, η Cao (2010:192) αναφέρει ότι «κάθε εθνική νομοθεσία συνιστά ένα ανεξάρτητο νομικό σύστημα που διαθέτει τη δική του ορολογία, στηρίζεται στη δική του δομή εννοιών, τους δικούς του κανόνες ταξινόμησης, τις δικές του πηγές δικαίου, μεθοδολογικές προσεγγίσεις και κοινωνικο-οικονομικές αρχές».

Ιδιαίτερα όσον αφορά στη νομική ορολογία, είναι χαρακτηριστική η δυσκολία που γεννάται από την απουσία ισοδύναμων νομικών όρων στις διαφορετικές γλώσσες, γεγονός το οποίο οδηγεί το μεταφραστή σε μια διαρκή σύγκριση των νομικών συστημάτων της γλώσσας-πηγής και της γλώσσας-στόχου. Δεν πρέπει τέλος να ξεχνάμε ότι όπως κάθε γλώσσα έτσι και η νομική διαθέτει το δικό της ύφος, το οποίο ασφαλώς διαφέρει σε κάθε γλώσσα και αποτελεί ένα σημαντικό στοιχείο το οποίο ο μεταφραστής οφείλει όχι μόνο να γνωρίζει αλλά και να λαμβάνει υπόψη κατά τη μεταφραστική διαδικασία.

Το κείμενο που αποτελεί αντικείμενο μετάφρασης της παρούσας μελέτης ανήκει στα κείμενα της εθνικής νομοθεσίας, καθώς αποτελεί τμήμα του Αστικού Κώδικα της Γαλλίας. Στα – σε μεγάλο βαθμό – κοινά χαρακτηριστικά που παρουσιάζουν τα εν λόγω κείμενα μπορούμε να συμπεριλάβουμε από τη μια όσα σχετίζονται με τη μορφή τους, όπως είναι ο τίτλος, η ημερομηνία, το προοίμιο, το διατακτικό λεξιλόγιο αλλά και το ουσιαστικό σώμα αυτών που περιλαμβάνει τα μέρη, τα άρθρα και τα τμήματα, και

από την άλλη η ισχύς επιβολής που αποτελεί εγγενές στοιχείο και σημαντική γλωσσολογική πτυχή του νόμου και η οποία αντανακλάται στο λόγο που χρησιμοποιείται στα νομοθετικά κείμενα. Τις παραπάνω ομοιότητες αλλά και διαφορές εντοπίζουμε και στη μετάφραση που αποτελεί αντικείμενο της παρούσας εργασίας και θα αναλύσουμε στα επόμενα κεφάλαια.

1.5 Τι είναι η ορολογία και ο όρος

Όπως αντιληφθήκαμε από τα παραπάνω, η ορολογία αποτελεί σημαντικό τμήμα της εξειδικευμένης μετάφρασης, γεγονός που καθιστά τη λεπτομερέστερη μελέτη της ορολογίας και του όρου αναπόσπαστο κομμάτι της παρούσας εργασίας. Στα προηγούμενα υποκεφάλαια, κάναμε ορισμένες σύντομες αναφορές στη νομική ορολογία, χωρίς ωστόσο να καλύψουμε σε καμία περίπτωση σημαντικές πτυχές του κλάδου της Ορολογίας αλλά και των εννοιών ορολογία και όρος. Ιδιαίτερα χρήσιμος ως προς την κατανόηση των ανωτέρω εννοιών αποτελεί ο ορισμός της Benitez (2009:108), η οποία επισημαίνει ότι η ορολογία αναφέρεται στην «πληροφορία εκείνη η οποία στα επιστημονικά και τεχνικά κείμενα είναι κωδικοποιημένη σε όρους ή ειδικές γνωσιακές μονάδες, οι οποίες μπορούν να θεωρηθούν ως σημεία πρόσβασης σε περίπλοκες γνωσιακές δομές».

Ωστόσο, η επιστήμη της Ορολογίας έχει αναδείξει τις περιπλοκότητες που δημιουργούνται αναφορικά με τους όρους και στη θεωρία έχουν αναπτυχθεί ένα πλήθος απόψεων που αφορά στην ανάλυση αυτών και της μετάφρασής τους. Έτσι, από την Dury (2005:34) έχει δειχθεί διαχρονικά ότι οι όροι υφίστανται αλλαγές τόσο καθώς υιοθετούνται από διαφορετικούς επιστημονικούς κλάδους όσο και με βάση τις κοινωνικές και ιστορικές εξελίξεις. Παράλληλα, οι όροι δεν αναπαριστούν απλώς εξειδικευμένες έννοιες, αλλά παρουσιάζουν συντακτικά και φρασεολογικά μοτίβα στα πλαίσια της γενικής γλώσσας, γεγονός που καθιστά αναγκαία τη λήψη υπόψη του κειμενικού πλαισίου στο οποίο εξετάζεται ο όρος. Τέλος, με βάση τη μελέτη της Benitez (2009:113) για την επικοινωνιακή διάσταση της ορολογίας στην ειδική μετάφραση αναφέρουμε ότι μεταξύ των σημαντικών θεωριών που έχουν αναπτυχθεί αναφορικά με την ορολογία αξίζει να αναφέρουμε τη Γενική Θεωρία της Ορολογίας (General Terminology Theory) του Eugene Wüster καθώς και την Επικοινωνιακή θεωρία περί Ορολογίας της Maria Teresa Cabre. Στα πλαίσια της τελευταίας αυτής

θεωρίας η Χριστοπούλου (2003:1) προτείνει τη στενή σχέση μεταξύ Πραγματολογίας και Ορολογίας προκειμένου να λαμβάνεται υπόψη κατά την ανάλυση των όρων «οι χρήστες του γλωσσικού συστήματος, το συγκείμενο (co-text) και η επικοινωνιακή κατάσταση».

Προκειμένου ωστόσο να αντιληφθούμε την έννοια της ορολογίας, προηγείται ασφαλώς η κατανόηση της έννοιας του όρου. Από τη μεριά τους, οι Κατσογιάννου & Ευθυμίου (2004:31-32), στηριζόμενες στην παραδοσιακή διάκριση μεταξύ αντικειμένων, εννοιών και όρων και στη σχέση μεταξύ αυτών σημειώνουν ότι «η έννοια ορίζεται ως νοητική παράσταση ενός αντικειμένου, η οποία κατονομάζεται από έναν όρο και καθορίζεται με ρητό και σαφή τρόπο, τόσο από τη θέση της σε ένα ιεραρχημένο σύστημα όσο και από τον ορισμό της». Ενώ λοιπόν ο όρος είναι το όνομα με το οποίο δηλώνεται μια έννοια, κάθε όνομα δεν αποτελεί όρο. Και αυτό διότι «για να χαρακτηριστεί ένα όνομα ως όρος, πρέπει να μπορεί να οριστεί στο πλαίσιο ενός συνεπώς δομημένου συστήματος, στο οποίο το περιεχόμενο ορισμού αντιστοιχεί σε μια έννοια που μπορεί να αναλυθεί ως προς το βάθος της». Μια ακόμη σημαντική παράμετρος των όρων αποτελεί το φαινόμενο της αναγωγής σε όρους λέξεων οι οποίες στη γενική γλώσσα χρησιμοποιούνται ως απλές λέξεις. Μάλιστα, σύμφωνα με τον Κριμπά (2013:250) η ειδική νομική γλώσσα ανήκει στις ειδικές εκείνες γλώσσες οι οποίες καταφεύγουν κατά κόρον στην οροποίηση λέξεων με μη νομική σημασία σε αντίθεση με άλλες ειδικές γλώσσες οι οποίες χρησιμοποιούν κατά κύριο λόγο νεολογισμούς. Από την άλλη, όπως αναφέρει η Παλασάκη (2007:2), στηριζόμενη στη θεωρία του Schmidt, οι λέξεις αυτές θα μπορούσαν να αναφερθούν και ως *ημιόροι*, καθώς χρησιμοποιούνται στη γενική γλώσσα αλλά και στα ειδικά κείμενα ενώ «αυτό που διαφοροποιεί την ίδια λέξη όταν βρίσκεται στο κοινό ή στο εξειδικευμένο λεξιλόγιο δεν είναι ο τρόπος γραφής της ούτε η φωνητική της, ούτε επίσης παρά μόνο σε πολύ μικρό βαθμό η μορφολογία και η σύνταξή της [...] αλλά κυρίως η σημασία της καθώς και η εμφάνισή της σε εξειδικευμένα κείμενα». Στη συνέχεια, στον ειδικό σχολιασμό της μετάφρασής μας θα αναφερθούμε πιο συγκεκριμένα στις μη νομικές εκείνες λέξεις οι οποίες ανάγονται σε όρους της νομικής γλώσσας. Είναι σημαντικό να αναφέρουμε τέλος, ότι η έννοια του όρου περιλαμβάνει κάθε «μονολεκτικό ή πολυλεκτικό, γλωσσικό ή εξωγλωσσικό (σύμβολο)» όρο.

Σύμφωνα λοιπόν με τα παραπάνω και λαμβάνοντας υπόψη τις θεωρητικές τάσεις αλλά και επιστημονικές και τεχνολογικές εξελίξεις οι οποίες σχετίζονται άμεσα με την ανάπτυξη της γνώσης και της γλωσσικής έκφρασής της, οι Κατσογιάννου & Ευθυμίου (2004:29) συνοψίζουν τον ορισμό της ορολογίας ως «κάθε δομημένο σύνολο όρων που αντιστοιχεί στις έννοιες ενός τομέα της ανθρώπινης γνώσης ή δραστηριότητας, δηλαδή ενός συστήματος εννοιών».

2. ΕΙΔΙΚΟΣ ΣΧΟΛΙΑΣΜΟΣ

2.1 Μεθοδολογία μετάφρασης

Καθώς το κείμενο-πηγή που αποτελεί αντικείμενο της εργασίας μας εντάσσεται στην κατηγορία της γαλλικής νομοθεσίας, κατανοούμε ότι σκοπός του είναι η κωδικοποίηση και παρουσίαση των άρθρων ορισμένου νόμου, τα οποία έχουν ισχύ επιβολής – κατ' αρχάς – στους πολίτες του γαλλικού κράτους. Ακολουθώντας τη διάκριση της Μπατσαλιά (2003:515-6), καταλήγουμε στο συμπέρασμα ότι δεν αποτελούν δηλαδή απλές προτάσεις ή παραινέσεις, αλλά ούτε και απλή πληροφορία προς τον αποδέκτη του κειμένου, αλλά έχουν δεσμευτική ισχύ απέναντί του. Αυτό έχει σαν αποτέλεσμα, μια ορισμένη διαμόρφωση του ύφους και της ορολογίας του κειμένου αλλά και της μορφοσυντακτικής μορφής του. Η ορολογία του, ωστόσο, επηρεάζεται επιπλέον και από το γεγονός ότι το νομοθετικό κείμενο ως τέτοιο συντάσσεται στην ειδική νομική γλώσσα. Σε επίπεδο, επομένως, λεξιλογίου θα εξετάσουμε από τη μια ορισμένες χαρακτηριστικές λέξεις και εκφράσεις που αποτελούν γαλλική νομική ορολογία, και σε ένα δεύτερο επίπεδο θα εξετάσουμε το λεξιλόγιο του κειμένου που εντάσσεται στη γαλλική γλώσσα και συντελεί στη συνοχή και στη ροή του κειμένου. Τα αυτά ισχύουν και για τη μετάφραση του κειμένου στην ελληνική γλώσσα, δηλαδή για το κείμενο-στόχο. Θεωρούμε ότι απευθύνεται σε γνώστες της νομικής επιστήμης οι οποίοι επιθυμούν να αποκτήσουν μια ακριβή εικόνα για τη συγκεκριμένη γαλλική νομοθεσία. Έτσι, το κείμενο έχει πληροφοριακό και όχι δεσμευτικό χαρακτήρα, καθώς δεν δεσμεύει τους πολίτες του ελληνικού κράτους, η μετάφραση πρέπει ωστόσο να είναι εξίσου ακριβής με το πρωτότυπο καθώς απευθύνεται σε ειδικό κοινό.

Για τη μετάφραση της ορολογίας στηριχθήκαμε σε μεγάλο βαθμό στον ελληνικό Αστικό Κώδικα και στο αντίστοιχο τμήμα του για τη γονική μέριμνα¹ προκειμένου να μεταφράσουμε τη γαλλική με την αντίστοιχη ελληνική ορολογία ώστε να γίνεται κατανοητή από τους αποδέκτες του ελληνικού κειμένου. Επίσης, στηριχθήκαμε σε μεγάλο βαθμό στις διαδικτυακές βάσεις ορολογίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των οργάνων της, Legislationline² και Statewatch³ οι οποίες παρέχουν σχετικά πλήρεις

¹ [Βιβλίο Τέταρτο-Οικογενειακό δίκαιο, Κεφάλαιο 11ο-Σχέσεις γονέων και τέκνων (αρ. 1505-1541) και Κεφάλαιο 14ο-Επιτροπεία ανηλίκου (αρ. 1589-1654)],

² . <http://www.legislationline.org/>

βάσεις ορολογίας δικαστικές και νομικές για όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ μεταφρασμένα στις περισσότερες γλώσσες των κρατών μελών. Για την κατανόηση της γαλλικής νομικής ορολογίας στηριχθήκαμε εξίσου σε νομικές γαλλικές και ελληνικές ιστοσελίδες με συναφή κείμενα προκειμένου να αντιληφθούμε τη σημασία των όρων και να μπορούμε να συγκρίνουμε με μεγαλύτερη σαφήνεια και ακρίβεια με τους ελληνικούς νομικούς όρους και ασφαλώς προκειμένου να αποφύγουμε μια σύγχυση μεταξύ αυτών. Για την κατανόηση των νομικών εννοιών αλλά και της ειδικής νομικής φρασεολογίας της ελληνικής νομοθεσίας απευθυνθήκαμε στους ειδικούς νομικούς Γαλλή Δημήτριο και Βάια Κισσά.

Κατά τη γλωσσολογική ανάλυση λάβαμε επιπλέον υπόψη τις οδηγίες προς σπουδαστές σημαντικών θεωρητικών, τους οποίους αναφέρουμε στη συνέχεια, και των οποίων οι μελέτες είναι σημαντικές για την κατανόηση του έργου του μεταφραστή ιδιαίτερα αναφορικά με το σκοπό της μετάφρασης, τις διακρίσεις των κειμένων, τα χαρακτηριστικά των ειδικών κειμένων και τις ιδιαιτερότητες της νομικής γλώσσας. Ιδιαίτερα οι σημειώσεις για την ορολογία και τους όρους, όπως τις παραθέτουμε στο πρώτο μέρος της εργασίας, ήταν καθοριστικές για την αναγνώριση και τη μετάφραση της γαλλικής ορολογίας προς την ελληνική γλώσσα.

Στα κεφάλαια που ακολουθούν η ανάλυση γίνεται στα επίπεδα που προαναφέραμε πρώτα στο θεωρητικό της υπόβαθρο ενώ στη συνέχεια αναφέρουμε παραδείγματα από το πρωτότυπο κείμενο και το μετάφρασμα. Στην ενότητα 2.2 τα παραδείγματα αποτελούν ξεχωριστή, αλλά μη αριθμημένη, υποενότητα λόγω του μεγέθους τους και της συγκεντρωτικής αναφοράς τους, ενώ στις υπόλοιπες ενότητες είναι διάχυτα μέσα στο κείμενο μαζί με τη θεωρητική επεξεργασία του κάθε επιπέδου καθώς κρίναμε ότι με τον τρόπο αυτό παρατίθενται με μεγαλύτερη σαφήνεια αλλά και λόγω του μικρότερου όγκου τους, ο οποίος καθιστά περιττή την διακριτή παράθεσή τους σε ξεχωριστή υποενότητα.

³. <http://www.statewatch.org/>

2.2 Ανάλυση σε λεξιλογικό και μορφο-συντακτικό επίπεδο.

Η ανάλυση σε λεξιλογικό και μορφο-συντακτικό επίπεδο αναφέρεται σε έναν πρώτο βαθμό στην ανάλυση των επιλογών του συντάκτη του πρωτότυπου κειμένου σε λεξιλογικό και σε μορφο-συντακτικό επίπεδο. Ακολουθώντας τα βήματα τα οποία προτείνει στη μελέτη της η Μπατσαλιά (2003:282), αφού αναγνωρίσουμε τον επικοινωνιακό σκοπό του πρωτότυπου κειμένου και τους τρόπους με τους οποίους αυτός εξυπηρετείται από τις λεξιλογικές και συντακτικές επιλογές του συντάκτη του, θα επιχειρήσουμε εν συνεχεία και αφού προηγουμένως καθορίσουμε τον επικοινωνιακό σκοπό του κειμένου-στόχου, να εξετάσουμε εάν «τα συγκεκριμένα μορφοσυντακτικά φαινόμενα [...] απαντώνται και στη γλώσσα-στόχο» καθώς και να αναζητήσουμε στην τελευταία «εκείνες τις δομές, οι οποίες συμβαδίζουν και με τον επικοινωνιακό σκοπό του μεταφράσματος και εναρμονίζονται με τις μορφοσυντακτικές συμβάσεις, οι οποίες διέπουν στη γλώσσα-στόχο το προς μετάφραση είδος κειμένου». Πιο συγκεκριμένα, στο λεξιλογικό επίπεδο θα εξετάσουμε τις επιλογές του συντάκτη του πρωτότυπου κειμένου αλλά και τις δικές μας σε επίπεδο όρων αλλά και ονομάτων που δεν αποτελούν όρους. Από την άλλη, το μορφολογικό επίπεδο αφορά, σύμφωνα με τη Μπατσαλιά (2004:107) στην «εξέταση και παρουσίαση περιορισμών μη λειτουργικών και δυσχερειών που επιβάλλονται στους ομιλητές από την παράδοση ή, πολύ απλά, η μελέτη των ποικιλιών των σημαινόντων», ενώ, το συντακτικό επίπεδο αναφέρεται στη «μελέτη και περιγραφή του τρόπου με τον οποίο οι ακροατές είναι ικανοί να ανασυνθέτουν την εμπειρία που τους ανακοινώνεται και τούτο με βάση τη γραμμική παρουσίασή της στην αλυσίδα της ομιλίας».

Το πρωτότυπο κείμενο αποτελεί απόσπασμα γαλλικής νομοθεσίας, και πιο συγκεκριμένα απόσπασμα κειμένου του Αστικού Κώδικα, και ως τέτοιο ακολουθεί τους λεξιλογικούς και συντακτικούς κανόνες σύνταξης νομοθεσιών στη Γαλλία. Εάν ορίσουμε ως επικοινωνιακό σκοπό του μεταφράσματος την πληροφόρηση επί της γαλλικής νομοθεσίας και τη διευκόλυνση του έργου μιας ομάδας ειδικών επί των νομικών κειμένων ανθρώπων, τότε θα επιχειρήσουμε, όπως προτείνει η Παριανού (2007:5) την ακριβή παράθεση του αποσπάσματος με τις λεξιλογικές και συντακτικές επιλογές που μας προσφέρει η ελληνική γλώσσα και συγκεκριμένα η ειδική νομική γλώσσα περί των νομοθεσιών, προκειμένου ο δέκτης του κειμένου υποδοχής να το

κατανοεί με σαφήνεια και άρα να προσλαμβάνει τις πληροφορίες που ο μεταφραστής επιθυμεί να μεταφέρει αλλά και «να έχει την αίσθηση ότι πρόκειται περί ενός κειμένου που έχει συνταχθεί στη δική του γλώσσα». Ιδιαίτερα ως προς το τελευταίο αυτό σημείο, είναι σημαντικό να λαμβάνουμε υπόψη ότι παρά το γεγονός ότι χρησιμοποιούμε την ειδική νομική γλώσσα, η λεκτική πράξη αλλά και το κείμενο στο σύνολό του πρέπει να διέπονται από τη συνοχή και τη ροή που απαιτεί και η γενική γλώσσα για την κατανόηση εν γένει του γραπτού λόγου. Με βάση το ως άνω σκεπτικό θα προχωρήσουμε και στην ανάλυση του σημασιολογικού, μορφολογικού και πραγματολογικού επιπέδου του κειμένου στα επόμενα κεφάλαια.

Παραδείγματα

Ένα μεγάλο μέρος της γαλλικής και της ελληνικής νομικής ορολογίας στάθηκε σχετικά εύκολο στη μετάφρασή του με την εύρεση των αντίστοιχων όρων στην ελληνική νομοθεσία που είναι κωδικοποιημένη στα αντίστοιχα κεφάλαια του Αστικού Κώδικα. Στην ορολογία αυτή εντάσσονται οι λέξεις και φράσεις : *l'autorité parentale* (αρ. 371-1 γαλλικού Αστικού Κώδικα) η οποία αντιστοιχεί στη *γονική μέριμνα* (αρ. 1510 παρ. 1 Ελληνικού Αστικού Κώδικα) και οι όροι έχουν σχεδόν τον ίδιο ορισμό. Από τη γονική μέριμνα πρέπει να διακρίνουμε τους όρους *επιμέλεια* του προσώπου του τέκνου (αρ. 1518 ΕΑΚ) και την *πραγματική φροντίδα* του τέκνου (αρ. 1532 ΕΑΚ), τη *διαχείριση ή διοίκηση* της περιουσίας του (αρ. 1516 και 1521 ΕΑΚ) (*l'administration*, αρ. 382 γΑΚ) και την *εκπροσώπηση* του (αρ. 1510 παρ. 1 ΕΑΚ), οι οποίες αποτελούν επιμέρους τμήματα της γονικής μέριμνας με διακριτές υποχρεώσεις η καθεμιά και όλες μαζί συνθέτουν τη γονική μέριμνα. Η διάκριση αυτή είναι ιδιαίτερα σημαντική ιδίως στην περίπτωση έκπτωσης ή αφαίρεσης ή ανάθεσης των ως άνω δικαιωμάτων και υποχρεώσεων. Με άλλα λόγια, είναι σημαντικό σε κάθε περίπτωση να κατανοούμε ποιο είδος δικαιώματος/υποχρέωσης αφαιρέθηκε από το γονέα και ανατέθηκε στον άλλο γονέα ή σε τρίτο καθώς και ποιες είναι οι νομικές διαδικασίες που ακολουθούνται σε κάθε περίπτωση. Επιπλέον, σημαντικό κομμάτι της ορολογίας τόσο στη γαλλική όσο και στην ελληνική γλώσσα αποτελούν οι λεγόμενοι *ημιόροι*, στους οποίους αναφερθήκαμε στο προηγούμενο κεφάλαιο. Πιο συγκεκριμένα, πολλές λέξεις της

γενικής γλώσσας οροποιούνται στο ειδικό νομικό κείμενο, ανάγονται δηλαδή σε όρους με συγκεκριμένη ειδική σημασία. Στις λέξεις αυτές ανήκουν οι όροι enfant (τέκνο), mère (μητέρα), père (πατέρας), famille (οικογένεια) οι οποίες χρησιμοποιούνται στη καθημερινή γλώσσα αναφερόμενοι στα πρόσωπα, και οι οποίοι αποκτούν ειδική σημασία μέσα στο νομικό κείμενο, στο οποίο αναφέρονται σε φυσικά πρόσωπα με δικαιώματα και υποχρεώσεις και των οποίων οι πράξεις για τις οποίες γίνεται λόγος στο νόμο έχουν έννομα αποτελέσματα.

Για την κατανόηση και την αντιστοίχιση των διαφορετικών αυτών όρων του ελληνικού και του γαλλικού Αστικού Κώδικα λάβαμε υπόψη τόσο τη λεκτική πράξη στην οποία εμφανίζεται ο εκάστοτε όρος αλλά και ολόκληρο το κειμενικό περιβάλλον, ή με άλλα λόγια ολόκληρο το νομικό κεφάλαιο του Αστικού Κώδικα. Πιο συγκεκριμένα, η αφαίρεση της άσκησης της γονικής μέριμνας, η έκπτωση από αυτή και η ανάθεση της άσκησης αυτής διαφέρουν από την ανάθεση της επιμέλειας του τέκνου και από την ανάθεση της πραγματικής φροντίδας αυτού. Στον ελληνικό Αστικό Κώδικα η διάκριση αυτή είναι ρητή στα αρ. 1532, 1533 και 1537 στα οποία γίνεται λόγος για *αφαίρεση της γονικής μέριμνας ολικά ή μερικά και την ανάθεσή της αποκλειστικά στον άλλο γονέα ή την ανάθεση της πραγματικής φροντίδας ή της επιμέλειας ολικά ή μερικά σε τρίτο, για αφαίρεση του συνόλου της επιμέλειας και από τους δυο γονείς και τέλος, για έκπτωση των γονέων από τη γονική μέριμνα*. Η παραπάνω διάκριση δε γίνεται στη γαλλική νομοθεσία με διακριτούς όρους, καθώς η φράση *l'enfant a été confié à untiers*, η οποία αναφέρεται στην ανάθεση του τέκνου σε τρίτο και συναντάται σε πολλά άρθρα δεν κάνει διάκριση εάν αναφέρεται σε ανάθεση της επιμέλειας ή της φροντίδας. Η μόνη διάκριση που γίνεται είναι αυτή από τη γονική μέριμνα στο αρ. 373-4 στο οποίο αναφέρεται ότι «όταν το τέκνο ανατίθεται σε τρίτο, η άσκηση της γονικής μέριμνας παραμένει στους γονείς του». Στη συνέχεια του ίδιου άρθρου αναφέρεται ότι «ο τρίτος στον οποίο ανατίθεται το τέκνο εκτελεί όλες τις άμεσες πράξεις που σχετίζονται με την επίβλεψη και την εκπαίδευση του τέκνου». Εάν την πρόταση αυτή συνδυάσουμε με τη σημασία που αποδίδεται στον ελληνικό όρο επιμέλεια (αρ. 1518), προκειμένου για την καλύτερη κατανόηση του άρθρου και συνολικότερα της διάκρισης από τους αποδέκτες του μεταφράσματος, τότε η εν λόγω ανάθεση αφορά στην επιμέλεια και όχι στην απλή φροντίδα του ανηλίκου.

Όπως αναφέραμε σε προηγούμενα κεφάλαια αναφορικά με τα ειδικά κείμενα, ένα από τα σημαντικά χαρακτηριστικά τους αποτελεί η έλλειψη αμφισημίας των όρων. Με άλλα λόγια το ίδιο εκφώνημα δεν μπορεί να μεταφράζεται κάθε φορά με διαφορετικό τρόπο. Έτσι, εν προκειμένω η δυσκολία που συναντήσαμε ήταν να μεταφράσουμε με συνέπεια τη φράση *la confiance de l'enfant* ως ανάθεση της επιμέλειας και ως ανάθεση της φροντίδας του ανηλίκου στις εκάστοτε περιπτώσεις, ώστε να γίνεται κατανοητή ή ακριβής εφαρμογή του νόμου. Τελικά, θεωρήσαμε ότι σε ορισμένες περιπτώσεις ο νόμος αναφέρεται χωρίς διάκριση και στις δυο περιπτώσεις ανάθεσης (αρ. 373-2-12 παρ. 1 γΑΚ), η μετάφραση αποκλειστικά με τον όρο *ανάθεση της επιμέλειας* έγινε στα αρ. 373-4 μέχρι 374-2 καθώς σχετίζονται με την επιτροπεία και αφορούν σε ανάθεση σημαντικότερων καθηκόντων από την απλή φροντίδα του τέκνου καθώς και σε άλλα άρθρα στα οποία γίνεται λόγος για ανάθεση σημαντικών καθηκόντων (αρ. 373-2-2 παρ. 1), η μετάφραση αποκλειστικά με τον όρο *ανάθεση της φροντίδας* έγινε στα άρθρα 375 επόμενα γΑΚ, στα οποία γίνεται λόγος για μέτρα παροχής ενίσχυσης στους γονείς που αντιμετωπίζουν προβλήματα αλλά οι οποίοι συνεχίζουν να διατηρούν τη γονική μέριμνα και την επιμέλεια των τέκνων τους, και τέλος, η μετάφραση αποκλειστικά με τον όρο *ανάθεση της άσκησης της γονικής μέριμνας* έγινε μόνο στις περιπτώσεις που η ανάθεση αυτή ορίζεται ρητά ως τέτοια (αρ. 373-2-1 παρ. 1).

Αναφορικά με την ορολογία, άλλη μια αξιοσημείωτη δυσκολία που συναντήσαμε ήταν αυτή των νομικών όρων που αναφέρονται στο είδος των δικαστηρίων και των δικαστών, δεδομένου ότι τα νομικά συστήματα μεταξύ των δυο κρατών διαφέρουν και δεν υπάρχει αντιστοιχία απόλυτη των όρων. Έτσι, στο αρ. 371-4 *le juge aux affaires familiales* μεταφράζεται ως ο *δικαστής οικογενειακών υποθέσεων*, παρότι στην ελληνική νομοθεσία δεν συναντάται αντίστοιχος όρος καθώς δεν υπάρχει καν δικαστής ο οποίος να προσδιορίζεται αποκλειστικά με βάση αυτές τις αρμοδιότητες. Ωστόσο, ο όρος πρέπει να μεταφραστεί προκειμένου να μεταφερθεί στον αποδέκτη του κειμένου η πληροφορία αναφορικά με τον εν λόγω δικαστή. Στην περίπτωση που δεν βρίσκεται έγκυρη μετάφραση του όρου, ο μεταφραστής μπορεί να δημιουργήσει ένα νεολογισμό. Εν προκειμένω, ωστόσο, η μετάφραση του όρου ως άνω βρέθηκε (στοιχείο υπ'αριθμ. 7) στον ιστότοπο Ευρωπαϊκό δικαστικό Δίκτυο σε Αστικές και Εμπορικές Υποθέσεις, της Ευρωπαϊκής Ένωσης ο οποίος θεωρείται αξιόπιστη μεταφραστική πηγή. Το δικαστήριο

le tribunal de grande instance όρος ο οποίος στον εν λόγω ιστότοπο μένει αμετάφραστος (στοιχείο υπ'αριθμ. 10 και 15), μεταφράζεται ως *πρωτοδικείο* στο αρχείο της Ευρωπαϊκής Ένωσης περί των δικαστικών αρχών των κρατών μελών της ΕΕ (Ευρωπαϊκός Δικαστικός Άτλαντας στον τομέα των Αστικών Υποθέσεων). Τέλος, ο όρος *le juge des enfants* (αρ. 375-1 γΑΚ) αναφέρεται στο δικαστή που είναι αρμόδιος για τα ζητήματα των τέκνων, όρος ο οποίος δεν υπάρχει αντίστοιχος στην ελληνική, η επίσημη μετάφρασή του ωστόσο βρέθηκε ως *ο δικαστής ανηλίκων* στον ιστότοπο της ΕΕ, European e-justice.

Ύστερα από τη σύντομη αυτή ορολογική ανάλυση του αποσπάσματος θα προχωρήσουμε σε μια μορφοσυντακτική ανάλυση αυτού, η οποία αποτελεί εξίσου σημαντικό βήμα για την επιτυχημένη μετάφραση αυτού, για τη δημιουργία δηλαδή ενός μεταφράσματος το οποίο θα είναι ακριβές ως προς το περιεχόμενο του πρωτότυπου και κατανοητό από τους αποδέκτες του. Η μορφοσυντακτική ανάλυση περιλαμβάνει πιο συγκεκριμένα την ανάλυση του πρωτότυπου κειμένου ως προς τα γραμματικά και συντακτικά φαινόμενα που χρησιμοποιούνται, δηλαδή ποια είναι αυτά και για ποιο λόγο χρησιμοποιούνται ή με άλλα λόγια τι εξυπηρετούν) και η εξεύρεση των αντίστοιχων μορφωμάτων στην ελληνική γλώσσα για τη δημιουργία του μεταφράσματος.

Η μορφοσυντακτική ανάλυση περιλαμβάνει τόσο τους γραμματικούς όρους (ρήμα, ουσιαστικό, επίθετο κλπ) όσο και τα σύνολα των λεκτικών μορφωμάτων (προτάσεις και σύνδεσή τους και στίξη). Όπως αναφέραμε εν συντομία σε προηγούμενο κεφάλαιο σε κάθε είδος κειμένου προσιδιάζουν συγκεκριμένα φαινόμενα τα οποία επιτελούν τις επιδιωκόμενες λειτουργίες του κειμένου. Έτσι, στα πληροφοριακά και δεσμευτικά κείμενα όπως το εν λόγω απόσπασμα νομοθεσίας κυριαρχούν συγκεκριμένα μορφώματα τα οποία αντλούμε τόσο από τη γαλλική γλώσσα του πρωτότυπου κειμένου όσο και από την ελληνική γλώσσα του μεταφράσματος. Τα μορφώματα αυτά είναι, όπως έχουμε ήδη αναφέρει, η χρήση της ενεργητική φωνής έναντι της παθητικής και του ενεστώτα έναντι των λοιπών χρόνων, η χρήση του τρίτου προσώπου, ενικού και πληθυντικού, έναντι των λοιπών προσώπων, και στις περιπτώσεις που χρησιμοποιείται η παθητική φωνή, η χρήση μετοχών και επιτελεστικών εκφωνημάτων καθώς και τα ρημάτων συναίνεσης, και τέλος χαρακτηριστικά που συνδέονται με τη μορφή των

ειδικών κειμένων όπως η επίσημα καθορισμένη και οργανωμένη δομή τους. Στόχος όλων των ανωτέρω είναι η δημιουργία ενός κειμένου αντικειμενικού και απρόσωπου, από τη μια διότι δεν απευθύνεται σε συγκεκριμένο πρόσωπο αλλά σε όλους τους πολίτες και από την άλλη διότι αποτελεί το δημιούργημα του απρόσωπου κράτους, και όχι ενός συγκεκριμένου προσώπου, και διαχρονικού, με την έννοια ότι η ισχύς του δεν αναφέρεται σε μια συγκεκριμένη χρονική περίοδο αλλά σταθερά στο παρόν και στο μέλλον. Η χρήση των ρημάτων σχετίζεται κυρίως με τη δεσμευτικότητα του κειμένου, τον κατεξοχήν δηλαδή στόχο ενός νομοθετικού κειμένου, το ίδιο και η χρήση της ενεργητικής φωνής η οποία δηλώνει τις ενέργειες που εκτελούν τα πρόσωπα στα πλαίσια των δικαιωμάτων και υποχρεώσεών τους. Τέλος, η με καθορισμένο τρόπο οργανωμένη δομή σχετίζεται με την επιστημότητα του κειμένου, το γεγονός δηλαδή ότι αποτελεί το προϊόν ενός επίσημου φορέα. Τα παραπάνω ισχύουν σε μεγάλο βαθμό και για τις δυο γλώσσες, τόσο δηλαδή στο κείμενο-πηγή όσο και στο κείμενο-στόχο. Έτσι, στο πρωτότυπο κείμενο η φωνή, ο χρόνος και το πρόσωπο που κυριαρχεί είναι η ενεργητική, ο ενεστώτας και το τρίτο πρόσωπο αντίστοιχα, όπως φαίνεται από τα ακόλουθα παραδείγματα: *l'enfant a le droit d'entretenir* (αρ. 371-4), *chacun des père et mère doit maintenir des relations personnelles* (αρ. 373-2), *le juge peut confier l'exercice de l'autorité parentale* (αρ. 373-2-1), *le parent qui n'a pas l'exercice de l'autorité parentale* (αρ. 373-2-1), *la décision fixe la durée de la mesure* (αρ. 375), *le juge peut aussi subordonner le maintien de l'enfant* (αρ. 375-2), *le juge des enfants peut décider de le confier* (αρ. 375-3), *le juge fixe la nature et la fréquence des droits de visite et d'hébergement* (αρ. 375-7). Τα παραπάνω δεν σημαίνουν ασφαλώς ότι αποκλείεται σε πολλές περιπτώσεις η χρήση της παθητικής φωνής, η οποία συναντάται ιδίως στις περιπτώσεις στις οποίες η έμφαση της πράξης δίνεται στην πράξη αυτή καθαυτή και δευτερευόντως στο πρόσωπο το οποίο την εκτελεί: *est privé de l'exercice de l'autorité parentale le père ou la mère qui...*(αρ. 373), *elle peut être tout ou partie servie sous forme...* (αρ. 373-2-2), *l'enfant a été confié à un tiers* (αρ. 373-4), *le mineur doit être maintenu dans son milieu actuel* (αρ. 375-2), *les décisions prises [...] peuvent être, à tout moment, modifiées* (αρ. 375-6), *la mesure peut être renouvelée* (αρ. 375-9).

Παρατηρούμε ότι η χρήση της ενεργητικής και της παθητικής φωνής είναι εξίσου

συχνή, με την ενεργητική φωνή να χρησιμοποιείται στις περιπτώσεις τις οποίες τονίζεται ο δράστης της πράξης. Είναι επίσης σημαντικό να σημειώσουμε ότι και στις δυο περιπτώσεις η μορφή που επικρατεί είναι τα ρήματα της κύριας πρότασης να είναι τα *rouvoir* και *devoir* τα οποία αναφέρονται στις περιπτώσεις κατά τις οποίες το πρόσωπο *έχει την ευχέρεια ή το δικαίωμα και υποχρεούται ή έχει την υποχρέωση* αντίστοιχα να εκτελέσει μια πράξη και σχετίζονται με τη δεσμευτικότητα του νομοθετήματος. Στη δεύτερη περίπτωση ορισμένες – αλλά λίγες συγκριτικά – φορές απαλείφεται το ρήμα *devoir* και χρησιμοποιείται το ρήμα στον ενεστώτα ή στο μέλλοντα: *La délégation, totale ou partielle, de l'autorité parentale résultera du jugement rendu par le juge aux affaires familiales* (αρ. 377-1), *Le droit de consentir à l'adoption du mineur n'est jamais délégué* (αρ. 377-3), *L'action en retrait total de l'autorité parentale est portée devant le tribunal de grande instance* (αρ. 378-1).

Η χρήση των μετοχών είναι επίσης ιδιαίτερα συχνή και συνδέεται στις περισσότερες περιπτώσεις με τα επιτελεστικά εκφωνήματα: *Avant toute décision fixant les modalités de l'exercice de l'autorité parentale* (αρ. 373-2-12), *des dispositions particulières autorisant un tiers à accomplir un acte non usuel* (αρ. 375-7), *La décision confiant le mineur* (αρ. 375-9), *En prononçant le retrait total ou partiel de l'autorité parentale* (αρ. 380).

Τέλος, η οργάνωση της δομής του κειμένου σε βιβλία, τομείς, παραγράφους, άρθρα και διατάξεις ακολουθείται κατά βάση, αν και με διαφορετική ορολογία, και στα ελληνικά νομοθετήματα. Στην προκειμένη περίπτωση διατηρήσαμε την ορολογία του πρωτότυπου, εμμένοντας περισσότερο στην κατά λέξη και κυριολεκτική μετάφραση για την ευκολότερη περιήγηση του αποδέκτη του μεταφράσματος και στα δυο κείμενα.

2.3 Ανάλυση σε σημασιολογικό επίπεδο

Η ανάλυση σε σημασιολογικό επίπεδο αναφέρεται στην κατανόηση των εννοιών του πρωτότυπου κειμένου και στη συνακόλουθη επαναδιατύπωσή τους στο μετάφρασμα. Κατά τη διαδικασία αυτή λαμβάνεται υπόψη τόσο η λεκτική πράξη στην οποία ευρίσκεται το εκφώνημα όσο και το κειμενικό περιβάλλον. Και αυτό διότι, όπως έχουμε ήδη αναφέρει, οι έννοιες των εκφωνημάτων αλλάζουν ανάλογα με την επικοινωνιακή

λειτουργικότητα του κειμένου, την οποία καλείται ο μεταφραστής να εντοπίσει τόσο στο πρωτότυπο κείμενο όσο και στο μετάφρασμα. Σύμφωνα με την Μπατσαλιά (2003:281) η διαδικασία αυτή περιλαμβάνει τα εξής στάδια, στα οποία ο μεταφραστής καλείται «να προσδιορίσει το σημασιολογικό εύρος των νοημάτων του πρωτοτύπου, να αναγνωρίσει το επίπεδο εκφοράς των νοημάτων στη γλώσσα-πηγή (καταδηλωτικό, συνειρμικό, βιωματικό), να συλλάβει εντός του ευρύτερου κοινωνιογλωσσολογικού πεδίου της γλώσσας - στόχου ανάλογα, ισοδύναμα νοήματα και να προβεί σε διασταύρωση των σημασιολογικών πεδίων των δύο γλωσσών».

Με βάση τα παραπάνω, η σημασιολογική ανάλυση των εκφωνημάτων του αποσπάσματος και η επαναδιατύπωσή τους στη γλώσσα-στόχο γίνονται σύμφωνα με τον επικοινωνιακό σκοπό του κειμένου όπως τον έχουμε προσδιορίσει στα προηγούμενα κεφάλαια. Στο παρόν κεφάλαιο θα προβούμε στη λεπτομερέστερη ανάλυση των εκφωνημάτων εκείνων τα οποία παρουσίασαν τη μεγαλύτερη δυσκολία κατά τη μεταφραστική διαδικασία, είτε πρόκειται για όρους είτε για γενική γλώσσα, καθώς και στην επεξήγηση της διαδικασίας μέσω της οποίας προβήκαμε στις επιλογές των γλωσσικών σημείων της γλώσσας-στόχου. Σε αυτή τη διαδικασία χρησιμοποιήσαμε για την κατανόηση των εκφωνημάτων τη διαδικτυακή βάση δεδομένων Termium Plus, η οποία είναι ιδιαίτερα αξιόπιστη καθώς η σημασία των ορισμών, παρότι δεν είναι στα ελληνικά, αλλά στα γαλλικά και αγγλικά, είναι ιδιαίτερα βοηθητική καθώς δίδεται ανά πεδίο ενώ αναφέρεται και η πηγή την οποία η βάση χρησιμοποιεί.

Παραδείγματα

Κατ' αρχάς στο απόσπασμα της νομοθεσίας συναντάμε ορισμένα ρήματα τα οποία χρησιμοποιούνται με την ίδια έννοια και αφορούν στην αρμοδιότητα του δικαστή να αποφαινεται επί των ζητημάτων που εισάγονται ενώπιόν του. Για λόγους συνοχής και προκειμένου να αποφύγουμε τις αμφισημίες μεταφράζουμε τα ρήματα αυτά στις περισσότερες περιπτώσεις με τον ίδιο όρο *αποφαίνεται*. Το πρώτο είναι το *statuer sur* (λ.χ. αρ. 371-5, 373-2 παρ. 2) το οποίο μεταφράσαμε με το εκφώνημα *αποφαίνεται επί*, και το δεύτερο είναι το *décider [...] que* (αρ. 373-2-5) το οποίο μεταφράσαμε ως

αποφαίνεται ότι. Σε ορισμένες άλλες περιπτώσεις μεταφράσαμε τις ως άνω λέξεις ως *αποφασίζει*, καθώς θεωρήσαμε ότι ταίριαζε περισσότερο ως προς τη ροή του λόγου στο μετάφρασμα και για τη φυσικότητα του κειμένου. Έτσι, στο αρ. 373-3 παρ. 2 η φράση *decider de confier l'enfant à untiers* μεταφράστηκε ως *να αποφασίσει την ανάθεση του τέκνου σε τρίτο* χρησιμοποιώντας και την τεχνική της μετάταξης μέσω της μετατροπής του ρήματος *confier* στο ουσιαστικό *ανάθεση* χωρίς αλλαγή του νοήματος.

Δεν είναι λίγες οι φράσεις εκείνες των οποίων η μετάφραση δεν έγινε κατά γράμμα, παρότι κάτι τέτοιο δεν θα ήταν λανθασμένο, παρότι δηλαδή η κατά γράμμα διατύπωση εκφράζει επίσης το νόημα του εκφωνήματος. Επιλέχθηκε ωστόσο μια διαφορετική διατύπωση, η οποία είναι περισσότερο σύμφωνη με την αντίστοιχη ελληνική νομοθεσία, καθώς προτιμήσαμε τους όρους εκείνους που συναντήσαμε στον ελληνικό Αστικό Κώδικα, εφόσον ασφαλώς έχουν την ίδια ή παρόμοια σημασία με τους όρους του πρωτότυπου κειμένου. Έτσι η φράση *Est privé de l'exercice de l'autorité parentale le père ou la mère qui...* (αρ. 373, αρ. 373-1) δεν μεταφράστηκε ως *στερείται της άσκησης της γονικής μέριμνας ο γονέας ο οποίος...* αλλά ως *Η άσκηση της γονικής μέριμνας αφαιρείται από το γονέα...* διότι στην ελληνική νομοθεσία περί γονικής μέριμνας γίνεται λόγος για αφαίρεση της άσκησης της γονικής μέριμνας (αρ. 1532 παρ. 2) και επομένως ο αποδέκτης μπορεί πιο εύκολα να αντιστοιχίσει και να κατανοήσει τις νομικές διαδικασίες που λαμβάνουν χώρα. Επιπλέον, σύγχυση δημιούργησε και ο όρος *la séparation des parents* (αρ. 373-2) καθώς η έννοια *ο χωρισμός των γονέων* παρουσιάζεται στη νομική διαδικασία με παραπάνω από έναν τρόπους χωρίς εν προκειμένω να ξεκαθαρίζεται ποιον εννοεί εδώ ο νόμος. Τόσο στο γαλλικό δίκαιο, λοιπόν, όσο και στο ελληνικό (Αστικός Κώδικας, αρ. 1513, 1514 και 1516 παρ. 2) υπάρχει τόσο το διαζύγιο (*le jugement de divorce*) όσο και η διακοπή της συμβίωσης (*le jugement qui prononce la séparation de corps*) με διαφορετικά έννομα αποτελέσματα το καθένα. Εν προκειμένω θεωρούμε ότι, όπως το ελληνικό δίκαιο εφαρμόζει την ίδια διάταξη και για τις δυο διαδικασίες, έτσι και το γαλλικό δίκαιο με την έννοια *séparation* αναφέρεται τόσο στο διαζύγιο όσο και στη διακοπή της συμβίωσης, και επομένως μεταφράσαμε τη λέξη *séparation* ως *διαζύγιο ή διακοπή της συμβίωσης* για να συμπεριλάβουμε και τις δυο περιπτώσεις. Τέλος, την επιλογή μας αυτή ενισχύει και η παράθεση από τον ίδιο το νόμο των δυο διαδικασιών και την ισχύ της ίδιας διάταξης επί

αυτών στο αρ. 375-3 παρ. 2, στο οποίο ορίζεται ότι «σε περίπτωση που κατατεθεί αίτηση διαζυγίου [...] Οι ίδιοι κανόνες εφαρμόζονται και στην περίπτωση της διακοπής της συμβίωσης».

Η μετάφραση του ρήματος *saisir* δημιούργησε επίσης αρκετές δυσκολίες κατά τη μετάφρασή του πρώτα διότι δεν μεταφράζεται κατά γράμμα και δεύτερον ως προς τη σύνταξή του η οποία διαφέρει ορισμένες φορές από το αντίστοιχο εκφώνημα της ελληνικής γλώσσας. Η σημασία του ρήματος είναι *υποβάλλω, αναφέρω*, στην προκειμένη όμως περίπτωση το μεταφράζουμε ως *απευθύνομαι*, που είναι η αντίστοιχη λέξη στην ελληνική γλώσσα και περιγράφει ακριβώς την πράξη της απεύθυνσης σε μια δικαστική αρχή. Αποφύγαμε την επίσης σωστή έκφραση *προσφυγή* στο δικαστή, προκειμένου να αποφύγουμε τη σύγχυση του αποδέκτη του κειμένου-στόχου με την *προσφυγή* ως συγκεκριμένη νομική πράξη/ένδικο βοήθημα. Έτσι, στο αρ. 373-2-7 τη φράση *Les parents peuvent saisir le juge aux affaires familiales* μεταφράζουμε χωρίς αλλαγή στη σύνταξη ως *Οι γονείς μπορούν επίσης να απευθυνθούν στο δικαστή οικογενειακών υποθέσεων*. Αντίθετα, στο αρ. 373-2-8 τη φράση *Le juge peut également être saisi par l'un des parents ou le ministère public, qui peut lui-même être saisi paruntiers* μετατρέπουμε σε ενεργητική φωνή και μεταφράζουμε ως *Στο δικαστή μπορεί επίσης να απευθυνθεί και ο ένας εκ των γονέων ή ο εισαγγελέας, στον οποίο μπορεί να απευθυνθεί ένας τρίτος*. Από την άλλη, στις περιπτώσεις στις οποίες δεν αναφέρεται το πρόσωπο το οποίο απευθύνεται στο δικαστή, η μετάφραση του *saisir* είναι το ρήμα *επιλαμβάνομαι*, ο δικαστής δηλαδή επιλαμβάνεται μόνος του της υπόθεσης, όπως επί παραδείγματι στο αρ. 373-3 παρ. 2 η φράση *Il est saisi et statue conformément aux articles* μεταφράζεται ως *Ο δικαστής επιλαμβάνεται και αποφαινεται σύμφωνα με τα άρθρα*.

Αναφορικά με τις περιπτώσεις στις οποίες αναγκαστήκαμε να εισαγάγουμε νεολογισμούς λόγω έλλειψης εξεύρεσης αντίστοιχης έκφρασης στην ελληνική νομοθεσία χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι η έκφραση *l'ouverture d'une tutelle* που βρίσκουμε στο αρ. 373-4 και η οποία κυριολεκτικά μεταφράζεται ως *το άνοιγμα της επιτροπείας*. Δεδομένου ωστόσο ότι στην ελληνική γλώσσα μια τέτοια έκφραση είναι άτοπη και τουλάχιστον δε συναντάται σε άλλα νομικά κείμενα, προτιμήσαμε τον όρο *ίδρυση της επιτροπείας* ως έκφραση ίδρυσης μιας έννομης σχέσης, η οποία ως έκφραση

και συνήθης είναι και κατανοητή στην ελληνική γλώσσα. Αντίστοιχα, ανάμεσα στις λοιπές ορθές επιλογές μας συγκαταλέγονται οι όροι *έναρξη της επιτροπείας* και *διορισμός επιτρόπου*, οι οποίοι πιστεύουμε ότι θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν εναλλακτικά προς τον όρο που εντέλει επιλέξαμε. Από την άλλη, οι όροι *des mesures d'assistance éducative* (αρ. 375 παρ. 1) και *une mesure d'accueil* (αρ. 375 παρ. 4) δεν αντιστοιχούν στην ελληνική πραγματικότητα στην οποία δεν υφίστανται τέτοια δικαστικά μέτρα. Τον πρώτο όρο ωστόσο βρήκαμε με τη μετάφραση *μέτρα εκπαιδευτικής βοήθειας* στον ιστότοπο της Ευρωπαϊκό Δικαστικό Δίκτυο σε Αστικές και Εμπορικές Υποθέσεις (στοιχείο 3 παρ. 2), ενώ το δεύτερο όρο μεταφράσαμε ως *η ανάθεση της φροντίδας* αντί της κατά γράμμα μετάφρασης *μέτρο υποδοχής*, εφαρμόζοντας τη μεταφραστική τεχνική της μετατροπής, αλλάζοντας την έκφραση με τέτοιο τρόπο ώστε να προχωρήσουμε από την ειδική έκφραση του πρωτότυπου κειμένου σε μια γενική έκφραση προκειμένου να εκφράσουμε πιστότερα αλλά και σύμφωνα με τις σημασιολογικές συμβάσεις της ελληνικής γλώσσας τη σημασία του όρου. Έτσι, εν προκειμένω το μέτρο αυτό, όπως γίνεται κατανοητό από την παράγραφο του άρθρου στην οποία εμφανίζεται ο όρος, δεν αφορά απλώς στην *υποδοχή* των ανηλίκων από μια υπηρεσία, αλλά στην προσφορά μιας σειράς *υπηρεσιών φροντίδας* προς αυτό τις οποίες αδυνατούν για κάποιο χρονικό διάστημα να προσφέρουν οι γονείς του. Αντίθετα στο αρ. 375-3 περίπτ. 4 στη λεκτική πράξη *un établissement habilité pour l'accueil demineurs* μείναμε πιο κοντά στην κυριολεκτική μετάφραση της λέξης *accueil* μεταφράζοντάς την ως *ίδρυμα εγκεκριμένο για την παροχή καταλύματος διανυκτέρευσης*, καθώς στην περίπτωση αυτή, αντιλαμβανόμαστε από το κειμενικό πλαίσιο, και πιο συγκεκριμένα από τη φράση *à lajournée* που ακολουθεί, ότι η λέξη αναφέρεται αποκλειστικά στην υποδοχή, δηλαδή στην παροχή καταλύματος διανυκτέρευσης στον ανήλικο. Τέλος, η λέξη *accueil* αποκτά ελαφρώς μια διαφορετική σημασία στο εκφώνημα *un centre d'accueil* (λ.χ. στο αρ. 375-5 παρ. 1), το οποίο μεταφράζεται ως *κέντρο φιλοξενίας*, έκφραση συνήθης στην ελληνικής γλώσσα και αρκετά πιστή στην περιγραφή των υπηρεσιών που προσφέρει το εν λόγω κέντρο, οι οποίες, σε αντίθεση με την παροχή καταλύματος για διανυκτέρευση της προηγούμενης περίπτωσης, έχουν μεγαλύτερη διάρκεια και προβλέπουν επιπλέον υπηρεσίες, όπως γίνεται φανερό από την έκφραση που προηγείται *ordonner la remise provisoire du mineur à uncentre d'accueil* να διατάζει την προσωρινή ανάθεση της φροντίδας του ανηλίκου σε κέντρο

φιλοξενίας.

Ένα τελευταίο πρόβλημα που αξίζει να σημειώσουμε είναι αυτό που αντιμετωπίσαμε με την έννοια της *επιτροπείας*, με την οποία μεταφράσαμε δυο διαφορετικούς στη γαλλική γλώσσα όρους. Τον όρο συναντάμε αρχικά στο αρ. 373-4 (*l'ouverture d'une tutelle*) το οποίο αναφέρεται στο διορισμό επιτρόπου στην περίπτωση διαζυγίου ή διακοπής της συμβίωσης των γονέων με την προσωρινή ανάθεση της επιμέλειας – καθώς τη γονική μέριμνα συνεχίζουν να ασκούν οι γονείς – του ανηλίκου σε τρίτο. Στην ελληνική νομοθεσία το πρόσωπο αυτό δεν προσδιορίζεται συγκεκριμένα (αρ. 1513 ΑΚ). Ορίζει ωστόσο ότι σε περίπτωση κακής χρήσης της γονικής μέριμνας από μέρους των γονέων, το δικαστήριο δύναται να ορίσει επίτροπο (αρ. 1532 ΑΚ). Η δεύτερη περίπτωση στην οποία συναντάμε την έννοια της επιτροπείας στο απόσπασμα της γαλλικής νομοθεσίας είναι αυτή του Τμήματος 3 (αρ. 376 έως 377-3) υπό τον τίτλο *De la delegation del'autorité parentale* το οποίο αφορά στην επιτροπεία της γονικής μέριμνας, στην ανάθεση δηλαδή της γονικής μέριμνας εν όλω ή εν μέρει σε τρίτο πρόσωπο στις περιπτώσεις κατά τις οποίες είναι αδύνατη η άσκηση αυτής από τους γονείς είτε είναι διαζευγμένοι είτε όχι. Βρισκόμαστε επομένως αντιμέτωποι με δυο όρους *la tutelle* και *la délégation* οι οποίοι αναφέρονται και οι δυο στην επιτροπεία, ο πρώτο της επιμέλειας του τέκνου και ο δεύτερος της γονικής μέριμνας. Δεδομένου ότι στην ελληνική νομοθεσία υπάρχει μόνο ένας όρος, αυτός της *επιτροπείας*, χρησιμοποιήσαμε αυτόν απλώς επεξηγηματικά σε κάθε περίπτωση με την τεχνική της μετατροπίας, προκειμένου να αποφευχθεί μια σύγχυση η οποία είναι ιδιαίτερα σημαντική από νομικής άποψης.

2.4 Ανάλυση σε υφολογικό επίπεδο

Η ανάλυση σε υφολογικό επίπεδο αποτελεί άλλη μια σημαντική παράμετρο της γλωσσολογικής ανάλυσης τους πρωτότυπου κειμένου και του μεταφράσματος, η οποία συνδέεται, όπως έχουμε ήδη αναφέρει με τον επικοινωνιακό σκοπό του κειμένου και το είδος αυτού. Το ύφος αναφέρεται, όπως επισημαίνει η Μπατσαλιά (2003:283) στην «επιλογή του τρόπου εκφοράς ενός νοήματος ανάμεσα από περισσότερες της μίας και μοναδικής μορφής δυνατότητας». Ακολουθώντας τα στάδια τα οποία έχει προτείνει,

όπως ανωτέρω η Μπατσαλιά, εν προκειμένω έχουμε ήδη ορίσει τον επικοινωνιακό σκοπό και το είδος τόσο του κειμένου-πηγή όσο και του κειμένου στόχο, επομένως απομένει να αναγνωρίσουμε τις επιλογές που έχουν γίνει ως προς το ύφος και στα δυο κείμενα, τα γλωσσικά στοιχεία τα οποία το συγκροτούν και τη λειτουργικότητά τους.

Το ύφος του πρωτότυπου κειμένου αλλά και του μεταφράσματος είναι αυτό που χαρακτηρίζει τα νομοθετικά κείμενα, δηλαδή επίσημο και τυπικό, και εκφράζεται τόσο σε λεξιλογικό όσο και σε συντακτικό επίπεδο. Με άλλα λόγια η βασική λειτουργία των λεξιλογικών και γραμματικοσυντακτικών επιλογών στο επίπεδο του ύφους κινείται στα πλαίσια της απόδοσης ενός ύφους επίσημου, τυπικού και δεσμευτικού προκειμένου να επιτελεστεί η λειτουργία του νομοθετήματος. Όπως εξηγήσαμε και σε προηγούμενο κεφάλαιο, παρότι ο στόχος του μεταφράσματος δεν ταυτίζεται με αυτόν του κειμένου-πηγή, με την έννοια ότι δεν στοχεύει στη νομοθετική δέσμευση των αποδεκτών του κειμένου, οι οποίοι είναι πολίτες της ελληνικής επικράτειας, το ύφος παραμένει το ίδιο με αυτό του πρωτότυπου κειμένου για την ακριβή μεταφορά της πληροφορίας στον ειδικό αποδέκτη του μεταφράσματος. Άλλωστε, όπως αναφέρει ο Κριμπάς (2013:250) για την υφολογία των νομικών κειμένων στις περισσότερες γλώσσες «η νομική γλώσσα διακρίνεται για το πομπώδες και συχνά αποπροσωποποιημένο ύφος της και περιέχει πολλά αρχαϊκά στοιχεία [...]».

Παραδείγματα

Τα γλωσσικά εργαλεία που εντοπίσαμε στο πρωτότυπο κείμενο διακρίνουμε αφενός στο λεξιλόγιο και αφετέρου στα γραμματικοσυντακτικά φαινόμενα. Αναφορικά με το πρώτο, τόσο η ορολογία όσο και το λεξιλόγιο της γενικής γλώσσας συμβάλλουν με το δικό τους τρόπο στη λειτουργικότητα του ύφους του κειμένου. Η ορολογία προσιδιάζει στη γλώσσα ενός ειδικού κειμένου και πιο συγκεκριμένα η ειδική νομική γλώσσα προσιδιάζει σε ένα νομοθέτημα. Επιπρόσθετα των όρων που αναλύθηκαν στο προηγούμενο κεφάλαιο, στην ορολογία του αποσπάσματος μπορούμε να εντάξουμε επί παραδείγματι τα εξής: *le droit de visite*/το δικαίωμα της επίσκεψης (αρ. 373-2-12), *la separation des parents* η διάσταση των γονέων (αρ. 373-3), *une tutelle* /η επιτροπεία (αρ. 373-4), *droit de correspondance*/δικαίωμα επικοινωνίας (αρ. 375-5), *une mesure d'assistance éducative*/μέτρο εκπαιδευτικής βοήθειας (αρ. 375-7). Η εύρεση και

μετάφραση της ορολογίας ακολούθησε τη διαδικασία που περιγράφηκε στο προηγούμενο κεφάλαιο. Αναφορικά με τη γενική γλώσσα και το λεξιλόγιο του αποσπάσματος που δεν αποτελεί ορολογία, το απλό και επίσημο ύφος του κειμένου επιβάλλει τον πλούτο ουσιαστικών αλλά την έλλειψη πολυσημίας καθώς και την απουσία επιθετικών προσδιορισμών – παρουσία ελάχιστων μόνο σε περιπτώσεις που είναι αναγκαία, συνωνύμων και αντωνύμων λέξεων. Τέλος, το λεξιλόγιο χωρίς να είναι εξεζητημένο, δεν περιλαμβάνει λέξεις και εκφράσεις της καθημερινότητας, αλλά και στις περιπτώσεις που συμβαίνει αυτό, αυτές αποκτούν εν προκειμένω ειδική σημασία. Η παραπάνω χρήση των λέξεων αποσκοπεί στην περιγραφή συγκεκριμένων και περιορισμένων νομικών διαδικασιών με ακρίβεια και περιεκτικότητα. Στόχος είναι το ύφος του κειμένου να αποδίδει τη δεσμευτικότητα αυτού, δηλαδή την παράθεση των δικαιωμάτων και των υποχρεώσεων των προσώπων με σαφήνεια. Στα παραδείγματα του λεξιλογίου αυτού μπορούμε να συμπεριλάβουμε εκφωνήματα όπως *le juge des enfants peut ordonner/ ο δικαστής ανηλίκων δύναται να διατάξει* (αρ. 375-9-1), *avoir d'effet/έχει αποτέλεσμα* (αρ. 376), *ténoquer son consentement/ανάκληση της συγκατάθεσής του* (αρ. 376-1), *à untiers, member de la famille, prochedignedeconfiance, établissement agréé pour le recueil des enfants ou service départemental de l'aide sociale à l'enfance/σε έναν τρίτο, μέλος της οικογένειας, οικείο και έμπιστο πρόσωπο, ή σε ίδρυμα που έχει άδεια για τη φιλοξενία τέκνων ή περιφεριακή υπηρεσία της κοινωνικής πρόνοιας για παιδιά* (αρ. 377).

Τέλος, στα γραμματικοσυντακτικά φαινόμενα που συντελούν στη δημιουργία του επίσημου, τυπικού και δεσμευτικού ύφους και των δυο κειμένων είναι η χρήση της παθητικής φωνής, το τρίτο πρόσωπο ενικού και πληθυντικού, η χρήση της οριστικής έγκλησης καθώς και το καταδηλωτικό επίπεδο εκφοράς των νοημάτων, αποφεύγονται δηλαδή οι συνδηλωτικές σημασίες, η συγκινησιακή γλώσσα και χροιά, οι μεταφορές και άλλα γλωσσικά σχήματα που συναντώνται στα παραιναιτικά κείμενα και τη λογοτεχνία. Όλα τα παραπάνω συντελούν μέσω της ουδέτερης και αντικειμενικής έκφρασης στο επίσημο και τυπικό ύφος του κειμένου. Παραδείγματα των παραπάνω φαινομένων αποτελούν τα εξής: *le juge peut leur proposer une mesure de médiation/ ο δικαστής μπορεί να τους προτείνει ένα μέτρο διαμεσολάβησης* (αρ. 373-2-10), *le ministère publica été avisé parle president du conseil général/ο εισαγγελέας*

ενημερώνεται σχετικά από τον Πρόεδρο του Γενικού Συμβουλίου (αρ. 375), *le juge fixe la nature et la fréquence des droits de visitee d'hébergement/* ο αρμόδιος δικαστής καθορίζει τη φύση και τη συχνότητα της άσκησης των δικαιωμάτων της επίσκεψης και της διανυκτέρευσης (αρ. 375-7), *L' administration légale est exercée conjointement parle père et la mère/H εκ του νόμου διαχείριση ασκείται από τους γονείς από κοινού* (αρ. 383). Είναι χαρακτηριστικό ότι στο ζεύγος γαλλική-ελληνική υπήρξε δυνατή η μετάφραση με βάση τα αντίστοιχα γραμματικοσυντακτικά φαινόμενα (λόγου χάρη η χρήση της παθητικής φωνής και στα δυο κείμενα) προκειμένου για την απόδοση του ύφους του κειμένου χωρίς την αντιμετώπιση των δυσκολιών που δημιούργησε η αναζήτηση και εξεύρεση των αντίστοιχων όρων.

2.5 Ανάλυση σε πραγματολογικό επίπεδο

Αναφερόμενη στη συστηματική λειτουργική γλωσσολογία του Halliday, η Malmkjaer (2011:164) υπογραμμίζει ότι «η γλωσσολογική ανάλυση είναι αδύνατη εάν δεν λαμβάνεται υπόψη το πλαίσιο, καθώς η γλώσσα γίνεται αντιληπτή ως κοινωνική σημειολογία». Το παραπάνω γίνεται κατανοητό εφόσον δεχόμαστε ότι η γλώσσα μαθαίνεται, συντηρείται και αναπτύσσεται μέσα στο κοινωνικό περιβάλλον και κατά την αλληλεπίδραση με τους άλλους ανθρώπους. Στο ίδιο πλαίσιο κινείται και η Μπατσαλιά (2003:284) αναφέροντας ότι «Ο μεταφραστής, προσβλέποντας στην κατανόηση και τον καθορισμό του επικοινωνιακού σκοπού, καλείται να αναλύσει τις ακόλουθες παραμέτρους: τη σχέση μεταξύ συντάκτη και αναγνώστη, τη σχέση συντάκτη και αναγνώστη με εκφερόμενα σημαίνοντα και σημαινόμενα, την ένταξη των συμπερασμάτων αυτών στο ευρύτερο κοινωνιο-πολιτιστικό περιβάλλον της γλωσσικής κοινότητας που χειρίζεται τη γλώσσα-πηγή ανάλυση του ευρύτερου κοινωνιο-πολιτιστικού περιβάλλοντος της γλωσσικής κοινότητας που χειρίζεται τη γλώσσα-στόχο και προσαρμογή των προηγούμενων του διαπιστώσεων στα συμπεράσματα αυτής της ανάλυσης». Στο πραγματολογικό επομένως επίπεδο εξετάζουμε τα γλωσσολογικά φαινόμενα, δηλαδή το λεξιλόγιο και τη μορφοσυντακτική δομή των κειμένων πηγής και στόχου στο πλαίσιο των κοινωνικών, ιστορικών και πολιτισμικών ιδιαιτεροτήτων στο οποίο έχουν αναπτυχθεί και εξελιχθεί η γλώσσα πηγής και στόχου και εν προκειμένω η γαλλική και η ελληνική γλώσσα, προκειμένου τα στοιχεία αυτά να

τα λάβουμε υπόψη κατά τη μεταφραστική διαδικασία και να επιτευχθεί η επικοινωνιακή λειτουργικότητα του μεταφράσματος.

Παραδείγματα

Αναφορικά με το απόσπασμα που αποτελεί το αντικείμενο της μετάφρασης της παρούσας εργασίας θα αναλύσουμε ορισμένα εκφωνήματα τα οποία παρουσιάζουν ξεχωριστό ενδιαφέρον σε πραγματολογικό επίπεδο. Ένα πρώτο τέτοιο εκφώνημα αποτελούν τα δικαιώματα που αναγνωρίζονται στους διαζευγμένους γονείς αναφορικά με το τέκνο τους. Έτσι, στο αρ. 373-2-1 παρ. 2 αναγνωρίζονται ως τέτοια το δικαίωμα της επίσκεψης και το δικαίωμα της διανυκτέρευσης. Δεδομένου ότι στην ελληνική νομοθεσία αναγνωρίζεται μόνο ένα τέτοιο δικαίωμα, αυτό της επικοινωνίας (αρ. 1520 ΑΚ), στο οποίο συμπεριλαμβάνεται το δικαίωμα της επίσκεψης, το δικαίωμα της διανυκτέρευσης αποτελεί μια καινούρια πληροφορία για τον αποδέκτη του μεταφράσματος. Για τη μετάφραση του όρου *droit d'hébergement*, η τεχνική της μετάφρασης που ακολουθήσαμε είναι αυτή της μετατροπίας, καθώς η κυριολεκτική μετάφραση του όρου είναι το *δικαίωμα της διαμονής*. Δεδομένου ότι ο νόμος αναφέρεται σε μια κατάσταση λιγότερο μόνιμη από τη *διαμονή* επιλέξαμε τον όρο *διανυκτέρευση* για να περιγράψουμε το δικαίωμα του γονέος και να αποφευχθεί η σύγχυση του αποδέκτη του μεταφράσματος.

Το μεγαλύτερο πρόβλημα ωστόσο παρουσιάστηκε κατά τη μετάφραση εκφωνημάτων που αφορούν σε υπηρεσίες και ιδρύματα του γαλλικού κράτους απέναντι στους γονείς και τα τέκνα και τα οποία δεν αντιστοιχούν με τις σχετικές υπηρεσίες στην ελληνική επικράτεια. Σε αυτή την περίπτωση το δίλημμα του μεταφραστή εντοπίζεται στο γεγονός ότι αφενός πρέπει να αποδώσει την πραγματικότητα του πρωτότυπου κειμένου προκειμένου να μείνει πιστός στο νόημα αυτού και αφετέρου να την αποδώσει με τέτοιο τρόπο ώστε η εν λόγω πραγματικότητα να γίνει κατανοητή από ένα αναγνωστικό κοινό το οποίο δεν είναι εξοικειωμένο μαζί της και άρα είναι πολύ πιθανό να μην την αντιληφθεί καθόλου ή να την αντιληφθεί λανθασμένα. Επιπλέον, δεδομένου ότι πρόκειται για κωδικοποίηση νομοθεσίας, είναι αδύνατη η προσθήκη επεξηγήσεων του μεταφραστή στο σώμα της μετάφρασης. Οι τεχνικές που προσφέρει η θεωρία στα

εν λόγω προβλήματα είναι κυρίως αυτή της μετάταξης, δηλαδή ένα εκφώνημα του πρωτότυπου μεταφέρεται στο μετάφρασμα με αλλαγή της οπτικής γωνίας ή με διευκρίνιση σε σχέση με τη πρωτότυπη διατύπωση, προκειμένου να το κατανοήσει ο αποδέκτης του μεταφράσματος, και η τεχνική της προσαρμογής η οποία αναφέρεται στην περίπτωση κατά την οποία πολιτισμικά στοιχεία μιας γλωσσικής κοινότητας είναι άγνωστα στην άλλη, οπότε ο μεταφραστής αναγκάζεται να αναπλάσει την εν λόγω κατάσταση προσαρμοζόμενος στον πολιτισμό της γλωσσικής κοινότητας στόχου, ώστε να ανταποκριθεί στους αποδέκτες του μεταφράσματος.

Τις τεχνικές αυτές εφαρμόσαμε και στη μετάφραση των ακόλουθων εκφωνημάτων, τα οποία όπως αναφέραμε παραπάνω, αφορούν σε υπηρεσίες και ιδρύματα της γαλλικής κοινωνικής πραγματικότητας. Ένα πρώτο τέτοιο εκφώνημα βρίσκουμε στο αρ. 375-2 στο οποίο γίνεται αναφορά για *un service d'observation, d'éducation ou de rééducation en milieu ouvert* και αναφέρεται σε υπηρεσίες οι οποίες παρέχουν εκπαιδευτική, οικονομική κλπ συνδρομή στις οικογένειες που αντιμετωπίζουν τέτοιου είδους προβλήματα. Δεδομένου ότι οι υπηρεσίες αυτές εκφράζουν μια συγκεκριμένη πραγματικότητα της γαλλικής κοινωνίας η μετάφρασή μας *μια υπηρεσία παρακολούθησης, εκπαίδευσης ή αναμόρφωσης ανοιχτής δομής* προσπάθησε να μεταβιβάσει αυτή την πραγματικότητα στο ελληνικό αναγνωστικό κοινό ακολουθώντας όχι μια κατά γράμμα μετάφραση αλλά την τεχνική της μετατροπίας. Η υπηρεσία αυτή είναι διαφορετική ωστόσο από το κέντρο για το οποίο γίνεται λόγος στο αρ. 375-5 ως *un centre d'accueil ou d'observation*, και το οποίο επομένως μεταφράσαμε ως *κέντρο φιλοξενίας ή παρακολούθησης*.

Την ίδια τεχνική ακολουθήσαμε και κατά τη μετάφραση της υπηρεσίας για την οποία γίνεται λόγος στο αρ. 375-3 παρ. 1 περ. 3 *un service départemental de l'aide sociale à l'enfance* την οποία μεταφράσαμε ως *περιφερειακή υπηρεσίας της κοινωνικής πρόνοιας για ανήλικα άτομα* προσαρμόζοντας το λεξιλόγιο στην ελληνική πραγματικότητα. Στην περίπτωση υπ'αριθμόν 4 του ίδιου άρθρου ακολουθήσαμε την ίδια τεχνική κατά τη μετάφραση του *un établissement habilité pour l'accueil de mineurs à la journée* το οποίο μεταφράσαμε ως *ίδρυμα εγκεκριμένο για την παροχή καταλύματος διανυκτέρευσης*. Η συνέπεια την οποία εφαρμόσαμε σε κάθε περίπτωση ήταν η μετάφραση της λέξης *service* ως *υπηρεσία* και της λέξης *établissement* ως *ίδρυμα*,

ανεξάρτητα από το τι είδους ίδρυμα ή υπηρεσία ήταν σε κάθε περίπτωση.

Τέλος, άξιες αναφοράς είναι και οι δυσκολίες που αντιμετωπίσαμε κατά τη μεταφραστική διαδικασία με ορισμένα επιμέρους εκφωνήματα όπως le president du conseil general στο αρ. 375 παρ.1 τον οποίο μεταφράσαμε ως Πρόεδρο του Γενικού Συμβουλίου της Περιφέρειας. Δεδομένου ότι η κατά λέξη μετάφραση, δεν θα ήταν αρκετά επεξηγηματική ως προς την ιδιότητα του προσώπου αυτού, προσθέσαμε το εκφώνημα της Περιφέρειας προκειμένου να κατανοήσει ο αποδέκτης του μεταφράσματος τη διοικητική θέση του προσώπου. Στο ίδιο άρθρο γίνεται αναφορά στο code de l'action sociale et des familles, νομοθετικό κείμενο της Γαλλίας, το οποίο ωστόσο δεν συναντάμε στην ελληνική πραγματικότητα. Αναγκαστήκαμε εν προκειμένω να προβούμε σε μια κυριολεκτική μετάφραση του εκφωνήματος αλλά με τρόπο ώστε να γίνεται κατανοητός από τον αποδέκτη του μεταφράσματος, χρησιμοποιώντας δηλαδή και την τεχνική της μετατροπίας μεταφράζοντας το εκφώνημα des familles στον ενικό αριθμό, που είναι περισσότερο συνήθης στον ελληνικό λόγο και συνολικά ως Κώδικα Κοινωνικής Δράσης και Οικογένειας.

Β΄ ΜΕΡΟΣ
ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ ΤΗΣ
ΓΑΛΛΙΚΗΣ
ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ ΠΕΡΙ
ΓΟΝΙΚΗΣ ΜΕΡΙΜΝΑΣ
ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ
ΓΛΩΣΣΑ

ΑΣΤΙΚΟΣ ΚΩΔΙΚΑΣ

ΒΙΒΛΙΟ ΠΡΩΤΟ: ΤΑ ΠΡΟΣΩΠΑ

ΤΙΤΛΟΣ 10ος: ΠΕΡΙ ΓΟΝΙΚΗΣ ΜΕΡΙΜΝΑΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ: ΠΕΡΙ ΓΟΝΙΚΗΣ ΜΕΡΙΜΝΑΣ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΟ ΤΕΚΝΟ

Τμήμα Πρώτο: Περί της άσκησης της γονικής μέριμνας

Άρθρο 371

Εισήχθη με το αρ. 1 Ν. 459/1970 της 4 Ιουνίου 1970, δημοσιεύτηκε στην επίσημη Εφημερίδα στις 5 Ιουνίου 1970, τέθηκε σε ισχύ την 1η Ιανουαρίου 1971

Το τέκνο, σε οποιαδήποτε ηλικία, οφείλει να τιμά και να σέβεται τον πατέρα του και τη μητέρα του.

Άρθρο 371-1

Όπως τροποποιήθηκε από το αρ. 13 Ν. 404/2013 της 17 Μαΐου 2013

Η γονική μέριμνα αποτελεί το σύνολο των υποχρεώσεων και των δικαιωμάτων που αποβλέπει στο συμφέρον του τέκνου.

Ανήκει στους γονείς μέχρι την ενηλικίωση ή τη χειραφέτηση του τέκνου και τίθεται για την προστασία αυτού ως προς την ασφάλεια, την υγεία και την ηθική ανάπλασή του, καθώς και για τη διασφάλιση της εκπαίδευσης και της ανάπτυξής του, με σεβασμό της προσωπικότητάς του.

Οι γονείς ζητούν και συνεκτιμούν τη γνώμη του τέκνου για τις αποφάσεις που αφορούν τα συμφέροντά του, ανάλογα με την ηλικία και την ωριμότητά του.

Άρθρο 371-2

Όπως τροποποιήθηκε από το αρ. 3 Ν. 305/2002 της 4 Μαρτίου 2002, δημοσιεύτηκε στην Επίσημη Εφημερίδα στις 5 Μαρτίου 2002

Κάθε ένας από τους γονείς συνεισφέρει στα έξοδα ανατροφής και εκπαίδευσης των τέκνων ανάλογα με τα έσοδά του, τα έσοδα του άλλου γονέος και τις ανάγκες του τέκνου.

Η υποχρέωση αυτή δεν παύει αυτοδικαίως με την ενηλικίωση του τέκνου.

Άρθρο 371-3

Εισήχθη με το αρ. 1 Ν. 459/1970 της 4 Ιουνίου 1970, δημοσιεύτηκε στην Επίσημη Εφημερίδα στις 4 Ιουνίου 1970, τέθηκε σε ισχύ την 1η Ιανουαρίου 1971

Το τέκνο δεν μπορεί, χωρίς την άδεια των γονέων του, να εγκαταλείπει την οικογενειακή εστία και αυτή δεν μπορεί να του αφαιρεθεί εκτός από τις αναγκαίες περιπτώσεις, όπως αυτές ορίζονται στο νόμο.

Άρθρο 371-4

Όπως τροποποιήθηκε από το αρ. 9 Ν. 404/2013 της 17 Μαΐου 2013

Το τέκνο έχει το δικαίωμα να διατηρεί προσωπικές σχέσεις με τους ανιόντες του. Μόνο το συμφέρον του τέκνου μπορεί να αποτελέσει εμπόδιο στην άσκηση αυτού του δικαιώματος.

Εάν το συμφέρον του τέκνου το απαιτεί, ο δικαστής οικογενειακών υποθέσεων ρυθμίζει τις σχέσεις μεταξύ του τέκνου και ενός τρίτου, γονέως ή όχι, ιδίως στην περίπτωση που ο τρίτος διαμένει σταθερά μαζί με τον ίδιο και έναν εκ των γονέων του, επιμελείται την

εκπαίδευση, την ανατροφή και την διαμονή του και έχει εγκαθιδρύσει μαζί του σταθερούς συναισθηματικούς δεσμούς.

Άρθρο 371-5

Τέθηκε σε ισχύ με το αρ. 1 Ν. 1238/1996 της 30 Δεκεμβρίου 1996, δημοσιεύτηκε στην Επίσημη Εφημερίδα την 1η Ιανουαρίου 1997

Το τέκνο δεν πρέπει να αποχωρίζεται από τους αδερφούς και τις αδερφές του, εκτός από τις περιπτώσεις στις οποίες αυτό είναι αδύνατο ή το συμφέρον του τέκνου επιτάσσει μια διαφορετική λύση. Ανάλογα με την περίπτωση, ο δικαστής αποφαινεται επί των προσωπικών σχέσεων μεταξύ των αδερφών.

Παράγραφος Πρώτη: Γενικές Αρχές

Άρθρο 372

Όπως τροποποιήθηκε από το αρ. 21 Ν. 1682/2011 της 13 Δεκεμβρίου 2011

Οι γονείς ασκούν τη γονική μέριμνα από κοινού.

Ωστόσο, στην περίπτωση που η γονική σχέση ιδρύεται με τον έναν από τους δυο γονείς τουλάχιστον ένα έτος μετά τη γέννηση του τέκνου, ενώ αυτή έχει ήδη ιδρυθεί με τον άλλο γονέα, ο τελευταίος ασκεί μόνος του τη γονική μέριμνα. Το ίδιο ισχύει και στην περίπτωση που η γονική σχέση με τον ένα γονέα ιδρύεται με δικαστική απόφαση.

Η γονική μέριμνα μπορεί, ωστόσο, να ασκείται από κοινού από τους γονείς σε περίπτωση κοινής δήλωσης αυτών απευθυνόμενης στον προϊστάμενο της γραμματείας του πρωτοβάθμιου δικαστηρίου ή ύστερα από σχετική απόφαση του δικαστή οικογενειακών υποθέσεων.

Άρθρο 372-2

Εισήχθη με το αρ. 5 Ν. 305/2002 της 4 Μαρτίου 2002, δημοσιεύτηκε στην Επίσημη Εφημερίδα στις 5 Μαρτίου 2002

Όσον αφορά στους καλόπιστους τρίτους, κάθε ένας εκ των γονέων θεωρείται ότι ενεργεί με τη συγκατάθεση του άλλου, στις περιπτώσεις που επιχειρεί μόνος μια συνήθη πράξη αναφερόμενη στην άσκηση της γονικής μέριμνας σε σχέση με το πρόσωπο του τέκνου.

Άρθρο 373

Όπως τροποποιήθηκε από το αρ. 5 Ν. 305/2002 της 4 Μαρτίου 2002, δημοσιεύτηκε στην Επίσημη Εφημερίδα στις 5 Μαρτίου 2002

Η άσκηση της γονικής μέριμνας αφαιρείται από το γονέα ο οποίος λόγω ανικανότητας, απουσίας ή για οποιονδήποτε άλλο λόγο δεν είναι σε θέση να εκφράσει την επιθυμία άσκησής της.

Άρθρο 373-1

Όπως τροποποιήθηκε από το αρ. 5 Ν. 305/2002 της 4 Μαρτίου 2002, δημοσιεύτηκε στην Επίσημη Εφημερίδα στις 5 Μαρτίου 2002

Στην περίπτωση που ένας εκ των γονέων αποβιώσει ή εκπέσει από την άσκηση της γονικής μέριμνας, ο άλλος γονέας ασκεί τη γονική μέριμνα μόνος του.

Παράγραφος Δεύτερη: Περί της άσκησης της γονικής μέριμνας από διαζευγμένους ή εν διαστάσει γονείς

Άρθρο 373-2

Όπως τροποποιήθηκε από το αρ. 6 Ν. 305/2002 της 4 Μαρτίου 2002, δημοσιεύτηκε στην Επίσημη Εφημερίδα στις 5 Μαρτίου 2002

Το διαζύγιο ή η διακοπή της συμβίωσης των γονέων δεν έχει καμία επίπτωση στους κανόνες που αφορούν στην θεμελίωση της άσκησης της γονικής μέριμνας.

Κάθε ένας εκ των γονέων διατηρεί τους προσωπικούς δεσμούς με το τέκνο και σέβεται τους προσωπικούς δεσμούς αυτού με τον άλλο γονέα.

Η αλλαγή κατοικίας ενός εκ των γονέων, καθόσον μεταβάλλει τους όρους άσκησης της γονικής μέριμνας, υπόκειται σε προηγούμενη και έγκαιρη ενημέρωση του άλλου γονέα. Σε περίπτωση διαφωνίας, ο γονέας που θα πράξει πιο γρήγορα, απευθύνεται στο δικαστή οικογενειακών υποθέσεων ο οποίος αποφαινεται σύμφωνα με το συμφέρον του τέκνου. Ο δικαστής διανέμει τα έξοδα μετεγκατάστασης και προσαρμόζει ανάλογα το ποσοστό της συνεισφοράς που αφορά στην ανατροφή και την εκπαίδευση του τέκνου.

Άρθρο 373-2-1

Όπως τροποποιήθηκε από το αρ. 7 Ν. 769/2010 της 9 Ιουλίου 2010

Εάν το επιτάσσει το συμφέρον του τέκνου, ο δικαστής μπορεί να αναθέσει την άσκηση της γονικής μέριμνας στον έναν εκ των γονέων.

Η άσκηση του δικαιώματος της επίσκεψης και της διανυκτέρευσης δεν μπορεί να αφαιρεθεί από τον άλλο γονέα, εκτός εάν υπάρχει σπουδαίος προς τούτο λόγος.

Στην περίπτωση που, σύμφωνα με το συμφέρον του τέκνου, η συνέχεια και η πρακτική αποτελεσματικότητα των δεσμών του τέκνου με τον γονέα που δεν ασκεί τη γονική μέριμνα το απαιτεί, ο δικαστής οικογενειακών υποθέσεων μπορεί να καθορίσει το δικαίωμα της επίσκεψης σε χώρο ειδικά καθορισμένο για το σκοπό αυτό.

Στην περίπτωση που το συμφέρον του τέκνου το επιτάσσει ή στην περίπτωση που η άμεση επιστροφή του τέκνου στον άλλο γονέα παρουσιάζει κίνδυνο για έναν από αυτούς, ο δικαστής καθορίζει τους όρους ώστε αυτή να διαθέτει όλες τις απαραίτητες εγγυήσεις. Μπορεί να προβλέψει ότι μπορεί να πραγματοποιείται σε ειδικά προς τούτο καθορισμένο χώρο ή με τη βοήθεια ενός τρίτου έμπιστου ή ενός εκπροσώπου εγκεκριμένου νομικού προσώπου.

Ο γονέας που δεν ασκεί τη γονική μέριμνα διατηρεί το δικαίωμα και την υποχρέωση να επιβλέπει την ανατροφή και την εκπαίδευση του τέκνου. Πρέπει να ενημερώνεται για

τις σημαντικές αποφάσεις που αφορούν τη ζωή του τελευταίου. Πρέπει να σέβεται την υποχρέωση που τον βαρύνει κατά το αρ. 371-2.

Άρθρο 373-2-2

Όπως τροποποιήθηκε από το αρ. 28 Ν. 873/2014 της 4 Αυγούστου 2014

Σε περίπτωση διαζυγίου ή διακοπή της συμβίωσης των γονέων ή των γονέων και του τέκνου, η συνεισφορά στην ανατροφή και την εκπαίδευση αυτού λαμβάνει τη μορφή διατροφής που καταβάλλεται, ανάλογα με την περίπτωση, από τον ένα γονέα στον άλλο ή στο πρόσωπο στο οποίο έχει ανατεθεί η επιμέλεια του τέκνου.

Οι όροι και οι εγγυήσεις αυτής της διατροφής καθορίζονται με την επικυρωμένη συμφωνία του αρ. 373-2-7 ή, ελλείψη τέτοιας, από το δικαστή. Η εν λόγω συμφωνία, ή ελλείψη τέτοιας, ο δικαστής μπορεί να προβλέπει την καταβολή της διατροφής μέσω τραπεζικής μεταφοράς ή με οποιοδήποτε άλλο μέσο πληρωμής.

Η διατροφή αυτή μπορεί εν όλω ή εν μέρει να λάβει τη μορφή άμεσης δαπάνης στήριξης των εξόδων που πραγματοποιούνται προς όφελος του τέκνου.

Μπορεί να καταβληθεί εν όλω ή εν μέρει υπό τη μορφή δικαιώματος χρήσης και κατοικίας.

Άρθρο 373-2-3

Εισήχθη με το αρ. 6 Ν. 305/2002 της 4 Μαρτίου 2002, δημοσιεύτηκε στην Επίσημη Εφημερίδα στις 5 Μαρτίου 2002

Στην περίπτωση που η σταθερότητα της περιουσίας του υποχρέου το επιτρέπει, η ως άνω διατροφή μπορεί να αντικατασταθεί, εν όλω ή εν μέρει, υπό τους όρους και τις εγγυήσεις που προβλέπονται στην επικυρωμένη συμφωνία ή από το δικαστή, με την καταβολή ενός χρηματικού ποσού απευθείας σε διαπιστευμένο φορέα ο οποίος αναλαμβάνει να προσφέρει σε αντάλλαγμα στο τέκνο ένα ευρετήριο προσόδου, την εγκατάλειψη των εν επικαρπεία ακινήτων ή την κατανομή των ακινήτων που παράγουν

εισόδημα.

Άρθρο 373-2-4

Εισήχθη με αρ. 6 Ν. 305/2002 της 4 Μαρτίου 2002, δημοσιεύτηκε στην Επίσημη Εφημερίδα στις 5 Μαρτίου 2002

Η συνεισφορά ενός συμπληρώματος, ιδιαίτερα υπό τη μορφή της διατροφής, μπορεί, ανάλογα με την περίπτωση, να απαιτηθεί και μεταγενέστερα.

Άρθρο 373-2-5

Εισήχθη με αρ. 6 Ν. 305/2002 της 4 Μαρτίου 2002, δημοσιεύτηκε στην Επίσημη Εφημερίδα στις 5 Μαρτίου 2002

Ο γονέας ο οποίος αναλαμβάνει κατά το μεγαλύτερο μέρος το βάρος ενήλικου τέκνου, το οποίο δεν δύναται να αυτοσυντηρηθεί, μπορεί να ζητήσει από τον άλλο γονέα την καταβολή συνεισφοράς για την ανατροφή και την εκπαίδευση του τέκνου. Ο δικαστής δύναται να αποφανθεί ή οι γονείς να συμφωνήσουν ότι η εν λόγω συνεισφορά θα καταβάλλεται εν όλω ή εν μέρει απευθείας στο τέκνο.

Παράγραφος Τρίτη: Περί της παρέμβασης του δικαστή οικογενειακών υποθέσεων

Άρθρο 373-2-6

Όπως τροποποιήθηκε από το αρ. 3 Ν. 769/2010 της 9 Ιουλίου 2010

Ο δικαστής οικογενειακών υποθέσεων του πρωτοβάθμιου δικαστηρίου εξετάζει τα ζητήματα που του υποβάλλονται στο πλαίσιο του παρόντος κεφαλαίου, με ιδιαίτερη έμφαση στη διασφάλιση των συμφερόντων των ανήλικων τέκνων.

Ο δικαστής μπορεί να λάβει μέτρα για τη διασφάλιση της συνέχειας και της πρακτικής αποτελεσματικότητας στη διατήρηση των δεσμών του τέκνου με τον κάθε γονέα.

Δύναται ιδίως να απαγορεύσει την έξοδο του τέκνου από τη γαλλική επικράτεια χωρίς

την άδεια και των δυο γονέων του. Η εν λόγω απαγόρευση εξόδου από την επικράτεια χωρίς την άδεια και των δυο γονέων καταχωρείται στο αρχείο των καταζητούμενων προσώπων που τηρείται από τον εισαγγελέα.

Άρθρο 373-2-7

Εισήχθη με το αρ. 5 Ν. 305/2002 της 4 Μαρτίου 2002, δημοσιεύτηκε στην Επίσημη Εφημερίδα στις 5 Μαρτίου 2002

Οι γονείς μπορούν να απευθυνθούν στο δικαστή οικογενειακών υποθέσεων προκειμένου να εγκρίνει τη μεταξύ τους συμφωνία με την οποία καθορίζονται οι όροι άσκησης της γονικής μέριμνας καθώς και η συνεισφορά για την ανατροφή και την εκπαίδευση του τέκνου.

Ο δικαστής εγκρίνει τη συμφωνία, εκτός εάν διαπιστώσει ότι δεν προστατεύει επαρκώς τα συμφέροντα του τέκνου ή ότι η συναίνεση των γονέων δεν δόθηκε ελεύθερα.

Άρθρο 373-2-8

Εισήχθη με το αρ. 6 Ν. 305/2002 της 4 Μαρτίου 2002, δημοσιεύτηκε στην Επίσημη Εφημερίδα στις 5 Μαρτίου 2002

Στο δικαστή μπορεί επίσης να απευθυνθεί και ο ένας εκ των γονέων ή ο εισαγγελέας, στον οποίο μπορεί να απευθυνθεί ένας τρίτος, γονέας ή μη, προκειμένου να αποφανθεί σχετικά με τους όρους άσκησης της γονικής μέριμνας καθώς και σχετικά με τη συνεισφορά για την ανατροφή και την εκπαίδευση του τέκνου.

Άρθρο 373-2-9

Όπως τροποποιήθηκε από το αρ. 7 Ν. 769/2010 της 9 Ιουλίου 2010

Κατ'εφαρμογή των δυο προηγούμενων άρθρων, η διαμονή του τέκνου μπορεί να καθοριστεί εναλλάξ στην κατοικία του κάθε γονέα ή στην κατοικία του ενός εκ των γονέων.

Ύστερα από αίτηση ενός εκ των γονέων ή σε περίπτωση διαφωνίας μεταξύ τους σχετικά με τη διαμονή του τέκνου, ο δικαστής μπορεί να διατάξει προσωρινά την εναλλάξ διαμονή του τέκνου και καθορίζει τη διάρκειά της. Με τη λήξη αυτής, ο δικαστής αποφαινεται οριστικά για τη διαμονή του τέκνου εναλλάξ στην κατοικία του κάθε γονέα ή στην κατοικία του ενός εξ αυτών.

Στην περίπτωση που η διαμονή του τέκνου οριστεί στην κατοικία του ενός εκ των γονέων, ο δικαστής οικογενειακών υποθέσεων αποφασίζει σχετικά με τους όρους άσκησης του δικαιώματος επίσκεψης του άλλου γονέα. Το δικαίωμα της επίσκεψης, στην περίπτωση που το συμφέρον του τέκνου το επιτάσσει, μπορεί να ασκείται σε χώρο που καθορίζεται από το δικαστή.

Όταν το συμφέρον του τέκνου το επιτάσσει ή όταν η άμεση επιστροφή του τέκνου στον άλλο γονέα παρουσιάζει κίνδυνο για έναν από αυτούς, ο δικαστής καθορίζει τους όρους προκειμένου αυτή να διαθέτει όλες τις απαραίτητες εγγυήσεις. Δύναται να προβλέψει ότι η επίσκεψη θα πραγματοποιείται σε χώρο που ο ίδιος καθορίζει ή με τη βοήθεια ενός τρίτου έμπιστου προσώπου ή ενός εκπροσώπου εγκεκριμένου νομικού προσώπου.

Άρθρο 373-2-10

Σε περίπτωση διαφωνίας, ο δικαστής προσπαθεί να συμφιλιώσει τα δυο μέρη.

Προκειμένου να διευκολυνθεί η αναζήτηση συναινετικής άσκησης της γονικής μέριμνας, ο δικαστής μπορεί να τους προτείνει ένα μέτρο διαμεσολάβησης και, αφού λάβει τη συγκατάθεσή τους, να ορίσει έναν οικογενειακό διαμεσολαβητή.

Μπορεί να τους ζητήσει να συναντούν τον οικογενειακό διαμεσολαβητή, ο οποίος θα τους ενημερώσει σχετικά με το σκοπό και την πρόοδο του μέτρου.

Άρθρο 373-2-11

Όπως τροποποιήθηκε από το αρ. 8 Ν. 769/2010 της 9 Ιουλίου 2010

Όταν αποφαινεται περί των όρων άσκησης της γονικής μέριμνας, ο δικαστής λαμβάνει υπόψη ιδίως:

1. Την πρακτική που ακολουθούσαν προηγουμένως οι γονείς, ή τις συμφωνίες που θα μπορούσαν προηγουμένως να είχαν συναφθεί.
2. Τα αισθήματα του εκφράζει το ανήλικο τέκνο, υπό τις προϋποθέσεις που προβλέπονται στο αρ. 388-1.
3. Την ικανότητα του καθενός εκ των γονέων να εκπληρώνει τις υποχρεώσεις του και να σέβεται τα δικαιώματα του άλλου γονέα.
4. Τα αποτελέσματα από τη διενέργεια πραγματογνωμοσύνης που ενδεχομένως πραγματοποιήθηκε, λαμβάνοντας υπόψη την ηλικία του τέκνου.
5. Τις πληροφορίες που συλλέχθηκαν από τις ενδεχόμενες κοινωνικές έρευνες και αντι-έρευνες που προβλέπονται στο αρ. 373-2-12.
6. Τις ψυχολογικές ή σωματικές πιέσεις και ασκήσεις βίας που ασκούσε ο ένας εκ των γονέων στον άλλο.

Άρθρο 373-2-12

Εισήχθη με το αρ. 5 Ν. 305/2002 της 4 Μαρτίου 2002, δημοσιεύτηκε στην Επίσημη Εφημερίδα στις 5 Μαρτίου 2002

Πριν από κάθε απόφαση που καθορίζει τους όρους άσκησης της γονικής μέριμνας και του δικαιώματος επίσκεψης καθώς και την ανάθεση της επιμέλειας ή φροντίδας του τέκνου σε τρίτο, ο δικαστής δύναται να διατάξει τη διενέργεια κοινωνικής έρευνας από κατάλληλο προς τούτο πρόσωπο. Η έρευνα αυτή έχει σαν σκοπό τη συλλογή πληροφοριών σχετικά με την κατάσταση της οικογένειας και τις συνθήκες υπό τις οποίες ζουν και ανατρέφονται τα τέκνα.

Στην περίπτωση που ο ένας εκ των γονέων αμφισβητεί τα πορίσματα της κοινωνικής

έρευνας, ύστερα από αίτημά του, μπορεί να διαταχθεί μια αντι-έρευνα.

Η κοινωνική έρευνα δεν μπορεί να αξιοποιηθεί κατά τη συζήτηση σχετικά με τους λόγους τους διαζυγίου.

Άρθρο 373-2-13

Εισήχθη με το αρ. 5 Ν. 305/2002 της 4 Μαρτίου 2002, δημοσιεύτηκε στην Επίσημη Εφημερίδα στις 5 Μαρτίου 2002

Οι διατάξεις που περιλαμβάνονται στην επικυρωμένη συμφωνία καθώς και οι αποφάσεις σχετικά με την άσκηση της γονικής μέριμνας μπορούν να τροποποιηθούν ή να συμπληρωθούν οποιαδήποτε στιγμή από το δικαστή, ύστερα από αίτηση των γονέων ή ενός εξ αυτών ή του εισαγγελέα, στον οποίο μπορεί να απευθυνθεί ένας τρίτος, γονέας ή όχι.

Παράγραφος Τέταρτη: Περί της παρέμβασης τρίτων

Άρθρο 373-3

Όπως τροποποιήθηκε από το αρ. 8 Ν. 305/2002 της 4 Μαρτίου 2002, δημοσιεύτηκε στην Επίσημη Εφημερίδα στις 5 Μαρτίου 2002

Η διάσταση των γονέων δεν αποτελεί εμπόδιο για την εφαρμογή του αρ. 373-1, ακόμη και στην περίπτωση που ο ένας εκ των γονέων που αποβιώνει και ασκούσε τη γονική μέριμνα, θα είχε εκπέσει από την άσκηση ορισμένων στοιχείων της γονικής μέριμνας λόγω δικαστικής απόφασης που εκδόθηκε εναντίον του.

Ο δικαστής δύναται, κατ'εξάιρεση και εφόσον το συμφέρον του τέκνου το επιτάσσει, ιδίως στην περίπτωση που η γονική μέριμνα έχει αφαιρεθεί από τον έναν εκ των γονέων, να αποφασίσει την ανάθεση της επιμέλειας, ο οποίος επιλέγεται κατά προτίμηση ανάμεσα στους συγγενείς του. Ο δικαστής επιλαμβάνεται και αποφαινεται σύμφωνα με τα αρ. 373-2-8 και 373-2-11.

Σε εξαιρετικές περιπτώσεις, ο δικαστής οικογενειακών υποθέσεων που αποφαινεται επί των όρων άσκησης της γονικής μέριμνας μετά τη διάσταση των γονέων, δύναται να αποφασίσει, όσο ακόμα οι γονείς βρίσκονται εν ζωή, ότι σε περίπτωση θανάτου αυτού εκ των γονέων που ασκεί τη γονική μέριμνα, η επιμέλεια του τέκνου δεν θα ανατεθεί στον επιζώντα. Δύναται, στην περίπτωση αυτή, να ορίσει το πρόσωπο στο οποίο ανατίθεται η επιμέλεια του τέκνου.

Άρθρο 373-4

Όπως τροποποιήθηκε από το αρ. 8 Ν. 305/2002 της 4 Μαρτίου 2002, δημοσιεύτηκε στην Επίσημη Εφημερίδα στις 5 Μαρτίου 2002

Στην περίπτωση που η επιμέλεια του τέκνου ανατίθεται σε τρίτο, η άσκηση της γονικής μέριμνας συνεχίζει να ασκείται από τους γονείς αυτού. Ωστόσο, το πρόσωπο στο οποίο έχει ανατεθεί η επιμέλεια του τέκνου ενεργεί όλες τις συνήθεις πράξεις σχετικά με την επίβλεψη και την εκπαίδευση αυτού.

Ο δικαστής οικογενειακών υποθέσεων, με την προσωρινή ανάθεση της επιμέλειας του τέκνου σε τρίτο, δύναται να αποφασίσει ότι απαιτείται η ίδρυση επιτροπείας για την επιμέλεια του τέκνου .

Άρθρο 373-5

Όπως τροποποιήθηκε από το αρ. 8Ν. 305/2002 της 4 Μαρτίου 2002, δημοσιεύτηκε στην Επίσημη Εφημερίδα στις 5 Μαρτίου 2002

Εάν κανείς εκ των γονέων δεν ασκεί τη γονική μέριμνα, ιδρύεται επιτροπεία σύμφωνα με το αρ. 390 που ακολουθεί.

Άρθρο 374-1

Όπως τροποποιήθηκε με το αρ. 17 Διάταγμα 759/2005 της 4 Ιουλίου 2005, δημοσιεύτηκε στην Επίσημη Εφημερίδα στις 6 Ιουλίου 2005, τέθηκε σε ισχύ την 1η Ιουλίου 2006

Το δικαστήριο το οποίο αποφαινεται σχετικά με τη σύσταση της συγγενική σχέσης, μπορεί να αποφασίσει την προσωρινή ανάθεση της επιμέλειας του τέκνου σε τρίτο ο οποίος θα είναι υπεύθυνος να αιτηθεί τη ρύθμιση της επιτροπείας επιμέλειας του τέκνου.

Άρθρο 374-2

Εισήχθη με το αρ. 1 Ν. 459/70 της 4 Ιουνίου 1970, δημοσιεύτηκε στην Επίσημη Εφημερίδα στις 5 Ιουνίου 1970, τέθηκε σε ισχύ την 1η Ιανουαρίου 1971

Σε κάθε περίπτωση που προβλέπεται στον παρόντα Τίτλο, η επιτροπεία αυτή μπορεί να ιδρυθεί ακόμη και αν δεν υπάρχουν περιουσιακά στοιχεία προς διαχείριση.

Η επιτροπεία ρυθμίζεται σύμφωνα με τους κανόνες που προβλέπονται στο Δέκατο Τίτλο.

Τμήμα Δεύτερο: Περί της εκπαιδευτικής βοήθειας

Άρθρο 375

Όπως τροποποιήθηκε από το αρ. 14 Ν. 293/2007 της 5 Μαρτίου 2007, δημοσιεύτηκε στην Επίσημη Εφημερίδα στις 6 Μαρτίου 2007

Εάν η υγεία, η ασφάλεια ή η ηθική ανάπλαση ενός μη ανηλίκου που δεν έχει χειραφετηθεί διατρέχει κίνδυνο ή εάν οι συνθήκες της εκπαίδευσης ή της σωματικής, συναισθηματικής, πνευματικής και κοινωνικής του ανάπτυξης διακυβεύονται σοβαρά, μπορούν να διαταχθούν από το δικαστήριο μέτρα εκπαιδευτικής βοήθειας μετά από αίτηση των γονέων από κοινού, ή από έναν από τους γονείς, ή από το πρόσωπο ή την

υπηρεσία υπό την επίβλεψη της οποίας βρίσκεται το τέκνο, ή από τον κηδεμόνα του ανηλίκου ή από τον εισαγγελέα. Στις περιπτώσεις κατά τις οποίες ο εισαγγελέας ενημερώνεται σχετικά από τον Πρόεδρο του Γενικού Συμβουλίου της Περιφέρειας, οφείλει να διασφαλίσει ότι η κατάσταση του τέκνου εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 226-4 του Κώδικα Κοινωνικής Δράσης και Οικογένειας. Ο δικαστής μπορεί κατ'εξάιρεση να επιλαμβάνεται της υπόθεσης αυτεπαγγέλτως.

Τα μέτρα μπορούν να διαταχθούν ταυτόχρονα για παραπάνω από έναν ανήλικους που βρίσκονται υπό την αυτή γονική μέριμνα.

Η απόφαση αυτή καθορίζει τη διάρκεια του μέτρου, χωρίς αυτή να μπορεί, στην περίπτωση ενός εκπαιδευτικού μέτρου που εφαρμόζεται από μια υπηρεσία ή ένα ίδρυμα, να υπερβαίνει τα δυο έτη. Η διάρκεια του μέτρου μπορεί να παραταθεί με αιτιολογημένη σχετική απόφαση.

Ωστόσο, στην περίπτωση που οι γονείς αντιμετωπίζουν σοβαρές, βαθιές και χρόνιες δυσκολίες ως προς την κοινή συζυγική ζωή και την εκπαίδευση του τέκνου, οι οποίες αξιολογούνται ως τέτοιες με βάση τα τρέχοντα στοιχεία, και οι οποίες επηρεάζουν σημαντικά τις ικανότητές τους κατά την άσκηση των γονεϊκών τους καθηκόντων, μπορεί να διαταχθεί η ανάθεση της φροντίδας του τέκνου σε μια υπηρεσία ή σε ένα ίδρυμα, για ένα οριζόμενο ανώτατο χρονικό διάστημα, προκειμένου να επιτραπεί στο τέκνο να επωφεληθεί από μια σταθερότητα ως προς τις οικογενειακές του σχέσεις, τη συναισθηματική του κατάσταση και τη διαμονή του, και με την προϋπόθεση ότι το μέτρο αυτό ανταποκρίνεται στις άμεσες και μελλοντικές ανάγκες του.

Στον αρμόδιο δικαστή επί των υποθέσεων που αφορούν το τέκνο πρέπει να αποστέλλεται ετήσια αναφορά σχετικά με την κατάσταση του τέκνου.

Άρθρο 375-1

Όπως τροποποιήθηκε από το αρ. 13 Ν. 1/2004, δημοσιεύτηκε στην Επίσημη Εφημερίδα
στις 3 Ιανουαρίου 2004

Ο δικαστής ανηλίκων, είναι αρμόδιος να εκδίδει αποφάσεις, οι οποίες είναι εκκλητές,
για όλα τα ζητήματα που αφορούν την εκπαιδευτική βοήθεια προς το τέκνο.

Οφείλει πάντοτε να προσπαθεί να επιτύχει την υποστήριξη της οικογένειας του τέκνου
στο μέτρο του δυνατού, και να αποφασίζει λαμβάνοντας υπόψη αυστηρά το συμφέρον
του τέκνου.

Άρθρο 375-2

Όπως τροποποιήθηκε από το αρ. 67 Ν. 297/2007 της 5 Μαρτίου 2007, δημοσιεύτηκε
στην Επίσημη Εφημερίδα στις 7 Μαρτίου 2007

Σε κάθε περίπτωση που αυτό κρίνεται δυνατό, το ανήλικο τέκνο πρέπει να διαμένει στο
οικογενειακό του περιβάλλον. Σε αυτή την περίπτωση, ο αρμόδιος δικαστής
υποδεικνύει είτε ένα καταρτισμένο πρόσωπο είτε μια υπηρεσία παρακολούθησης,
εκπαίδευσης ή αναμόρφωσης ανοιχτής δομής, με την εντολή να παράσχει συνδρομή και
συμβουλευτική στην οικογένεια, προκειμένου αυτή να ξεπεράσει τις υλικές ή ηθικές
δυσκολίες που αντιμετωπίζει. Αυτό το πρόσωπο ή υπηρεσία επιφορτίζεται με την
παρακολούθηση της ανάπτυξης του τέκνου και την τακτική υποβολή σχετικής
αναφοράς στο δικαστή.

Όταν η φροντίδα του ανήλικου ανατίθεται στην υπηρεσία που αναφέρεται στο
προηγούμενο εδάφιο, ο αρμόδιος δικαστής μπορεί να δώσει την άδεια στην υπηρεσία
αυτή να εξασφαλίσει στον ανήλικο έκτακτη ή περιοδική διαμονή, υπό την προϋπόθεση
ότι η υπηρεσία αυτή είναι ειδικά εγκεκριμένη για το σκοπό αυτό. Κάθε φορά που
προσφέρει διαμονή στον ανήλικο, σύμφωνα με την άδεια αυτή, η υπηρεσία ενημερώνει
άμεσα τους γονείς ή τους νόμιμους κηδεμόνες του ανήλικου, όπως και τον αρμόδιο
δικαστή και τον Πρόεδρο του Γενικού Συμβουλίου. Ο αρμόδιος δικαστής
επιλαμβάνεται οποιασδήποτε διαφωνίας προκύπτει κατά την εφαρμογή του μέτρου.

Ο αρμόδιος δικαστής μπορεί επίσης να διατάξει τη διαμονή του τέκνου στο περιβάλλον αυτού υπό συγκεκριμένες προϋποθέσεις, όπως η υποχρέωση του τέκνου για τακτική επίσκεψη κέντρου υγείας ή εκπαιδευτικού ιδρύματος, γενικού ή ειδικού, ως οικότροφος ή για την άσκηση κάποιας επαγγελματικής δραστηριότητας.

Άρθρο 375-3

Όπως τροποποιήθηκε από το αρ. 17 Ν. 293/2007 της 5 Μαρτίου 2007, δημοσιεύτηκε στην Επίσημη Εφημερίδα στις 6 Μαρτίου 2007

Όπως τροποποιήθηκε από το αρ. 22 Ν. 293/2007 της 5 Μαρτίου 2007, δημοσιεύτηκε στην Επίσημη Εφημερίδα στις 6 Μαρτίου 2007

Στις περιπτώσεις που το επιβάλλει το συμφέρον του τέκνου, ο αρμόδιος δικαστής μπορεί να αποφασίσει να αναθέσει την φροντίδα του τέκνου:

1. στον άλλο γονέα,
2. σε ένα άλλο μέλος της οικογένειας ή σε τρίτο πρόσωπο εμπιστοσύνης,
3. σε περιφερειακή υπηρεσία της κοινωνικής πρόνοιας για ανήλικα άτομα,
4. σε υπηρεσία ή ίδρυμα εγκεκριμένο για την παροχή καταλύματος διανυκτέρευσης σε ανήλικους ή την παροχή οιασδήποτε άλλης μορφής φροντίδας,
5. σε υπηρεσία ή κέντρο υγείας ή εκπαιδευτικό ίδρυμα, γενικό ή ειδικό.

Ωστόσο, στην περίπτωση που κατατίθεται αίτηση διαζυγίου ή εκδίδεται απόφαση διαζυγίου μεταξύ των γονέων ή κατατίθεται αίτηση για την έκδοση απόφασης σχετικά με τη διαμονή και το δικαίωμα επικοινωνίας αναφορικά με το τέκνο ή λαμβάνεται τέτοια απόφαση από τους γονείς, τα μέτρα του προηγούμενου εδαφίου λαμβάνονται μόνο στην περίπτωση που ένα νέο γεγονός, το οποίο ενδέχεται να προκαλέσει κίνδυνο για το ανήλικο τέκνο, αποκαλυφθεί μετά τη λήψη της απόφασης σχετικά με τους όρους άσκησης της γονικής μέριμνας ή την ανάθεση της φροντίδας του τέκνου σε τρίτο. Τα μέτρα αυτά δεν μπορούν να εμποδίσουν την αρμοδιότητα του δικαστή οικογενειακών υποθέσεων να αποφασίζει, κατ'εφαρμογή του αρ. 373-3, σχετικά με την ανάθεση της φροντίδας του τέκνου. Οι αυτοί κανόνες ισχύουν και επί απόφασης διακοπής της

συμβίωσης.

Άρθρο 375-4

Όπως τροποποιήθηκε από το αρ. 17 Ν. 293/2007 της 5 Μαρτίου 2007, δημοσιεύτηκε στην Επίσημη Εφημερίδα στις 6 Μαρτίου 2007

Όπως τροποποιήθηκε από το αρ. 22 Ν. 293/2007 της 5 Μαρτίου 2007, δημοσιεύτηκε στην Επίσημη Εφημερίδα στις 6 Μαρτίου 2007

Στις υπ'αριθμόν 1, 2, 4 και 5 περιπτώσεις που αναφέρονται στο προηγούμενο άρθρο, ο αρμόδιος δικαστής μπορεί να επιφορτίσει είτε ένα πρόσωπο εμπιστοσύνης είτε μια υπηρεσία παρακολούθησης, εκπαίδευσης ή αναμόρφωσης ανοιχτής δομής, για την παροχή συνδρομής και συμβουλευτικής στο πρόσωπο ή στην υπηρεσία στην οποία έχει ανατεθεί η φροντίδα του τέκνου, όπως και στην οικογένεια αυτού, καθώς και για την παρακολούθηση της ανάπτυξης του τέκνου.

Σε κάθε περίπτωση, ο αρμόδιος δικαστής μπορεί επίσης να διατάξει την αποκατάσταση της άσκησης της φροντίδας του τέκνου υπό τους ίδιους όρους που προβλέπονται στο τρίτο εδάφιο του αρ. 375-2. Μπορεί επίσης να αποφασίσει ότι θα ενημερώνεται τακτικά για την κατάσταση του τέκνου.

Άρθρο 375-5

Όπως τροποποιήθηκε από το αρ. 22Ν. 293/2007 της 5 Μαρτίου 2007, δημοσιεύτηκε στην Επίσημη Εφημερίδα στις 6 Μαρτίου 2007

Προσωρινά και με έκκλητη απόφαση, ο αρμόδιος δικαστής μπορεί, κατά τη διάρκεια της διαδικασίας, είτε να διατάξει την προσωρινή ανάθεση της φροντίδας του ανηλίκου σε κέντρο φιλοξενίας ή παρακολούθησης, είτε να λάβει κάποιο από τα μέτρα που προβλέπονται στα αρ. 375-3 και 375-4.

Σε περίπτωση έκτακτης ανάγκης, ο εισαγγελέας του τόπου όπου βρέθηκε ο ανήλικος, έχει την ίδια αρμοδιότητα, υπό την προϋπόθεση ότι μέσα σε οκτώ ημέρες θα επιληφθεί της υπόθεσης ο αρμόδιος δικαστής, ο οποίος θα διατηρήσει, τροποποιήσει ή

αναπροσαρμόσει το μέτρο. Εάν η κατάσταση του τέκνου το επιτρέπει ο εισαγγελέας καθορίζει τη φύση και τη συχνότητα της άσκησης του δικαιώματος επικοινωνίας, της επίσκεψης και της διανυκτέρευσης των γονέων, εκτός εάν το συμφέρον του ανηλίκου επιτάσσει το αντίθετο.

Άρθρο 375-6

Όπως τροποποιήθηκε από το αρ. 23 Ν. 570/87 της 22 Ιουλίου 1987, δημοσιεύτηκε στην
Επίσημη Εφημερίδα στις 24 Ιουλίου 1987

Οι αποφάσεις που λαμβάνονται αναφορικά με την εκπαιδευτική βοήθεια, μπορούν οποτεδήποτε να τροποποιηθούν ή να ανακληθούν από τον δικαστή ο οποίος τις έχει εκδώσει, είτε ύστερα από αίτηση των γονέων από κοινού, είτε από έναν από τους δυο, είτε από το πρόσωπο ή την υπηρεσία στην οποία έχει ανατεθεί η φροντίδα του τέκνου, από τον κηδεμόνα του τέκνου, από το ίδιο το τέκνο ή τον εισαγγελέα.

Άρθρο 375-7

Όπως τροποποιήθηκε από το αρ. 3 Ν. 769/2010 της 9 Ιουλίου 2010

Οι γονείς του τέκνου, οι οποίοι επωφελούνται από κάποιο μέτρο εκπαιδευτικής βοήθειας, συνεχίζουν να ασκούν τη γονική μέριμνα στο βαθμό που αυτή δεν συγκρούεται με το μέτρο αυτό. Κατά την περίοδο ισχύος του μέτρου δεν μπορούν να προχωρήσουν στη χειραφέτηση του τέκνου χωρίς την άδεια του δικαστή επί των υποθέσεων που αφορούν το τέκνο.

Με την επιφύλαξη του αρ. 373-4 και των ειδικών διατάξεων που επιτρέπουν σε έναν τρίτο να εκτελέσει μια μη συνηθισμένη πράξη χωρίς τη συγκατάθεση των κατόχων της γονικής μέριμνας, ο δικαστής επί των υποθέσεων που αφορούν το τέκνο μπορεί κατ'εξάιρεση, σε κάθε περίπτωση που δικαιολογείται από το συμφέρον του τέκνου, να επιτρέψει στο πρόσωπο, την υπηρεσία ή το ίδρυμα στο οποίο έχει ανατεθεί η φροντίδα του τέκνου να εκτελέσει μια πράξη που εμπίπτει στη γονική μέριμνα, σε περίπτωση καταχρηστικής ή αδικαιολόγητης άρνησης ή σε περίπτωση αμέλειας των κατόχων της

γονικής μέριμνας. Ο αιτών φέρει το βάρος της απόδειξης της αναγκαιότητας ενός τέτοιου μέτρου.

Ο χώρος φιλοξενίας του τέκνου πρέπει να αναζητηθεί με βάση το συμφέρον αυτού και με σκοπό τη διευκόλυνση της άσκησης του δικαιώματος της επικοινωνίας και της διανυκτέρευσης από τον ή τους γονείς καθώς και τη διατήρηση των δεσμών του τέκνου με τα αδέρφια του σύμφωνα με το αρ. 371-5.

Στην περίπτωση που κρίθηκε αναγκαία η ανάθεση της φροντίδας του τέκνου σε έναν τρίτο ή σε ένα ίδρυμα, οι γονείς αυτού διατηρούν το δικαίωμα της επικοινωνίας καθώς και το δικαίωμα της επίσκεψης και της διανυκτέρευσης. Ο αρμόδιος δικαστής καθορίζει τους όρους άσκησης των δικαιωμάτων αυτών και μπορεί, εφόσον το συμφέρον του τέκνου το απαιτεί, να αποφασίσει την προσωρινή αναστολή της άσκησης όλων ή κάποιου από αυτά. Μπορεί επίσης να αποφασίσει ότι η άσκηση του δικαιώματος της επίσκεψης από τους δυο ή τον έναν γονέα μπορεί να πραγματοποιείται μόνο με την παρουσία ενός τρίτου, τον οποίο υποδεικνύει το ίδρυμα ή η υπηρεσία στην οποία έχει ανατεθεί η φροντίδα του τέκνου.

Εάν η κατάσταση του τέκνου το επιτρέπει, ο αρμόδιος δικαστής καθορίζει τη φύση και τη συχνότητα της άσκησης των δικαιωμάτων της επίσκεψης και της διανυκτέρευσης και μπορεί να αποφασίσει ότι οι προϋποθέσεις της άσκησης αυτών καθορίζονται από κοινού από τους δικαιούχους της γονικής μέριμνας και το πρόσωπο, την υπηρεσία ή το ίδρυμα στο οποίο έχει ανατεθεί η φροντίδα του τέκνου, με έγγραφο το οποίο τους κοινοποιείται. Ο αρμόδιος δικαστής παρεμβαίνει σε περίπτωση διαφωνίας.

Ο αρμόδιος δικαστής μπορεί να αποφασίσει τους όρους της φιλοξενίας του τέκνου, λαμβάνοντας υπόψη το συμφέρον αυτού. Εάν το συμφέρον του τέκνου το απαιτεί ή σε περίπτωση κινδύνου, ο δικαστής αποφασίζει την ανωνυμία του χώρου φιλοξενίας.

Κατά την εφαρμογή των αρ. 375-2, 375-3 ή 375-5, ο αρμόδιος δικαστής μπορεί επίσης να αποφασίσει την απαγόρευση της εξόδου του τέκνου από το χώρο φιλοξενίας. Η

απόφαση καθορίζει τη διάρκεια της απαγόρευσης, η οποία δεν μπορεί να υπερβαίνει τα δυο έτη. Η απαγόρευση εξόδου από το χώρο φιλοξενίας καταχωρείται στο αρχείο των καταζητούμενων προσώπων που τηρεί ο εισαγγελέας.

Άρθρο 375-8

Εισήχθη με το αρ. 1 Ν. 459/70 της 4 Ιουνίου 1970, δημοσιεύτηκε στην Επίσημη Εφημερίδα στις 5 Ιουνίου 1970, τέθηκε σε ισχύ στις 1 Ιανουαρίου 1971

Τα έξοδα για την ανατροφή και την εκπαίδευση του τέκνου που αποτελούν αντικείμενο ενός μέτρου εκπαιδευτικής βοήθειας συνεχίζουν να αποτελούν ευθύνη των γονέων αυτού, καθώς και τους ανιόντες από τους οποίους μπορούν να ζητηθούν τα μέσα διατροφής, χωρίς ο δικαστής να έχει την εξουσία να τους αφαιρέσει την ευθύνη εν όλω ή εν μέρει.

Άρθρο 375-9

Όπως τροποποιήθηκε το αρ. 17 Ν. 293/2007 της 5 Μαρτίου 2007, δημοσιεύτηκε στην Επίσημη Εφημερίδα στις 6 Μαρτίου 2007

Η απόφαση ανάθεσης της φροντίδας του τέκνου, σύμφωνα με την περίπτωση υπ' αριθμ. 5 του αρ. 375-3, σε κέντρο φιλοξενίας ανθρώπων που νοσηλεύονται λόγω ψυχικών διαταραχών, διατάσσεται μετά από εμπεριστατωμένη ιατρική γνωμάτευση από εξωτερικό του κέντρου ιατρό, για χρονικό διάστημα που δεν μπορεί να υπερβαίνει τις δεκαπέντε (15) ημέρες.

Το διάστημα μπορεί να παραταθεί, ύστερα από τη σύμφωνη ιατρική γνωμάτευση ψυχιάτρου του κέντρου φιλοξενίας, για διάστημα ενός μήνα που μπορεί να παραταθεί.

Τμήμα 2-1: Δικαστικό μέτρο ενίσχυσης της διαχείρισης του οικογενειακού προϋπολογισμού

Άρθρο 375-9-1

Όπως τροποποιήθηκε από το αρ. 14 Ν. 1249/2008 της 1 Δεκεμβρίου 2008

Στην περίπτωση που οι οικογενειακές παροχές ή το ενεργό εισόδημα αλληλεγγύης που παρέχονται στα απομονωμένα πρόσωπα τα οποία αναφέρονται στο άρθρο L.262 έως 9 του Κώδικα Κοινωνικής Δράσης και Οικογένειας, δεν αξιοποιούνται για σκοπούς που σχετίζονται με τη στέγαση, τη συντήρηση, την υγεία και την εκπαίδευση των τέκνων καθώς και στην περίπτωση που τα συνοδευτικά μέτρα κοινωνικής και οικογενειακής οικονομίας του άρθρου L. 222-3 του Κώδικα Κοινωνικής Δράσης και Οικογενειών δεν φαίνεται να επαρκούν, Ο δικαστής ανηλίκων μπορεί να διατάξει να καταβάλλονται αυτά, εν όλω ή εν μέρει, σε ειδικό φυσικό ή νομικό πρόσωπο, το οποίο ονομάζεται «εκπρόσωπος για τις οικογενειακές παροχές».

Ο εκπρόσωπος αυτός λαμβάνει όλες τις αποφάσεις, επιδιώκοντας να επιτύχει την υποστήριξη των δικαιούχων των οικογενειακών παροχών ή του επιδόματος που αναφέρεται στο προηγούμενο εδάφιο και να ανταποκριθεί στις απαιτήσεις που σχετίζονται με τη διατροφή, την υγεία και την εκπαίδευση των τέκνων. Ασκεί στα πλαίσια της οικογένειας μια εκπαιδευτική δράση με σκοπό την αποκατάσταση των προϋποθέσεων για την αυτόνομη από μέρους της διαχείριση των παροχών.

Ο κατάλογος των προσώπων που δικαιούνται να αιτηθούν στο δικαστήριο να διατάξει το μέτρο της ενίσχυσης καθορίζεται με υπουργική απόφαση.

Η σχετική απόφαση καθορίζει τη διάρκεια του μέτρου, η οποία δεν μπορεί να υπερβαίνει τα δύο έτη. Η διάρκεια αυτή μπορεί να παραταθεί με αιτιολογημένη απόφαση.

Άρθρο 375-9-2

Εισήχθη με το αρ. 10 Ν. 297/2007 της 5 Μαρτίου 2007, δημοσιεύτηκε στην Επίσημη Εφημερίδα στις 7 Μαρτίου 2007

Ο δήμαρχος ή ο εκπρόσωπός του στο διοικητικό συμβούλιο για τα δικαιώματα και τις

υποχρεώσεις των οικογενειών μπορεί να αναθέσει στο δικαστή επί των υποθέσεων που αφορούν το τέκνο, από κοινού με τον οργανισμό καταβολής των οικογενειακών παροχών, να του υποβάλει έκθεση, κατ' εφαρμογή του άρθρου 375-9-1, αναφορικά με τις δυσκολίες που αντιμετωπίζει μια οικογένεια. Στην περίπτωση που ο δήμαρχος διορίσει έναν συντονιστή σύμφωνα με το άρθρο L. 121-6-2 του Κώδικα Κοινωνικής Δράσης και Οικογένειας, υποδεικνύει αυτόν, ύστερα από έγκριση της Αρχής στην οποία ανήκει ο ως άνω επαγγελματίας, στο δικαστή ανηλίκων. Ο τελευταίος μπορεί να διορίσει τον συντονιστή αυτό εκπρόσωπο για τις οικογενειακές παροχές

Η άσκηση της λειτουργίας αυτής του συντονιστή υπόκειται στους κανόνες που προβλέπονται στο αρ. L. 474-3, στο πρώτο και το τελευταίο εδάφιο του αρ. L. 474-5 του Κώδικα Κοινωνικής Δράσης και Οικογένειας καθώς και στο αρ. 375-9-1 του παρόντος Κώδικα.

Τμήμα Τρίτο: Η επιτροπεία στην άσκηση της γονικής μέριμνας

Άρθρο 376

Εισήχθη με το αρ. 1 Ν. 459/70 της 4 Ιουνίου 1970, δημοσιεύτηκε στην Επίσημη Εφημερίδα στις 5 Ιουνίου 1970, τέθηκε σε ισχύ στη 1 Ιανουαρίου 1971

Η παραίτηση καθώς και η εκχώρηση που αφορά στην άσκηση της γονικής μέριμνας δεν έχει κανένα αποτέλεσμα, εκτός από τις περιπτώσεις που είναι διατάσσονται με δικαστική απόφαση, όπως αναφέρονται παρακάτω.

Άρθρο 376-1

Όπως τροποποιήθηκε από το αρ. 48 Ν. 22/93 της 8 Ιανουαρίου 1993, δημοσιεύτηκε στην Επίσημη Εφημερίδα στις 9 Ιανουαρίου 1993, τέθηκε σε ισχύ στη 1 Φεβρουαρίου 1994

Όπως τροποποιήθηκε από το αρ. 64 (V) Ν. 22/93 της 8 Ιανουαρίου 1993, δημοσιεύτηκε στην Επίσημη Εφημερίδα στις 9 Ιανουαρίου 1993, τέθηκε σε ισχύ στη 1 Φεβρουαρίου

Ο δικαστής οικογενειακών υποθέσεων μπορεί, στην περίπτωση που καλείται να εγκρίνει τους όρους άσκησης της γονικής μέριμνας ή εκπαίδευσης του ανηλίκου τέκνου ή στην περίπτωση που αποφασίζει την ανάθεση της φροντίδας του τέκνου σε τρίτο, να λάβει υπόψη τις συμφωνίες τις οποίες οι γονείς έχουν ελεύθερα συνάψει μεταξύ τους σχετικά με τα παραπάνω, εκτός εάν ο ένας από τους δυο παρουσιάζει σοβαρούς λόγους που δικαιολογούν την ανάκληση της συγκατάθεσής του.

Άρθρο 377

Όπως τροποποιήθηκε από το αρ. 10 Ν. 769/2010 της 9 Ιουλίου 2010

Οι γονείς, από κοινού ή χωριστά, μπορούν, εφόσον οι περιστάσεις το απαιτούν, να ζητήσουν από το δικαστή να εκχωρήσει την άσκηση της γονικής μέριμνας, εν όλω ή εν μέρει, σε έναν τρίτο, μέλος της οικογένειας, οικείο και έμπιστο πρόσωπο, ή σε ίδρυμα που έχει άδεια για τη φιλοξενία τέκνων ή περιφερειακή υπηρεσία της κοινωνικής πρόνοιας για παιδιά.

Σε περίπτωση εκδήλωσης αδιαφορίας ή σε περίπτωση που οι γονείς αδυνατούν να ασκήσουν τη γονική μέριμνα εν όλω ή εν μέρει, ο τρίτος, το ίδρυμα ή η περιφερειακή υπηρεσία της κοινωνικής πρόνοιας για παιδιά που έχει αναλάβει τη φροντίδα του τέκνου ή το μέλος της οικογένειας, μπορεί επίσης να αιτηθεί του αρμόδιου δικαστή να του αναθέσει εν όλω ή εν μέρει την άσκηση της γονικής μέριμνας.

Σε όλες τις περιπτώσεις του παρόντος άρθρου, οι γονείς πρέπει να κληθούν στη διαδικασία. Στην περίπτωση που το τέκνο υπόκειται σε μέτρο εκπαιδευτικής βοήθειας, η επιτροπεία μπορεί να λάβει χώρα μόνο μετά από γνωμοδότηση του αρμόδιου δικαστή.

Άρθρο 377-1

Όπως τροποποιήθηκε από το αρ. 7 Ν. 305/2002 της 4 Μαρτίου 2002, δημοσιεύτηκε στην Επίσημη Εφημερίδα στις 5 Μαρτίου 2002

Η επιτροπεία, ολική ή μερική, στην άσκηση της γονικής μέριμνας ισχύει σύμφωνα με απόφαση του δικαστή οικογενειακών υποθέσεων.

Ωστόσο, η απόφαση περί της επιτροπείας αυτής μπορεί να προβλέπει, για τις εκπαιδευτικές ανάγκες του τέκνου, ότι οι γονείς, ή ο ένας εκ των δύο, θα μοιράζονται το σύνολο ή μέρος της άσκησης της γονικής μέριμνας με τον επίτροπο. Η κοινή χρήση απαιτεί τη συγκατάθεση των γονέων ή του γονέως που ασκεί τη γονική μέριμνα. Το τεκμήριο του άρθρου 372-2 εφαρμόζεται όσον αφορά τις πράξεις που εκτελούνται από τον ή τους εκπροσωπούμενους και τον επίτροπο.

Ο αρμόδιος δικαστής μπορεί να επιληφθεί των δυσκολιών που μπορούν να δημιουργηθούν από τους γονείς, τον έναν εξ'αυτών, τον επίτροπο ή τον εισαγγελέα κατά την κοινή χρήση της γονικής μέριμνας. Ο δικαστής αποφαινεται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 373-2-11.

Άρθρο 377-2

Όπως τροποποιήθηκε από το αρ. 7 Ν. 305/2002 της 4 Μαρτίου 2002, δημοσιεύτηκε στην Επίσημη Εφημερίδα στις 5 Μαρτίου 2002

Η εν λόγω επιτροπεία μπορεί σε κάθε περίπτωση να λάβει τέλος ή να μεταφερθεί με νέα απόφαση, εφόσον αυτό δικαιολογείται από νέες περιστάσεις.

Σε περίπτωση που συμφωνείται η αποκατάσταση της άσκησης της γονικής μέριμνας στους γονείς του, ο δικαστής οικογενειακών υποθέσεων θέτει υπό την ευθύνη τους, εφόσον δεν είναι άποροι, την πληρωμή του συνόλου ή μέρους των εξόδων ανατροφής.

Άρθρο 377-3

Εισήχθη με το αρ. 1 Ν. 459/1970 της 4 Ιουνίου 1970, δημοσιεύτηκε στην Επίσημη Εφημερίδα στις 5 Ιουνίου 1970, τέθηκε σε ισχύ την 1 Ιανουαρίου 1971

Το δικαίωμα της συγκατάθεσης στην υιοθεσία ενός ανήλικου είναι ανεκχώρητο.

Τμήμα Τέταρτο: Περί της αφαίρεσης εν όλω ή εν μέρει της άσκησης της γονικής μέριμνας

Άρθρο 378

Όπως τροποποιήθηκε από το αρ. 9 Ν. 769/2010, δημοσιεύτηκε στην Επίσημη Εφημερίδα στις 9 Ιουλίου 2010

Η γονική μέριμνα μπορεί να αφαιρεθεί ολικά με ρητή δικαστική απόφαση ποινικού δικαστηρίου από τους γονείς οι οποίοι καταδικάστηκαν ως αυτουργοί, συναυτουργοί ή συνεργοί σε έγκλημα ή αδίκημα που διαπράχθηκε από το τέκνο τους είτε από το γονέα ο οποίος καταδικάστηκε ως αυτουργός, συναυτουργός ή συνεργός για έγκλημα που διαπράχθηκε σε βάρος του άλλου γονέα.

Η αφαίρεση αυτή ισχύει και για τους λοιπούς ανιόντες, εκτός από τους γονείς, για το μέρος της γονικής μέριμνας, η οποία μπορεί να τους ανατεθεί για τους απογόνους τους.

Άρθρο 378-1

Όπως τροποποιήθηκε από το αρ. 17 Ν. 604/96 της 5 Ιουλίου 1996, δημοσιεύτηκε στην Επίσημη Εφημερίδα στις 6 Ιουλίου 1996

Όπως τροποποιήθηκε από το αρ. 19 Ν. 604/96 της 5 Ιουλίου 1996, δημοσιεύτηκε στην Επίσημη Εφημερίδα στις 6 Ιουλίου 1996

Η γονική μέριμνα μπορεί να αφαιρεθεί εν όλω, χωρίς προηγούμενη ποινική καταδίκη, από τους γονείς οι οποίοι λόγω κατάχρησης ή λόγω της συνήθους και υπερβολικής κατανάλωσης αλκοόλ ή της χρήσης ναρκωτικών ουσιών, είτε λόγω απρεπούς ή εγκληματικής συμπεριφοράς, είτε λόγω παραμέλησης της φροντίδας ή έλλειψης προγραμματισμού, θέτουν εμφανώς σε κίνδυνο την ασφάλεια, την υγεία ή την ηθική ανάπτυξη του τέκνου.

Η γονική μέριμνα μπορεί επίσης να αφαιρεθεί εν όλω, στην περίπτωση που έχει ληφθεί ένα μέτρο εκπαιδευτικής βοήθειας υπέρ του τέκνου, από τους γονείς οι οποίοι, για διάστημα τουλάχιστον δυο ετών, απέχουν εκούσια από την άσκηση των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων που τους παρέχει το αρ. 375-7.

Την πράξη της ολικής αφαίρεσης της γονικής μέριμνας εισάγει στο πρωτοδικείο είτε ο εισαγγελέας είτε κάποιο μέλος της οικογένειας είτε ο κηδεμόνας του τέκνου.

Άρθρο 379

Όπως τροποποιήθηκε από το αρ. 17 Ν. 604/96 της 5 Ιουλίου 1996, δημοσιεύτηκε στην
Επίσημη Εφημερίδα στις 6 Ιουλίου 1996

Όπως τροποποιήθηκε από το αρ. 20 Ν. 604/96 της 5 Ιουλίου 1996, δημοσιεύτηκε στην
Επίσημη Εφημερίδα στις 6 Ιουλίου 1996

Η απόφαση περί ολικής αφαίρεσης της γονικής μέριμνας που εκδίδεται σύμφωνα με τους όρους των δυο προηγούμενων άρθρων, φέρει πλήρη ισχύ για όλα τα στοιχεία που συνδέονται με τη γονική μέριμνα, τόσο γονεικά όσο και προσωπικά. Εκτός εάν υπάρχει διαφορετική πρόβλεψη, η απόφαση ισχύει για όλα τα ανήλικα τέκνα που έχουν γεννηθεί κατά το χρόνο έκδοσης της απόφασης.

Η απόφαση περί αφαίρεσης της γονικής μέριμνας συνεπάγεται, όσον αφορά στο τέκνο, την απαλλαγή από την υποχρέωση της διατροφής, κατά παρέκκλιση των αρ. 205 έως 207, εκτός αν άλλως ορίζεται στη δικαστική απόφαση.

Άρθρο 379-1

Όπως τροποποιήθηκε από το αρ. 17 Ν. 604/96 της 5 Ιουλίου 1996, δημοσιεύτηκε στην
Επίσημη Εφημερίδα στις 6 Ιουλίου 1996

Όπως τροποποιήθηκε από το αρ. 21 Ν. 604/96 της 5 Ιουλίου 1996, δημοσιεύτηκε στην

Επίσημη Εφημερίδα στις 6 Ιουλίου 1996

Ο δικαστής μπορεί, αντί της ολικής αφαίρεσης, να αποφανθεί τη μερική αφαίρεση της γονικής μέριμνας, η οποία θα περιορίζεται στα καθοριζόμενα με την απόφαση στοιχεία. Μπορεί επίσης να αποφασίσει ότι η μερική ή ολική αφαίρεση της γονικής μέριμνας θα έχει ισχύ μόνο για ορισμένα εκ των τέκνων που έχουν γεννηθεί.

Άρθρο 380

Όπως τροποποιήθηκε από το αρ. 17 Ν. 604/96 της 5 Ιουλίου 1996, δημοσιεύτηκε στην
Επίσημη Εφημερίδα στις 6 Ιουλίου 1996

Όπως τροποποιήθηκε από το αρ. 22 Ν. 604/96 της 5 Ιουλίου 1996, δημοσιεύτηκε στην
Επίσημη Εφημερίδα στις 6 Ιουλίου 1996

Στην περίπτωση που το δικαστήριο αποφανθεί την ολική ή μερική αφαίρεση της γονικής μέριμνας ή της επιμέλειας, οφείλει, εφόσον ο άλλος γονέας έχει αποβιώσει ή έχει εκπέσει από την άσκηση της γονικής μέριμνας, είτε να ορίσει έναν τρίτο στον οποίο θα ανατεθεί προσωρινά η φροντίδα του τέκνου με την ευθύνη να αιτηθεί την οργάνωση της κηδεμονίας, είτε να αναθέσει τη φροντίδα του τέκνου σε μια περιφερειακή υπηρεσία της κοινωνικής πρόνοιας για παιδιά.

Η απόφαση μπορεί να ορίζει τα ίδια μέτρα και στην περίπτωση που η γονική μέριμνα ασκείται από τον ένα γονέα λόγω της ολικής αφαίρεσής της από τον άλλο γονέα.

Άρθρο 381

Όπως τροποποιήθηκε από το αρ. 17 Ν. 604/96 της 5 Ιουλίου 1996, δημοσιεύτηκε στην
Επίσημη Εφημερίδα στις 6 Ιουλίου 1996

Όπως τροποποιήθηκε από το αρ. 23 Ν. 604/96 της 5 Ιουλίου 1996, δημοσιεύτηκε στην
Επίσημη Εφημερίδα στις 6 Ιουλίου 1996

Οι γονείς από τους οποίους αφαιρέθηκε εν όλω η άσκηση της γονικής μέριμνας ή από τους οποίους αφαιρέθηκαν δικαιώματα της γονικής μέριμνας για έναν από τους λόγους που προβλέπονται στα αρ. 378 και 378-1, μπορούν, μετά από αίτηση, να διεκδικήσουν

στο πρωτοδικείο, με την επίκληση νέων στοιχείων, την αποκατάσταση, εν όλω ή εν μέρει, των δικαιωμάτων που τους αφαιρέθηκαν.

Η αίτηση της αποκατάστασης πρέπει να κατατεθεί τουλάχιστον ένα έτος αφού η απόφαση περί αφαίρεσης της γονικής μέριμνας γίνει αμετάκλητη. Σε περίπτωση απόρριψης της αίτησης, δεύτερη αίτηση μπορεί να υποβληθεί τουλάχιστον ένα έτος από την απόρριψη της προηγούμενης. Η αίτηση είναι απαράδεκτη στην περίπτωση κατά την οποία, πριν από την κατάθεσή της, το τέκνο έχει τεθεί προς υιοθεσία.

Στην περίπτωση που η αίτηση γίνει δεκτή, ο εισαγγελέας μπορεί να αιτηθεί, αναλόγως με την περίπτωση, της λήψης μέτρων εκπαιδευτικής βοήθειας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ: ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΓΟΝΙΚΗΣ ΜΕΡΙΜΝΑΣ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑ ΤΟΥ ΤΕΚΝΟΥ

Άρθρο 382

Εισήχθη με το αρ. 1 Ν. 459/1970 της 4 Ιουνίου 1970, δημοσιεύτηκε στην Επίσημη Εφημερίδα στις 5 Ιουνίου 1970, τέθηκε σε ισχύ την 1η Ιανουαρίου 1971

Οι γονείς κατέχουν, σύμφωνα με τις ακόλουθες διακρίσεις, το δικαίωμα και την υποχρέωση για τη διαχείριση και την αξιοποίηση της περιουσίας του τέκνου.

Άρθρο 383

Όπως τροποποιήθηκε από το αρ. 40 Ν. 1372/85 της 23 Δεκεμβρίου 1985, δημοσιεύτηκε στην Επίσημη Εφημερίδα στις 26 Δεκεμβρίου 1985, τέθηκε σε ισχύ την 1η Ιουλίου 1986

Η εκ του νόμου διαχείριση ασκείται από τους γονείς από κοινού στην περίπτωση που αυτοί ασκούν από κοινού τη γονική μέριμνα και, στις λοιπές περιπτώσεις, υπό τον έλεγχο του αρμόδιου δικαστή, είτε από τον πατέρα είτε από τη μητέρα, σύμφωνα με τις διατάξεις του προηγούμενου κεφαλαίου.

Η εκ του νόμου αξιοποίηση συνδέεται με τη νόμιμη διαχείριση της περιουσίας: ανήκει είτε στους δυο γονείς από κοινού είτε σε όποιον εκ των δυο κατέχει τη διαχείρισή της.

Άρθρο 384

Εισήχθη με το αρ. 4 Ν. 459/1970 της 4 Ιουνίου 1970, δημοσιεύτηκε στην Επίσημη Εφημερίδα στις 5 Ιουνίου 1970, τέθηκε σε ισχύ την 1η Ιανουαρίου 1971

Το δικαίωμα της αξιοποίησης της περιουσίας του τέκνου παύει:

1. Όταν το τέκνο συμπληρώσει το 15ο (δέκατο πέμπτο) έτος της ηλικίας του, ή νωρίτερα στην περίπτωση που τελέσει γάμο.
2. Για τους λόγους που έχουν σαν συνέπεια την αφαίρεση της γονικής μέριμνας, ή για τους ειδικούς λόγους που έχουν σαν συνέπεια την αφαίρεση του δικαιώματος και της υποχρέωσης διαχείρισης της περιουσίας του τέκνου.
3. Για τους λόγους που έχουν σαν συνέπεια την κατάργηση του δικαιώματος της επικαρπίας στην περιουσία του τέκνου.

Άρθρο 385

Εισήχθη με το αρ. 1 Ν. 459/1970 της 4 Ιουνίου 1970, δημοσιεύτηκε στην Επίσημη Εφημερίδα στις 5 Ιουνίου 1970, τέθηκε σε ισχύ την 1η Ιανουαρίου 1971

Τα βάρη της εν λόγω αξιοποίησης της περιουσίας είναι:

1. Αυτά τα οποία απαιτούνται γενικά από τους επικαρπωτές.
2. Η διατροφή, συντήρηση και εκπαίδευση του τέκνου σύμφωνα με την περιουσία του.
3. Τα χρέη που βαρύνουν τη διαδοχή την οποία αποδέχθηκε το τέκνο, όπως αυτά θα καταβάλλονταν επί του εισοδήματος.

Άρθρο 386

Εισήχθη με το αρ. 1 Ν. 459/1970 της 4 Ιουνίου 1970, δημοσιεύτηκε στην Επίσημη

Εφημερίδα στις 5 Ιουνίου 1970, τέθηκε σε ισχύ την 1η Ιανουαρίου 1971

Η αξιοποίηση της περιουσίας του τέκνου δεν λαμβάνει χώρα προς όφελος του εν ζωή συζύγου, ο οποίος δεν μπόρεσε να προβεί σε απογραφή, με δημόσιο έγγραφο ή με ιδιωτικό συμφωνητικό, της περιουσίας που ανήκει στο ανήλικο τέκνο.

Άρθρο 387

Εισήχθη με το αρ. 1 Ν. 459/1970 της 4 Ιουνίου 1970, δημοσιεύτηκε στην Επίσημη Εφημερίδα στις 5 Ιουνίου 1970, τέθηκε σε ισχύ την 1η Ιανουαρίου 1971

Η εκ του νόμου αξιοποίηση της περιουσίας του τέκνου δεν εκτείνεται στην περιουσία την οποία το τέκνο αποκτά από την εργασία του καθώς και στην περιουσία η οποία διατίθεται από δωρεά ή κληρονομιά στο τέκνο υπό τη ρητή προϋπόθεση ότι οι γονείς δεν θα την αξιοποιούν.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Με την παρούσα εργασία επιχειρήσαμε στο πρώτο μέρος τη θεωρητική επεξεργασία της εξειδικευμένης μετάφρασης και πιο συγκεκριμένα της νομικής μετάφρασης ενώ στο δεύτερο κεφάλαιο επικεντρωθήκαμε στην επεξήγηση και το σχολιασμό της μεταφραστικής διαδικασίας που ακολουθήσαμε κατά τη μετάφραση του αποσπάσματος. Το δεύτερο μέρος της εργασίας αποτελεί η καθαυτή μετάφραση της γαλλικής νομοθεσίας που αφορά στη γονική μέριμνα προς την ελληνική γλώσσα.

Σε ένα πρώτο επίπεδο, λοιπόν, κάναμε μια συνοπτική αναφορά στις θεωρίες που έχουν αναπτυχθεί αναφορικά με τη μετάφραση και τις διακρίσεις της, κυρίως προκειμένου να κατατάξουμε την εν λόγω μετάφραση στην κατηγορία της εξειδικευμένης, νομικής μετάφρασης στην οποία ανήκει και συνεπώς να εξάγουμε ορισμένα συμπεράσματα ως προς τη θεωρητική αλλά και πρακτική επεξεργασία την οποία θα έπρεπε να ακολουθήσουμε.

Αναφορικά με την καθαυτή θεωρητική ανάλυση του αποσπάσματος αυτή στηρίχθηκε στη γλωσσολογική ανάλυση και πιο συγκεκριμένα στη διάκριση αυτής σε λεξιλογική και μορφοσυντακτική, σημασιολογική, υφολογική και πραγματολογική ανάλυση προκειμένου να αντιληφθούμε τη σημασία των γραμματικοσυντακτικών φαινομένων στο πρωτότυπο κείμενο αλλά και τη διαδικασία που πρέπει να ακολουθήσουμε κατά τη διατύπωση του μεταφράσματος, θέτοντας πρώτα και κύρια τον επικοινωνιακό σκοπό τόσο του πρώτου όσο και του δεύτερου. Ορισμένα άξια αναφοράς συμπεράσματα τα οποία εξαγάγαμε κατά τη μεταφραστική διαδικασία που ακολουθήσαμε κατ'αρχάς σε λεξιλογικό και μορφοσυντακτικό επίπεδο αποτελούν οι δυσκολίες κατανόησης και απόδοσης όρων οι οποίοι δεν αντιστοιχούν ακριβώς στις δυο γλώσσες, καθώς πρόκειται για διαφορετικά νομικά συστήματα με αποτέλεσμα τέτοιες διαφορές να είναι δεδομένες, όπως είναι τα δικαστήρια αλλά και οι νομικές διαδικασίες και τα δικαιώματα. Στο σημασιολογικό επίπεδο επικεντρωθήκαμε κατά κύριο λόγο στην κατανόηση των εννοιών του πρωτότυπου κειμένου ιδιαίτερα της ορολογίας η οποία μεταφράζεται στην ελληνική γλώσσα με παραπάνω από μια λέξεις, ενώ στο υφολογικό επίπεδο, το τυπικό, ουδέτερο και απρόσωπο ύφος του κειμένου απαιτούσε συγκεκριμένη χρήση της γλώσσας-στόχου. Επιπλέον, η χρήση της καθαρεύουσας στην

ελληνική νομοθεσία στους αρχικούς νόμους που θεσπίστηκαν στην χώρα και εν συνεχεία στα νέα άρθρα που προστέθηκαν καθώς και στις τροποποιήσεις που έγιναν με προσθήκες νεοελληνικών, αποτέλεσε θέμα συζήτησης με δικηγόρους προκειμένου να αποδοθεί ομοιόμορφα το απόσπασμα της γαλλικής νομοθεσίας στα ελληνικά. Αντίστοιχα, στο πραγματολογικό επίπεδο τα κυριότερα προβλήματα που συναντήσαμε αφορούσαν στη μετάφραση εκφωνημάτων σχετικά με υπηρεσίες και ιδρύματα του γαλλικού κράτους τα οποία δεν αντιστοιχούν στην ελληνική πραγματικότητα με αποτέλεσμα τη δυσχερή κατανόησή τους από τον αναγνώστη του ελληνικού κειμένου, γεγονός το οποίο μας οδήγησε σε μια ευρύτερη έρευνα αναφορικά με το πολιτισμικό πλαίσιο τόσο της Γαλλίας όσο και της Ελλάδας, προκειμένου να διευκρινίσουμε τις δομές του κάθε κράτους και να μπορέσουμε να αντιστοιχίσουμε φορείς όπως είναι τα δικαστήρια. Τέλος, αξίζει να σημειωθεί ότι οι γενικότερες γνώσεις αναφορικά με το πολιτισμό κάθε χώρας κρίνονται απαραίτητες καθώς κάθε κράτος έχει μοναδικούς μηχανισμούς – φορείς, νόμους και ιδεώδη, τα οποία μπορεί συχνά να εμφανίσουν κοινά σημεία με το πολιτισμικό πλαίσιο άλλων κρατών, αλλά ποτέ δεν είναι απολύτως ίδια.

ΓΛΩΣΣΑΡΙ

Η παρούσα ενότητα αφορά στην κατάταξη σε γλωσσάρι των όρων που εντοπίσαμε στο πρωτότυπο κείμενο καθώς και της μετάφρασής τους στην ελληνική γλώσσα. Η κατάταξη γίνεται σε δυο στήλες αλφαβητικά σύμφωνα με το γαλλικό όρο.

A	
à charge d' appel	Εκκλητός
Administration légale	εκ του νόμου διαχείριση
Alinéa	Εδάφιο
Auteur	Αυτουργός
Autorité parentale	γονική μέριμνα
B	
Bonnefoi	καλή πίστη
C	
Cession	Εκχώρηση
Coauteur	Συναυτουργός
Codex de l'action sociale et des familles	Κώδικας Κοινωνικής Δράσης και Οικογένειας
Complice	Συνεργός
Confier	Αναθέτω
Consensual	Συναινετικός
Consentement	Συναίνεση
Coordonnateur	Συντονιστής
D	
Débiteur	Υπόχρεος
Décision motivée	αιτιολογημένη απόφαση

Décret	υπουργική απόφαση
Délégant	εκπροσωπούμενος
Délégataire	επίτροπος στη γονική μέριμνα
Délégation	επιτροπεία στη γονική μέριμνα
Délégués aux prestations familiales	εκπρόσωπος για τις οικογενειακές παροχές
Demande	αίτηση
Disposition	διάταξη
Droit de correspondance	δικαίωμα επικοινωνίας
Droit d'habitation	δικαίωμα κατοικίας
Droit d'hébergement	δικαίωμα διανυκτέρευσης
Droit de jouissance	δικαίωμα της αξιοποίησης
Droit de visite	δικαίωμα επίσκεψης
D' office	αυτεπαγγέλτως
Droit d'usage	δικαίωμα χρήσης
E	
Emancipation	χειραφέτηση
Enfant	τέκνο
Enquête sociale	κοινωνική έρευνα
F	
Famille	οικογένεια
Fichier des personnes recherchées	αρχείο των καταζητούμενων προσώπων
Filiation	γονική σχέση
G	
Greffier en chef	προϊστάμενος της γραμματείας

H	
Homologuer	εγκρίνω
I	
Interdiction de sortie	απαγόρευση εξόδου
J	
Juge aux affaires familiales	δικαστής οικογενειακών υποθέσεων
Juge des enfants	δικαστής ανηλίκων
Jugement	δικαστική απόφαση
M	
Maison familiale	οικογενειακή εστία
Médiateur familial	οικογενειακός διαμεσολαβητής
Mère	μητέρα
Mesure d'assistance éducative	μέτρο εκπαιδευτικής βοήθειας
Mesure de médiation	μέτρο διαμεσολάβησης
Mesure éducative	εκπαιδευτικό μέτρο
Ministère public	εισαγγελέας
P	
Parent	γονέας
Pension alimentaire	διατροφή
Père	πατέρας
President du conseil general	Πρόεδρος του Συμβουλίου Περιφέρειας
Procureur de la République	εισαγγελέας
P	

R	
Rénonciation	παραίτηση
Requête	αίτηση
Requête en divorce	αίτηση διαζυγίου
Représentant	εκπρόσωπος
Retrait	αφαίρεση
Révoquer	ανακαλώ
S	
Saisir	απευθύνομαι
Se saisirde	επιλαμβάνομαι
Séparation	διαζύγιο ή διακοπή της συμβίωσης
Séparation de corps	διακοπή της συμβίωσης
Service départemental de l'aide sociale à l'enfance	περιφερειακή υπηρεσία της κοινωνικής πρόνοιας για ανήλικα άτομα
Service d'éducation	υπηρεσία εκπαίδευσης
Service d'observation	υπηρεσία παρακολούθησης
Service de rééducation	υπηρεσία αναμόρφωσης
Statuer	αποφαινομαι
surveillance	επίβλεψη
T	
Tribunal de grande instance	πρωτοβάθμιο δικαστήριο
Tutelle	επιτροπεία στην επιμέλεια
Tuteur	επίτροπος

U	
Usufruit	επιкарπία

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Κείμενο πηγή

Code civil, Livre 1er “Des personnes”, Titre IX « De l'autorité parentale »

http://www.legifrance.gouv.fr/affichCode.do;jsessionid=933C9A255D3064AB426D59E0460F35C3.tpdila12v_2?idSectionTA=LEGISCTA000006136194&cidTexte=LEGITEXT000006070721&dateTexte=20150302(Τελευταία προσπέλαση: 20 Οκτωβρίου 2015)

Ελληνόγλωσση

Αναστασιάδη-Συμεωνίδη, Α. (2001) «Αναβαπτισμός» στο *Ελληνική Γλώσσα και Ορολογία, Ανακοινώσεις 3ου συνεδρίου ΕΛΕΤΟ*, Αθήνα: ΤΕΕ, 63-77.

Βαλεοντής, Κ & Κριμπάς, Π. (2014) *Νομική Γλώσσα, Νομική Ορολογία: Θεωρία και Πράξη*, Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη

Βλαχόπουλος, Στ. (2014) *Πολυγλωσσία στο δίκαιο: μετάφραση νομικών κειμένων και δικαστηριακή διερμηνεία*, Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη.

Γαβριηλίδου, Μ. & Λαμπροπούλου, Π. (2004) «Εξαγωγή όρων από κείμενα: μια υβριδική μέθοδος», στο Μ. Κατσογιάννου & Ε. Ευθυμίου (επιμ.) *Ελληνική ορολογία: έρευνα και εφαρμογές*, Αθήνα: Καστανιώτης, 313-326.

Δογορίτη, Ε & Βυζάς, Θ (2015) *Ειδικές γλώσσες και μετάφραση για επαγγελματικούς σκοπούς: αξιοποίηση ψηφιακών εργαλείων και γλωσσικών πόρων στη διδασκαλία της γλώσσας ειδικότητας και της εξειδικευμένης μετάφρασης*, Αθήνα: Διόνικος.

Κεντρωτής, Γ. (1996) *Θεωρία και πράξη της μετάφρασης*, Αθήνα: Εκδόσεις Δίαυλος

Κουτσιβίτης, Β. (1994) *Θεωρία της Μετάφρασης*, Αθήνα: Ελληνικές Πανεπιστημιακές Εκδόσεις

Κριμπάς, Π.(2013)- “Η Νομική Θέση της Ελληνικής Γλώσσας στην Ανωτάτη εκπαίδευση και η Χρήση Ελληνικής Ορολογίας στην Επιστήμη και την Τεχνολογία: η

σημερινή Πραγματικότητα στην Ελλάδα” 9ο Συνέδριο «Ελληνική Γλώσσα και Ορολογία” Αθήνα, 7 Νοεμβρίου 2013 από http://www.eleto.gr/gr/ELETO-EAFT_Conference_2013-11-07.html προσπελάστηκε στις 2 Οκτωβρίου 2015

Μπατσαλιά, Φ. (2003) *Το μετάφρασμα ως γλωσσική πράξη*, Παρουσία, Τόμος ΙΕ-ΙΣΤ΄, Αθήνα 2001-2003

Μπατσαλιά, Φ. (2003) *Παράμετροι της μεταφραστικής διαδικασίας και Συγκριτική Γλωσσολογία*, Παρουσία, ΙΕ-ΙΣΤ΄, Αθήνα 2001-2003

Μπατσαλιά, Φ. & Σελλα-Μαζη, Ε. (2004) *Γλωσσολογική προσέγγιση στη θεωρία και τη διδακτική της μετάφρασης*, Αθήνα: Εκδοτικός Οίκος «ΕΛΛΗΝ»

Μπατσαλιά, Φ. (2010) *Γλωσσομάθεια και μεταφραστικές δεξιότητες*, Πρακτικά Ημερίδας: Οι Μεταφραστικές Σπουδές Σήμερα

Οικογενειακό Δίκαιο *Βιβλίο Τέταρτο, Κεφάλαιο 11ο-Σχέσεις γονέων και τέκνων* (αρ. 1505-1541) και *Κεφάλαιο 14ο-Επιτροπεία ανηλίκου* (αρ. 1589-1654)]

Παλασάκη, Β. (2007) “Τα σώματα κειμένων: Ένα εργαλείο για τα παραδείγματα εξειδικευμένων κειμένων”, βουρνοεδρίου «Ελληνική Γλώσσα και Ορολογία» Αθήνα: 1-3 Νοεμβρίου 2007, και από <http://www.eleto.gr/gr/papers.htm#7thPapers> προσπελάστηκε στις 2 Οκτωβρίου 2015

Παριανού, Α. (2007) “Η ανάγκη της λειτουργικής προσέγγισης στη μετάφραση ειδικών κειμένων”, ΕΛΕΤΟ – 6ο Συνέδριο «Ελληνική Γλώσσα και Ορολογία» Αθήνα, 1-3 Νοεμβρίου 2007

Παριανού Α. (2009) “Επικοινωνία Ρίσκου Και Μετάφραση: Η Περίπτωση Της Μεταβίβασης Γνώσεων στα Τεχνικά Και Ιατρικά Κείμενα” από <http://www.eleto.gr/gr/papers.htm#7thPapers> προσπελάστηκε στις 2 Οκτωβρίου 2015

Πολίτης, Μ. (2012) *Μεταφραστική Μεθοδολογία, Ζητήματα γνωσιακής προσέγγισης της διδακτικής της μετάφρασης*, Αθήνα, Εκδόσεις Ανατολικός και από <https://www.academia.edu/6167209> προσπελάστηκε στις 5 Σεπτεμβρίου 2015

Πολίτης, Μ. (2009) “Les langues de spécialité: outil dans le processus de la traduction spécialisée”. https://www.academia.edu/1702802/Les_langues_de_sp%C3%A9cialit%C3%A9_outil

dans le processus de la traduction sp%^{C3}%^{A9}cialis%^{C3}%^{A9}e

Τσίγκου, Μ. (2008) *Σύντομη εισαγωγή στις σχέσεις Γλωσσολογίας και Μετάφρασης, με παραδείγματα από το ζεύγος Γαλλικής-Ελληνικής*, Dictio 3, Scientific Journal – Yearbook 2007-2008

Χριστοπούλου, Α. (2003) “Η Σημασιολογία και η Πραγματολογία και η σχέση της με την Ορολογία. Η ελληνική υπογλώσσα της πληροφορικής, σημασιολογική και πραγματολογική ανάλυση όρων από δίγλωσσα σώματα κειμένων (Αγγλικά-Ελληνικά)”, ΕΛΕΤΟ – 4ο Συνέδριο «Ελληνική Γλώσσα και Ορολογία» Αθήνα, 30, 31 Οκτωβρίου και 1 Νοεμβρίου 2003, και από http://www.eleto.gr/download/Conferences/4th%20Conference/4th_10-36-ChristopoulouAngeliki.pdf προσπελάστηκε στις 2 Οκτωβρίου 2015

Ξενόγλωσση βιβλιογραφία

Benitez, P. F. (2009) *The cognitive shift in terminology and specialised translation*, MonTI 1

Cao, D. (2010) *Legal Translation*, Handbook of translation Studies-Volume 1, Gambier Yves, Amsterdam/Philadelphia, John Benjamins Publishing Company

Dury, P. (2005) *Terminology and Specialized Translation: the Relevance of the Diachronic Approach*, LSP & Professional Communication, Volume 5, Number 1, April 2005

Gutknecht, C. & Rölle, L. J. (1996) *Translating by factors*, Albany, NY, SUNY Press

Kearns, J. (2009) “Strategies”, στο M. Baker & G. Saldanha (eds), *Routledge Encyclopedia of Translation Studies*, Taylor & Francis e-library <https://www.routledge.com/products/9781900650076> προσπελάστηκε στις 5 Σεπτεμβρίου 2015

Lederer, M. (1994) *La traduction aujourd'hui*, Paris, Hachette

Malmkjaer, K. (2011) *Linguistics and translation*, στο Handbook of translation Studies-Volume 2, Gambier Yves, Amsterdam/Philadelphia, John Benjamins

Publishing Company

Munday, J. (2002) *Μεταφραστικές Σπουδές, Θεωρίες και Εφαρμογές*, Αθήνα, Εκδόσεις Μεταίχμιο

Schubert, K. (2010) *Technical Translation*, στο Handbook of translation Studies-Volume 1, Gambier Yves, Amsterdam/Philadelphia, John Benjamins Publishing Company

Διαδικτυακές βάσεις ορολογίας

Ευρωπαϊκό Δικαστικό Δίκτυο Σε Αστικές Και Εμπορικές Υποθέσεις, «Τι σημαίνει πρακτικά η έννοια “γονική μέριμνα”; Ποια τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις του έχοντος την γονική μέριμνα;» από http://ec.europa.eu/civiljustice/parental_resp/parental_resp_gre_el.htm προσπελάστηκε στις 12 Αυγούστου 2015

Ευρωπαϊκός Δικαστικός Άτλαντας Στον Τομέα Των Αστικών Υποθέσεων «Οργάνωση της Δικαιοσύνης - Γαλλία» από http://ec.europa.eu/justice_home/judicialatlascivil/html/cc_information_el.htm προσπελάστηκε στις 12 Αυγούστου 2015

JusticeEuropean – Γαλλία από https://e-justice.europa.eu/content_ordinary_courts-18-FR-el.do?clang=el προσπελάστηκε στις 12 Αυγούστου 2015

Bureau De La Traduction – Γαλλική ορολογία από <http://www.btb.termiumpplus.gc.ca/tpv2alpha/alpha-fra.html?lang=fra> προσπελάστηκε στις 25 Αυγούστου 2015

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΠΡΩΤΟΤΥΠΟΚΕΙΜΕΝΟ

Chapitre Ier : De l'autorité parentale relativement à la personne de l'enfant

Article 371 [En savoir plus sur cet article...](#)

Créé par [Loi n°70-459 du 4 juin 1970 - art. 1 JORF 5 juin 1970 en vigueur le 1er janvier 1971](#)

L'enfant, à tout âge, doit honneur et respect à ses père et mère.

Article 371-1 [En savoir plus sur cet article...](#)

Modifié par [LOI n°2013-404 du 17 mai 2013 - art. 13](#)

L'autorité parentale est un ensemble de droits et de devoirs ayant pour finalité l'intérêt de l'enfant.

Elle appartient aux parents jusqu'à la majorité ou l'émancipation de l'enfant pour le protéger dans sa sécurité, sa santé et sa moralité, pour assurer son éducation et permettre son développement, dans le respect dû à sa personne.

Les parents associent l'enfant aux décisions qui le concernent, selon son âge et son degré de maturité.

Article 371-2 [En savoir plus sur cet article...](#)

Modifié par [Loi n°2002-305 du 4 mars 2002 - art. 3 JORF 5 mars 2002](#)

Chacun des parents contribue à l'entretien et à l'éducation des enfants à proportion de ses ressources, de celles de l'autre parent, ainsi que des besoins de l'enfant.

Cette obligation ne cesse pas de plein droit lorsque l'enfant est majeur.

Article 371-3 [En savoir plus sur cet article...](#)

Créé par [Loi n°70-459 du 4 juin 1970 - art. 1 JORF 5 juin 1970 en vigueur le 1er janvier 1971](#)

L'enfant ne peut, sans permission des père et mère, quitter la maison familiale et il ne peut en être retiré que dans les cas de nécessité que détermine la loi.

Article 371-4 [En savoir plus sur cet article...](#)

Modifié par [LOI n°2013-404 du 17 mai 2013 - art. 9](#)

L'enfant a le droit d'entretenir des relations personnelles avec ses ascendants. Seul l'intérêt de l'enfant peut faire obstacle à l'exercice de ce droit.

Si tel est l'intérêt de l'enfant, le juge aux affaires familiales fixe les modalités des relations entre l'enfant et un tiers, parent ou non, en particulier lorsque ce tiers a résidé de manière stable avec lui et l'un de ses parents, a pourvu à son éducation, à son entretien ou à son installation, et a noué avec lui des liens affectifs durables.

Article 371-5 [En savoir plus sur cet article...](#)

Créé par [Loi n°96-1238 du 30 décembre 1996 - art. 1 JORF 1er janvier 1997](#)

L'enfant ne doit pas être séparé de ses frères et soeurs, sauf si cela n'est pas possible ou si son intérêt commande une autre solution. S'il y a lieu, le juge statue sur les relations personnelles entre les frères et soeurs.

Paragraphe 1 : Principes généraux.

Article 372 [En savoir plus sur cet article...](#)

Modifié par [LOI n°2011-1862 du 13 décembre 2011 - art. 21](#)

Les père et mère exercent en commun l'autorité parentale.

Toutefois, lorsque la filiation est établie à l'égard de l'un d'entre eux plus d'un an après la naissance d'un enfant dont la filiation est déjà établie à l'égard de l'autre, celui-ci reste seul investi de l'exercice de l'autorité parentale. Il en est de même lorsque la filiation est judiciairement déclarée à l'égard du second parent de l'enfant.

L'autorité parentale pourra néanmoins être exercée en commun en cas de déclaration conjointe des père et mère adressée au greffier en chef du tribunal de grande instance ou sur décision du juge aux affaires familiales.

Article 372-2 [En savoir plus sur cet article...](#)

Créé par [Loi n°2002-305 du 4 mars 2002 - art. 5 JORF 5 mars 2002](#)

A l'égard des tiers de bonne foi, chacun des parents est réputé agir avec l'accord de l'autre, quand il fait seul un acte usuel de l'autorité parentale relativement à la personne de l'enfant.

Article 373 [En savoir plus sur cet article...](#)

Modifié par [Loi n°2002-305 du 4 mars 2002 - art. 5 JORF 5 mars 2002](#)

Est privé de l'exercice de l'autorité parentale le père ou la mère qui est hors d'état de manifester sa volonté, en raison de son incapacité, de son absence ou de toute autre

cause.

Article 373-1 [En savoir plus sur cet article...](#)

Modifié par [Loi n°2002-305 du 4 mars 2002 - art. 5 JORF 5 mars 2002](#)

Si l'un des père et mère décède ou se trouve privé de l'exercice de l'autorité parentale, l'autre exerce seul cette autorité.

Section 2 : De l'assistance éducative

Article 375 [En savoir plus sur cet article...](#)

Modifié par [Loi n°2007-293 du 5 mars 2007 - art. 14 JORF 6 mars 2007](#)

Si la santé, la sécurité ou la moralité d'un mineur non émancipé sont en danger, ou si les conditions de son éducation ou de son développement physique, affectif, intellectuel et social sont gravement compromises, des mesures d'assistance éducative peuvent être ordonnées par justice à la requête des père et mère conjointement, ou de l'un d'eux, de la personne ou du service à qui l'enfant a été confié ou du tuteur, du mineur lui-même ou du ministère public. Dans les cas où le ministère public a été avisé par le président du conseil général, il s'assure que la situation du mineur entre dans le champ d'application de l'article [L. 226-4](#) du code de l'action sociale et des familles. Le juge peut se saisir d'office à titre exceptionnel.

Elles peuvent être ordonnées en même temps pour plusieurs enfants relevant de la même autorité parentale.

La décision fixe la durée de la mesure sans que celle-ci puisse, lorsqu'il s'agit d'une mesure éducative exercée par un service ou une institution, excéder deux ans. La mesure peut être renouvelée par décision motivée.

Cependant, lorsque les parents présentent des difficultés relationnelles et éducatives graves, sévères et chroniques, évaluées comme telles dans l'état actuel des connaissances, affectant durablement leurs compétences dans l'exercice de leur responsabilité parentale, une mesure d'accueil exercée par un service ou une institution peut être ordonnée pour une durée supérieure, afin de permettre à l'enfant de bénéficier d'une continuité relationnelle, affective et géographique dans son lieu de vie dès lors qu'il est adapté à ses besoins immédiats et à venir.

Un rapport concernant la situation de l'enfant doit être transmis annuellement au juge des enfants.

Article 375-1 [En savoir plus sur cet article...](#)

Modifié par [Loi n°2004-1 du 2 janvier 2004 - art. 13 JORF 3 janvier 2004](#)

Le juge des enfants est compétent, à charge d'appel, pour tout ce qui concerne l'assistance éducative.

Il doit toujours s'efforcer de recueillir l'adhésion de la famille à la mesure envisagée et se prononcer en stricte considération de l'intérêt de l'enfant.

Article 375-2 [En savoir plus sur cet article...](#)

Modifié par [Loi n°2007-297 du 5 mars 2007 - art. 67 JORF 7 mars 2007](#)

Chaque fois qu'il est possible, le mineur doit être maintenu dans son milieu actuel. Dans ce cas, le juge désigne, soit une personne qualifiée, soit un service d'observation, d'éducation ou de rééducation en milieu ouvert, en lui donnant mission d'apporter aide et conseil à la famille, afin de surmonter les difficultés matérielles ou morales qu'elle rencontre. Cette personne ou ce service est chargé de suivre le développement de l'enfant et d'en faire rapport au juge périodiquement.

Lorsqu'il confie un mineur à un service mentionné au premier alinéa, il peut autoriser ce dernier à lui assurer un hébergement exceptionnel ou périodique à condition que ce service soit spécifiquement habilité à cet effet. Chaque fois qu'il héberge le mineur en vertu de cette autorisation, le service en informe sans délai ses parents ou ses représentants légaux ainsi que le juge des enfants et le président du conseil général. Le juge est saisi de tout désaccord concernant cet hébergement.

Le juge peut aussi subordonner le maintien de l'enfant dans son milieu à des obligations particulières, telles que celle de fréquenter régulièrement un établissement sanitaire ou d'éducation, ordinaire ou spécialisé, le cas échéant sous régime de l'internat ou d'exercer une activité professionnelle.

Article 375-3 [En savoir plus sur cet article...](#)

Modifié par [Loi n°2007-293 du 5 mars 2007 - art. 17 JORF 6 mars 2007](#)

Modifié par [Loi n°2007-293 du 5 mars 2007 - art. 22 JORF 6 mars 2007](#)

Si la protection de l'enfant l'exige, le juge des enfants peut décider de le confier :

- 1° A l'autre parent ;
- 2° A un autre membre de la famille ou à un tiers digne de confiance ;
- 3° A un service départemental de l'aide sociale à l'enfance ;
- 4° A un service ou à un établissement habilité pour l'accueil de mineurs à la journée ou suivant toute autre modalité de prise en charge ;
- 5° A un service ou à un établissement sanitaire ou d'éducation, ordinaire ou spécialisé.

Toutefois, lorsqu'une requête en divorce a été présentée ou un jugement de divorce rendu entre les père et mère ou lorsqu'une requête en vue de statuer sur la résidence et

les droits de visite afférents à un enfant a été présentée ou une décision rendue entre les père et mère, ces mesures ne peuvent être prises que si un fait nouveau de nature à entraîner un danger pour le mineur s'est révélé postérieurement à la décision statuant sur les modalités de l'exercice de l'autorité parentale ou confiant l'enfant à un tiers. Elles ne peuvent faire obstacle à la faculté qu'aura le juge aux affaires familiales de décider, par application de l'article [373-3](#), à qui l'enfant devra être confié. Les mêmes règles sont applicables à la séparation de corps.

Article 375-4 [En savoir plus sur cet article...](#)

Modifié par [Loi n°2007-293 du 5 mars 2007 - art. 17 JORF 6 mars 2007](#)

Modifié par [Loi n°2007-293 du 5 mars 2007 - art. 22 JORF 6 mars 2007](#)

Dans les cas spécifiés aux 1°, 2°, 4° et 5° de l'article précédent, le juge peut charger, soit une personne qualifiée, soit un service d'observation, d'éducation ou de rééducation en milieu ouvert d'apporter aide et conseil à la personne ou au service à qui l'enfant a été confié ainsi qu'à la famille et de suivre le développement de l'enfant.

Dans tous les cas, le juge peut assortir la remise de l'enfant des mêmes modalités que sous l'article [375-2](#), troisième alinéa. Il peut aussi décider qu'il lui sera rendu compte périodiquement de la situation de l'enfant.

Article 375-5 [En savoir plus sur cet article...](#)

Modifié par [Loi n°2007-293 du 5 mars 2007 - art. 22 JORF 6 mars 2007](#)

A titre provisoire mais à charge d'appel, le juge peut, pendant l'instance, soit ordonner la remise provisoire du mineur à un centre d'accueil ou d'observation, soit prendre l'une des mesures prévues aux articles [375-3](#) et [375-4](#).

En cas d'urgence, le procureur de la République du lieu où le mineur a été trouvé a le même pouvoir, à charge de saisir dans les huit jours le juge compétent, qui maintiendra, modifiera ou rapportera la mesure. Si la situation de l'enfant le permet, le procureur de la République fixe la nature et la fréquence du droit de correspondance, de visite et d'hébergement des parents, sauf à les réserver si l'intérêt de l'enfant l'exige.

Article 375-6 [En savoir plus sur cet article...](#)

Modifié par [Loi n°87-570 du 22 juillet 1987 - art. 23 JORF 24 juillet 1987](#)

Les décisions prises en matière d'assistance éducative peuvent être, à tout moment, modifiées ou rapportées par le juge qui les a rendues soit d'office, soit à la requête des père et mère conjointement, ou de l'un d'eux, de la personne ou du service à qui l'enfant a été confié ou du tuteur, du mineur lui-même ou du ministère public.

Article 375-7 [En savoir plus sur cet article...](#)

Modifié par [LOI n°2010-769 du 9 juillet 2010 - art. 3](#)

Les père et mère de l'enfant bénéficiant d'une mesure d'assistance éducative continuent à exercer tous les attributs de l'autorité parentale qui ne sont pas inconciliables avec cette mesure. Ils ne peuvent, pendant la durée de cette mesure, émanciper l'enfant sans autorisation du juge des enfants.

Sans préjudice de l'article [373-4](#) et des dispositions particulières autorisant un tiers à accomplir un acte non usuel sans l'accord des détenteurs de l'autorité parentale, le juge des enfants peut exceptionnellement, dans tous les cas où l'intérêt de l'enfant le justifie, autoriser la personne, le service ou l'établissement à qui est confié l'enfant à exercer un acte relevant de l'autorité parentale en cas de refus abusif ou injustifié ou en cas de négligence des détenteurs de l'autorité parentale, à charge pour le demandeur de rapporter la preuve de la nécessité de cette mesure.

Le lieu d'accueil de l'enfant doit être recherché dans l'intérêt de celui-ci et afin de faciliter l'exercice du droit de visite et d'hébergement par le ou les parents et le maintien de ses liens avec ses frères et soeurs en application de l'article [371-5](#).

S'il a été nécessaire de confier l'enfant à une personne ou un établissement, ses parents conservent un droit de correspondance ainsi qu'un droit de visite et d'hébergement. Le juge en fixe les modalités et peut, si l'intérêt de l'enfant l'exige, décider que l'exercice de ces droits, ou de l'un d'eux, est provisoirement suspendu. Il peut également décider que le droit de visite du ou des parents ne peut être exercé qu'en présence d'un tiers désigné par l'établissement ou le service à qui l'enfant est confié.

Si la situation de l'enfant le permet, le juge fixe la nature et la fréquence des droits de visite et d'hébergement et peut décider que leurs conditions d'exercice sont déterminées conjointement entre les titulaires de l'autorité parentale et la personne, le service ou l'établissement à qui l'enfant est confié, dans un document qui lui est alors transmis. Il est saisi en cas de désaccord.

Le juge peut décider des modalités de l'accueil de l'enfant en considération de l'intérêt de celui-ci. Si l'intérêt de l'enfant le nécessite ou en cas de danger, le juge décide de l'anonymat du lieu d'accueil.

Lorsqu'il fait application des [articles 375-2, 375-3 ou 375-5](#), le juge peut également ordonner l'interdiction de sortie du territoire de l'enfant. La décision fixe la durée de cette interdiction qui ne saurait excéder deux ans. Cette interdiction de sortie du territoire est inscrite au fichier des personnes recherchées par le procureur de la République.

Article 375-8 [En savoir plus sur cet article...](#)

Créé par [Loi n°70-459 du 4 juin 1970 - art. 1 JORF 5 juin 1970 en vigueur le 1er janvier 1971](#)

Les frais d'entretien et d'éducation de l'enfant qui a fait l'objet d'une mesure d'assistance

éducative continuent d'incomber à ses père et mère ainsi qu'aux ascendants auxquels des aliments peuvent être réclamés, sauf la faculté pour le juge de les en décharger en tout ou en partie.

Article 375-9 [En savoir plus sur cet article...](#)

Modifié par [Loi n°2007-293 du 5 mars 2007 - art. 17 JORF 6 mars 2007](#)

La décision confiant le mineur, sur le fondement du 5° de l'article [375-3](#), à un établissement recevant des personnes hospitalisées en raison de troubles mentaux, est ordonnée après avis médical circonstancié d'un médecin extérieur à l'établissement, pour une durée ne pouvant excéder quinze jours.

La mesure peut être renouvelée, après avis médical conforme d'un psychiatre de l'établissement d'accueil, pour une durée d'un mois renouvelable.

Section 2-1 : Mesure judiciaire d'aide à la gestion du budget familial

Article 375-9-1 [En savoir plus sur cet article...](#)

Modifié par [LOI n°2008-1249 du 1er décembre 2008 - art. 14](#)

Lorsque les prestations familiales ou le revenu de solidarité active servi aux personnes isolées mentionnées à l'article [L. 262-9 du code de l'action sociale et des familles](#) ne sont pas employés pour les besoins liés au logement, à l'entretien, à la santé et à l'éducation des enfants et que l'accompagnement en économie sociale et familiale prévu à l'article [L. 222-3](#) du code de l'action sociale et des familles n'apparaît pas suffisant, le juge des enfants peut ordonner qu'ils soient, en tout ou partie, versés à une personne physique ou morale qualifiée, dite " délégué aux prestations familiales ".

Ce délégué prend toutes décisions, en s'efforçant de recueillir l'adhésion des bénéficiaires des prestations familiales ou de l'allocation mentionnée au premier alinéa et de répondre aux besoins liés à l'entretien, à la santé et à l'éducation des enfants ; il exerce auprès de la famille une action éducative visant à rétablir les conditions d'une gestion autonome des prestations.

La liste des personnes habilitées à saisir le juge aux fins d'ordonner cette mesure d'aide est fixée par décret.

La décision fixe la durée de la mesure. Celle-ci ne peut excéder deux ans. Elle peut être renouvelée par décision motivée.

Article 375-9-2 [En savoir plus sur cet article...](#)

Créé par [Loi n°2007-297 du 5 mars 2007 - art. 10 JORF 7 mars 2007](#)

Le maire ou son représentant au sein du conseil pour les droits et devoirs des familles peut saisir le juge des enfants, conjointement avec l'organisme débiteur des prestations familiales, pour lui signaler, en application de l'article 375-9-1, les difficultés d'une

famille. Lorsque le maire a désigné un coordonnateur en application de [l'article L. 121-6-2](#) du code de l'action sociale et des familles, il l'indique, après accord de l'autorité dont relève ce professionnel, au juge des enfants. Ce dernier peut désigner le coordonnateur pour exercer la fonction de délégué aux prestations familiales.

L'exercice de la fonction de délégué aux prestations familiales par le coordonnateur obéit aux règles posées par l'article [L. 474-3](#) et les premier et deuxième alinéas de l'article [L. 474-5](#) du code de l'action sociale et des familles ainsi que par [l'article 375-9-1](#) du présent code.

Section 3 : De la délégation de l'autorité parentale

Article 376 [En savoir plus sur cet article...](#)

Créé par [Loi n°70-459 du 4 juin 1970 - art. 1 JORF 5 juin 1970 en vigueur le 1er janvier 1971](#)

Aucune renonciation, aucune cession portant sur l'autorité parentale, ne peut avoir d'effet, si ce n'est en vertu d'un jugement dans les cas déterminés ci-dessous.

Article 376-1 [En savoir plus sur cet article...](#)

Modifié par [Loi n°93-22 du 8 janvier 1993 - art. 48 JORF 9 janvier 1993 en vigueur le 1er février 1994](#)

Modifié par [Loi n°93-22 du 8 janvier 1993 - art. 64 \(V\) JORF 9 janvier 1993 en vigueur le 1er février 1994](#)

Un juge aux affaires familiales peut, quand il est appelé à statuer sur les modalités de l'exercice de l'autorité parentale ou sur l'éducation d'un enfant mineur ou quand il décide de confier l'enfant à un tiers, avoir égard aux pactes que les père et mère ont pu librement conclure entre eux à ce sujet, à moins que l'un d'eux ne justifie de motifs graves qui l'autoriseraient à révoquer son consentement.

Article 377 [En savoir plus sur cet article...](#)

Modifié par [LOI n°2010-769 du 9 juillet 2010 - art. 10](#)

Les père et mère, ensemble ou séparément, peuvent, lorsque les circonstances l'exigent, saisir le juge en vue de voir déléguer tout ou partie de l'exercice de leur autorité parentale à un tiers, membre de la famille, proche digne de confiance, établissement agréé pour le recueil des enfants ou service départemental de l'aide sociale à l'enfance.

En cas de désintérêt manifeste ou si les parents sont dans l'impossibilité d'exercer tout ou partie de l'autorité parentale, le particulier, l'établissement ou le service départemental de l'aide sociale à l'enfance qui a recueilli l'enfant ou un membre de la famille peut également saisir le juge aux fins de se faire déléguer totalement ou

partiellement l'exercice de l'autorité parentale.

Dans tous les cas visés au présent article, les deux parents doivent être appelés à l'instance. Lorsque l'enfant concerné fait l'objet d'une mesure d'assistance éducative, la délégation ne peut intervenir qu'après avis du juge des enfants.

Article 377-1 [En savoir plus sur cet article...](#)

Modifié par [Loi n°2002-305 du 4 mars 2002 - art. 7 JORF 5 mars 2002](#)

La délégation, totale ou partielle, de l'autorité parentale résultera du jugement rendu par le juge aux affaires familiales.

Toutefois, le jugement de délégation peut prévoir, pour les besoins d'éducation de l'enfant, que les père et mère, ou l'un d'eux, partageront tout ou partie de l'exercice de l'autorité parentale avec le tiers délégataire. Le partage nécessite l'accord du ou des parents en tant qu'ils exercent l'autorité parentale. La présomption de l'article [372-2](#) est applicable à l'égard des actes accomplis par le ou les délégants et le délégataire.

Le juge peut être saisi des difficultés que l'exercice partagé de l'autorité parentale pourrait générer par les parents, l'un d'eux, le délégataire ou le ministère public. Il statue conformément aux dispositions de l'article [373-2-11](#).

Article 377-2 [En savoir plus sur cet article...](#)

Modifié par [Loi n°2002-305 du 4 mars 2002 - art. 7 JORF 5 mars 2002](#)

La délégation pourra, dans tous les cas, prendre fin ou être transférée par un nouveau jugement, s'il est justifié de circonstances nouvelles.

Dans le cas où la restitution de l'enfant est accordée aux père et mère, le juge aux affaires familiales met à leur charge, s'ils ne sont indigents, le remboursement de tout ou partie des frais d'entretien.

Article 377-3 [En savoir plus sur cet article...](#)

Créé par [Loi n°70-459 du 4 juin 1970 - art. 1 JORF 5 juin 1970 en vigueur le 1er janvier 1971](#)

Le droit de consentir à l'adoption du mineur n'est jamais délégué.

Section 4 : Du retrait total ou partiel de l'autorité parentale

Article 378 [En savoir plus sur cet article...](#)

Modifié par [LOI n°2010-769 du 9 juillet 2010 - art. 9](#)

Peuvent se voir retirer totalement l'autorité parentale par une décision expresse du jugement pénal les père et mère qui sont condamnés, soit comme auteurs, coauteurs ou complices d'un crime ou délit commis sur la personne de leur enfant, soit comme coauteurs ou complices d'un crime ou délit commis par leur enfant, soit comme auteurs, coauteurs ou complices d'un crime sur la personne de l'autre parent.

Ce retrait est applicable aux ascendants autres que les père et mère pour la part d'autorité parentale qui peut leur revenir sur leurs descendants.

Article 378-1 [En savoir plus sur cet article...](#)

Modifié par [Loi n°96-604 du 5 juillet 1996 - art. 17 JORF 6 juillet 1996](#)

Modifié par [Loi n°96-604 du 5 juillet 1996 - art. 19 JORF 6 juillet 1996](#)

Peuvent se voir retirer totalement l'autorité parentale, en dehors de toute condamnation pénale, les père et mère qui, soit par de mauvais traitements, soit par une consommation habituelle et excessive de boissons alcooliques ou un usage de stupéfiants, soit par une inconduite notoire ou des comportements délictueux, soit par un défaut de soins ou un manque de direction, mettent manifestement en danger la sécurité, la santé ou la moralité de l'enfant.

Peuvent pareillement se voir retirer totalement l'autorité parentale, quand une mesure d'assistance éducative avait été prise à l'égard de l'enfant, les père et mère qui, pendant plus de deux ans, se sont volontairement abstenus d'exercer les droits et de remplir les devoirs que leur laissait l'article [375-7](#).

L'action en retrait total de l'autorité parentale est portée devant le tribunal de grande instance, soit par le ministère public, soit par un membre de la famille ou le tuteur de l'enfant.

Article 379 [En savoir plus sur cet article...](#)

Modifié par [Loi n°96-604 du 5 juillet 1996 - art. 17 JORF 6 juillet 1996](#)

Modifié par [Loi n°96-604 du 5 juillet 1996 - art. 20 JORF 6 juillet 1996](#)

Le retrait total de l'autorité parentale prononcé en vertu de l'un des deux articles précédents porte de plein droit sur tous les attributs, tant patrimoniaux que personnels, se rattachant à l'autorité parentale ; à défaut d'autre détermination, il s'étend à tous les enfants mineurs déjà nés au moment du jugement.

Il emporte, pour l'enfant, dispense de l'obligation alimentaire, par dérogation aux articles [205](#) à [207](#), sauf disposition contraire dans le jugement de retrait.

Article 379-1 [En savoir plus sur cet article...](#)

Modifié par [Loi n°96-604 du 5 juillet 1996 - art. 17 JORF 6 juillet 1996](#)

Modifié par [Loi n°96-604 du 5 juillet 1996 - art. 21 JORF 6 juillet 1996](#)

Le jugement peut, au lieu du retrait total, se borner à prononcer un retrait partiel de l'autorité parentale, limité aux attributs qu'il spécifie. Il peut aussi décider que le retrait total ou partiel de l'autorité parentale n'aura d'effet qu'à l'égard de certains des enfants déjà nés.

Article 380 [En savoir plus sur cet article...](#)

Modifié par [Loi n°96-604 du 5 juillet 1996 - art. 17 JORF 6 juillet 1996](#)

Modifié par [Loi n°96-604 du 5 juillet 1996 - art. 22 JORF 6 juillet 1996](#)

En prononçant le retrait total ou partiel de l'autorité parentale ou du droit de garde, la juridiction saisie devra, si l'autre parent est décédé ou s'il a perdu l'exercice de l'autorité parentale, soit désigner un tiers auquel l'enfant sera provisoirement confié à charge pour lui de requérir l'organisation de la tutelle, soit confier l'enfant au service départemental de l'aide sociale à l'enfance.

Elle pourra prendre les mêmes mesures lorsque l'autorité parentale est dévolue à l'un des parents par l'effet du retrait total de l'autorité parentale prononcé contre l'autre.

Article 381 [En savoir plus sur cet article...](#)

Modifié par [Loi n°96-604 du 5 juillet 1996 - art. 17 JORF 6 juillet 1996](#)

Modifié par [Loi n°96-604 du 5 juillet 1996 - art. 23 JORF 6 juillet 1996](#)

Les père et mère qui ont fait l'objet d'un retrait total de l'autorité parentale ou d'un retrait de droits pour l'une des causes prévues aux articles [378](#) et [378-1](#) pourront, par requête, obtenir du tribunal de grande instance, en justifiant de circonstances nouvelles, que leur soient restitués, en tout ou partie, les droits dont ils avaient été privés.

La demande en restitution ne pourra être formée qu'un an au plus tôt après que le jugement prononçant le retrait total ou partiel de l'autorité parentale est devenu irrévocable ; en cas de rejet, elle ne pourra être renouvelée qu'après une nouvelle période d'un an. Aucune demande ne sera recevable lorsque, avant le dépôt de la requête, l'enfant aura été placé en vue de l'adoption.

Si la restitution est accordée, le ministère public requerra, le cas échéant, des mesures d'assistance éducative.

